

روابط خارجی ایران

در سال ۱۳۴۶

گزارش سالیانه وزارت امور خارجه

روابط خارجی ایران

در سال ۱۳۴۶

گزارش سالیانه وزارت امور خارجه

چاپ بنگاه مطبوعاتی ایران
فروردین ۱۳۴۷

فهرست مندرجات

مقدمه :

اصول سیاست خارجی ایران

فصل اول

روابط ایران با کشورهای همسایه :

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

افغانستان

پاکستان

ترکیه

عراق

فصل دوم

روابط ایران با کشورهای عرب خاورمیانه و شمال آفریقا:

امارات خلیج فارس

کویت

عربستان سعودی

یمن
اردن
سوریه
لبنان
مصر
لیبی
تونس
الجزایر
مراکش

فصل سوم

روابط ایران با کشورهای قاره افریقا :

الف - کشورهای افریقای شرقی
ب - سایر کشورهای افریقائی

فصل چهارم

روابط ایران با کشورهای آسیائی :

اندونزی
اسرائیل
برمه
تایلند
چین

ژاپن
سیلان
فیلیپین
کره
مالزی
ویت نام جنوبی
هند

فصل پنجم

روابط ایران با کشورهای اروپائی :

الف - کشورهای اروپای غربی

آلمان

اسپانیا

اطریش

انگلستان

ایتالیا

ایسلند

بلژیک

پرتغال

دانمارک

سوئد

سوئیس

فرانسه

فنلاند

نروژ

واتیکان

هلند

یونان

ب - کشورهای سوسیالیستی اروپای شرقی :

بلغارستان

چکسلواکی

رومانی

لهستان

مجارستان

یوگسلاوی

فصل ششم

روابط ایران با کشورهای امریکا :

الف - کشورهای امریکای شمالی :

ممالک متحده امریکا

کانادا

ب - امریکای لاتین :

آرژانتین

برزیل

سایر کشورهای امریکای لاتین

فصل هفتم

استرالیا و زلاند جدید

فصل هشتم

همکاری ایران با سازمان ملل متحد و سایر سازمانهای بین‌المللی:

الف - صلح جهانی و سیاست دولت شاهنشاهی در پشتیبانی

از منشور ملل متحد

ب - مسائل مهمی که در سازمان ملل متحد مطرح است

ج - همکاریهای اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی

د - همکاریهای منطقه‌ای

ضمائم

۱ - فهرست قراردادهائی که در سال ۱۳۴۶ (۱۹۶۶-۱۹۶۷) با سایر دول جهان منعقد گردیده است .

۲ - اعلامیه‌های مشترك ایران با سایر کشورها .

۳ - کنفرانسها و کنگره‌ها و شوراهای بین‌المللی که دولت شاهنشاهی در آن شرکت جسته است .

۴ - سازمانهای بین‌المللی که دولت شاهنشاهی عضو آن میباشد .

هدفهای ملی انقلاب اجتماعی ایران و آرمانهای انسانی آن دید جهانی ما را روشنی و دقت بخشیده و اصولی را که از نظر بین‌المللی مورد پیروی است و اساس سیاست خارجی دولت شاهنشاهی را تشکیل میدهد با وضوح مشخص کرده است.

هدف غائی آنست که «انسان» فارغ از بیهودالتهیها و دردهای اجتماعی ناشی از فقر و جنگ و نادانی چنان زندگی کند که شایسته مقام انسانی اوست و از حقوقی بهره‌مند گردد که در اعلامیه جهانی حقوق بشر سر او را آن شناخته شده تا آنکه نیرو و تلاش «انسان» صرف تحصیل حقوق خود و دفاع از آن نشود بلکه مصروف تعالی فرهنگ و بسط دانش انسانی گردد.

اما این هدف نهائی اکنون نزدیک نیست و برای وصول به آن تلاشی سخت در پیش است. خاصه آنکه همگان در این راه با ما همگام نمیباشند.

پس ناچار ملت ایران بایستی از خود و از درون خود آغاز کند و در این مرحله از حیات بشریت ابتدا هدفهای ملی را دنبال نماید تا آنجا که زندگانی بی تشویش و رفاه مادی ایرانیان بدست آمده نیروها هر چه بیشتر مصروف بنای کاخ رفیع فرهنگ ایران گردد. چنین است اصولی که انقلاب اجتماعی شاه و مردم بر آن استوار گردیده و هدف سیاست ملی در

داخل کشور قرار گرفته و اکنون بی‌شتابزدگی با تصمیم راسخ و سرعت کافی دنبال میشود.

در سیاست خارجی نیز «...دید جهانی ما و اصولی که از نظر بین‌المللی مورد پیروی و تأیید است کاملاً منطبق با انقلابی است که اکنون جامعه نوین ایرانی را پیریزی کرده است»^(۱).

وظیفه سیاست خارجی ایران ابتدا پاسداری از آزادی اراده و استقلال جامعه نوین ایرانی است که زیر لوای انقلاب شاه و مردم طریق زندگی خود را برگزیده و هدفهای خود را معین کرده است. سپس پاسداری از صلح و آرامشی است که در این مرز و بوم بدست آمده و محیط مناسبی برای بارور شدن کوشش‌های انقلاب بوجود آورده است.

لیکن از آنجا که ایران به جامعه جهانی ملل نیز تعلق دارد بدیهی است سیاست خارجی دولت شاهنشاهی به اجرای هدفهای انقلاب در سطح جهانی نیز متوجه است و در انتظار آن روزی است که جنگ و فقر و نادانی از گیتی رخت بر بسته و عدالت اجتماعی برقرار شده باشد و انسانیت به آن درجه از رفعت واصل گردد که نقطه اعتلای آن تنها در ضمائر و افکار بلندی چون فکر و ضمیر شاهنشاه ایران قابل درک و تصور باشد. اینست که سیاست خارجی ایران نه فقط حافظ منافع کشور بوده از آزادی و استقلال و انقلاب آن پاسداری میکند بلکه به صلح جهانی و سعادت سایر ملل نیز در هر حال و هر زمان توجه دارد.

رعایت این اصول در روابط جهانی که «سیاست مستقل ملی» نامیده شده اساس سیاست خارجی دولت

---

(۱) نقل از کتاب «انقلاب سفید» ص ۱۸۹ نوشته اعلیحضرت

همایون شاهنشاه آریامهر

شاهنشاهی است و چون ناشی از انقلاب اجتماعی ایران است و نیز انقلاب تا حصول هدفهای خود باز نمی‌ایستد بنا بر این سیاست مزبور در سال ۱۳۴۷ و سالیهای آینده نیز بر منوال گذشته ادامه خواهد یافت و کوشش خواهد شد تا عواملی که در اجرای موفقیت آمیز این سیاست ایجاد موانع میکنند خنثی شود. البته در اجرای این نظر طرق صلحجویانه و دوستی و مسالمت با سایر کشورها را مقدم خواهیم داشت و بیش از هر امر دیگر به حقانیت خود متکی خواهیم بود و نیز وجدان آگاه و حسن تشخیص ملل دوست را به معاونت خواهیم خواند. اینست سیاست ملی و جهانی ایران که بایستی دول و مردم جهان را از اصالت آن آگاه سازیم تا همگامان ما هر چه فزونتر گردند.

میتوان گفت رعایت این اصول و اجرای «سیاست مستقل ملی» اعتبار و حیثیت بین‌المللی کشور شاهنشاهی را افزایش بسیار داده است و نمونه بارز آن تجلیل شایسته‌ای است که در آبان‌ماه ۱۳۴۶ از مراسم فرخنده تاجگذاری شاهنشاه آریامهر و شهبانوی ایران در بیشتر کشورهای دنیا بعمل آمد.

موضوع این گزارش شرح مختصر اقداماتی است که در سال ۱۳۴۶ با رعایت اصول پذیرفته شده در روابط خارجی ایران با سایر کشورها انجام یافته و تا حدیکه افشای آن بلامانع تشخیص داده شده است در این مجموعه انتشار مییابد.

اردشیر زاهدی
وزیر امور خارجه

اصول سیاست خارجی ایران

با تحولی که انقلاب سفید در شئون اجتماعی کشور بوجود آورده و جامعه نوین ایرانی را بنیاد نهاده است سیاست جهانی ایران نیز دچار دگرگونی شده و بر مبنای جدیدی که اصول فکری انقلاب را تشکیل میدهد استوار گردیده است. به تحقیق اکنون کشور ما در روابط بین‌المللی دوره جدیدی را آغاز کرده که در بسیاری از اصول و موازین با دوره قبل از انقلاب متمایز است.

هرچند توجه به معنویت و سرنوشت و آزادی انسان از ابتدای شاهنشاهی ایران مورد نظر و توجه بوده و از سنن تاریخی و افتخارات ملی ماست لیکن میتوان گفت که در قرون سالفه سیاست تاریخی شاهنشاهی ایران مانند سایر امپراطوریهای جهان در ارتباط با سایر ملل و کشورها بر اساس حفظ عظمت و قدرت شاهنشاهی ایران از طریق بسط و توسعه قلمرو شاهنشاهی و یادفاع از آن قرار داشته و «جنگ» عامل اجرای این سیاست و پیروزی در آن وسیله کسب افتخارات ملی بوده است.

لیکن اتخاذ چنین هدفی در سیاست خارجی با مقتضیات دنیای امروز و باروش فکری انقلاب سفید قابل انطباق نیست و این روش «جنگ» را

بعنوان وسیله وصول به هدفهای ملی نمی پذیرد. مبنای فکری انقلاب سفید اتکاء باصول معنویت است که بموجب آن رفاه مادی و تعالی معنوی و فرهنگی انسان هدف سیاست انتخاب گردیده است.

انقلاب ایران بین جوامع مختلف بشر و آرمانهای آنان اختلاف و تضادی نمی بیند و کینه توزیهای ملت هارا بعلت وقایع گذشته و جنگها و دشمنیهای تاریخی محکوم میکند و دشمنان واقعی عالم بشریت را جنگ - فقر و نادانی و تبعیض ها و بیعدالتیهای اجتماعی میداند که جوامع بشری هر يك بصورتی با آن مواجه هستند. «... امروزه پیروزی واقعی ملت ها در قدرت نهائی نظامی و مادی آنها نیست بلکه موفقیت آنها در درجه اول در غلبه بر فقر و جهل و بیسوادی - غلبه بر بیعدالتیهای قضائی و اجتماعی - در تعمیم دانش و تأمین سطح زندگی اقتصادی بهتر و رفاه و عدالت اجتماعی زیادتری برای افراد نهفته است. بنابراین جنگ واقعی امروزه عالم بشریت جهاد انسانها برای ازمیان بردن تبعیضا و بیعدالتی های اجتماعی - ملی و بین المللی است.»^(۱) جامعه بشری امروز نیازمند به پیروی از اصولی است که بادگرگونی و تحول عظیمی که در حیات بشر بوقوع پیوسته تطبیق کند و اصول و موازین نوی برگزینند تا در مبارزاتی که بمنظور رفع موانع رفاه مادی و وصول به مقام انسانی در پیش است توفیق یابد.

در این راه قدم اول تفاهم سپس همزیستی و همکاری بین ملل است پس از آن دوستی، محبت و عشق بهممنوع که کمال مطلوب آدمیت است.

(۱) از بیانات اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر هنگام گشایش کنگره

جهانی ایران شناسان در تهران سال ۱۳۴۵

واما آنچه که در مرحله فعلی و در اولین گام در پیش است حفظ جوامع بشری از ماجراجوئیها و استیلا طلبیهای عقول بازمانده و افکار کهنه‌ایست که دیدگان خود را در برابر نور آدمیت بسته‌اند و با کوتاه فکری آتش کینه توزی - حقد و دشمنی را بین ابناء بشر روشن میدارند و آزمندانه در مقام آیند که ملتی یا گروهی از مردم را مورد تجاوز یا استثمار قرار دهند تا به تصور خود «منافع» ملت یا گروهی که خود را بدان وابسته میدانند حفاظت کنند، غافل از اینکه وحدت بشریت با هیچ عامل اعم از نژاد - رنگ یا دین تقسیم پذیر نیست و بهمین دلیل جوامع انسانی در منافع واقعی اشتراك دارند. کسیکه عامل شقاق و نفاق بین انسانهاست مخالف آدمیت است و بهیچیک از جوامع بشری تعلق ندارد. هر چند او از نژاد و رنگ آن جامعه بوده به دین آن متدین باشد. بدیهی است توسل به زور و قدرت مادی بمنظور حفظ جوامع بشری و حراست سعای آنان در راه وصول بمقام انسانی کمال مطلوب نمیشد. زیرا جنگ انهدام انسان یعنی آنچه را که موضوع رهبری و سیاست است موجب میشود و بشریت را از رفاه مادی و اصول معنوی که هدف سیاست است دور میسازد. اینست که انقلاب سفید «... تنها مبارزه‌ای» را که «امروزه نیروهای انسانی میباید در آن بکار افتد مبارزه علیه جهل و فقر و کرسنگی و تبعیضات مختلف اجتماعی و اقتصادی و نژادی و نظایر آنها...»^(۱) میداند.

بر اساس این روش فکری در سیاست خارجی ایران اصولی برگزیده شده که «... باسنن دیرینه تاریخی و با مأموریت معنوی جهانی کشور ایران

---

(۱) کتاب انقلاب سفید ص ۱۹۰ نوشته اعلیحضرت همایون شاهنشاه

مطابقت دارد» و در روابط بین‌المللی ایران همواره ملحوظ نظر است.

این اصول بقراری است که در زیر آورده شده است :

- اتکاء با اصول معنویت - جامعه بشری نیازمند به پیروی از اصولی است که احتیاج افراد بشر را به تفاهم و بدوستی و محبت سیراب کند و از کینه‌توزی و حقد و آز و دشمنی عاری باشد.

- حفظ حقوق و آزادیهای فردی و اجتماعی - هر ملت حق دارد آزادانه راه زندگی و سرنوشت خود را با توجه به منافع و حقوق جوامع دیگر برگزیند. استثمار و حفظ منافع يك جامعه بزیان جامعه دیگر و یا دخالت کشورها در امور داخلی یکدیگر قابل قبول نمیباشد.

- همزیستی بین ملل - صلح جوئی صمیمانه و تفاهم با کلیه کشورها و جوامع ولو باروشهای حکومتی و ایدئولوژیهای مختلف بر اساس حفظ حقوق و حاکمیت ملی آنها شرط حیاتی و لازم برای پیشرفت جامعه انسانی است. بنابراین رعایت شرافتمندانه اصول همزیستی و احترام به راه و روش زندگی هر جامعه ضرورت کامل دارد.

- همکاری بین ملل - استقرار صلح و تفاهم بین‌المللی جز بر پایه رفع تبعیض ها و بیعدالتی های اجتماعی و اقتصادی جهان ممکن نخواهد بود و نیز رفاه مادی جوامع انسانی جز از راه مبارزه موفقیت آمیز بر علیه جنگ - فقر و نادانی حاصل نخواهد شد. توفیق در این مبارزات و استقرار صلح پایدار مستلزم همکاری صمیمانه بین ملل میباشد .

- وابستگی سرنوشت کشورها و ملل جهان بیکدیگر - شکاف

بزرگی که در حال حاضر از نظر رفاه اقتصادی بین ملل پیشرفته و ملل در حال توسعه و غالباً فقیر وجود دارد برقراری عدالت اجتماعی را بمفهوم

جهانی متعذر ساخته مبارزه جوامع صلحدوست را برای استقرار صلح پایدار و زدودن خطر جنگ در روابط بین ملل با دشواریهای اساسی مواجه کرده است. این امر کوشش کشورها را برای تأمین رفاه مادی مردم خود بلااثر میگذارد و بشریت را در راه وصول به هدف نهائی دچار کندی و رکود میسازد. بنابراین دولت شاهنشاهی از هر تلاش جهانی برای تعدیل فاصله بین جوامع غنی و فقیر و نیز استقرار و تقویت عدالت اجتماعی در سطح بین‌المللی پشتیبانی میکند و معتقد است که وابستگی سرنوشت جوامع انسانی بیکدیگر همکاری مثبت و مولد و مفید این جوامع را ضروری کرده است.

- حفظ و حمایت از صلح - «... جامعه امروزی جهان دستخوش دگرگونی و تحول عظیمی است که تاکنون از حیث عمق و وسعت در هیچیک از ادوار تاریخ بشر سابقه نداشته است. این تحول ایجاب میکند که بسیاری از اصول و موازینی که جوامع گذشته بر آنها تکیه داشته‌اند... جای خود را به موازین و اصول تازه‌ای بسپارند. (۱)»

در حال حاضر توسل به زور و قدرت مادی برای رفع تضاد های موجود بین جوامع انسانی هیچ مشکلی را حل نمیکند و بطریق اولی دوران ماجراجوئیها و استیلا طلبیهای گذشته به پایان رسیده است. بنابراین کشورها بایستی با توجه به اصل همبستگی نهائی سرنوشت جوامع انسانی با روشن بینی راه حل‌های صلح جویانه بر اساس درک ماهیت و علل واقعی تضاد های بین ملل در نظر گیرند و در مورد اختلافات نژادی و

---

(۱) کتاب انقلاب سفید ص ۱۸۹ نوشته اعلیحضرت همایون شاهنشاه

مذهبی نیز بر اساس اعلامیه جهانی حقوق بشر راه حل عادلانه‌ای برگزینند
و در هر حال از توسل به زور اجتناب نمایند.

– بزرگترین مرجع همکاری ملل در جهان سازمان ملل متحد است۔
سازمان ملل متحد یقیناً بزرگترین مرکز تبادل و ارائه نظرات انسانی در
تاریخ حیات بشر است که در تنظیم روابط بین‌المللی بر اساس اصول
بشر دوستانه و تکوین و تدوین آرزوهای بشریت برای وصول به هدفهای عالی
انسانی گام‌های مؤثری برداشته است. تضعیف این سازمان افکار و آرزو-
های انسانی را ضعیف و به سیر قهقرائی دچار خواهد کرد. بنا بر این دولت
شاهنشاهی معتقد است مادام که سازمان جهانی مجهزتری بوجود نیامده
است بایستی تصمیمات سازمان ملل متحد مورد رعایت و احترام کشورها
قرار گیرد و از امکانات این سازمان برای رفع اختلافات بهره –
برداری شود .

فصل اول

روابط ایران با کشورهای همسایه

اجرای برنامه‌های عمرانی و به‌ثمر رساندن انقلاب اجتماعی ایران علاوه بر تجهیز منابع انسانی و مادی در داخله مستلزم وجود صلح در جهان خاصه در این منطقه می‌باشد تا محیط آرام و امنیت لازم برای پی‌گیری برنامه‌های ملی کشورهای منطقه از جمله کشور شاهنشاهی بوجود آید .

از اینرو تحکیم مناسبات دوستانه با کشورهای همسایه در سرلوحه سیاست خارجی ایران قرار داشته و سعی مداوم در تحقق بخشیدن به روابط حسن همجواری با همسایگان بعمل آمده است .

خوشبختانه این سیاست دوستانه در سال ۱۳۴۶ با موفقیت توأم بود و از طرف کلیه همسایگان با حسن قبول تلقی گردید .

روابط دوستانه با کشورهای پاکستان و ترکیه که ریشه‌های عمیق تاریخی و فرهنگی و مذهبی دارد و در سال‌های اخیر با همکاری‌های سیاسی و اقتصادی تقویت گردیده در سال ۱۳۴۶ بیش از پیش بسط و توسعه یافت .

حسن تفاهم بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی استوارتر گردید و

با توسعه مبادلات بازرگانی و همکاریهای اقتصادی و روابط فرهنگی
تحکیم پذیرفت .

مناسبات حسنه با افغانستان ادامه داشت . در مسئله تقسیم آب رود
هیرمند که بین دولتین مورد اختلاف است سعی دولت شاهنشاهی بر این
بود که بر اساس عدالت و نصف و مبنای حقوق بین المللی حل و فصل گردد .
بهبود روابط با عراق نیز که با مسافرت رئیس جمهوری آن کشور
در سال ۱۳۴۵ به کشور شاهنشاهی شروع گردیده بود با امضای موافقت نامه
بازرگانی و مسافرت هیئتهای فرهنگی و اقتصادی ادامه یافت و محیط مناسبی
برای رفع اختلافات موجود بین دو کشور در محیطی صمیمانه و با روح
همکاری فراهم گشت .

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

پس از انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ دولت شاهنشاهی اولین دولتی بود که
حکومت انقلابی اتحاد جماهیر شوروی را برسمیت شناخت و روابط
دولتین از ابتدا عادی و دوستانه بود . هر چند بعد از آن روابط دو کشور
دچار فرازونشیب هائی گردید ولی خوشبختانه از شهریور ماه ۱۳۴۱ مرحله
جدیدی در روابط دو کشور آغاز گردید . مسافرت حضرت لئونید برژنف
صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی در سال ۱۳۴۲ بایران و بازدید
شاهنشاه آریا مهر در خرداد ماه ۱۳۴۴ از شوروی نقش مهمی در استقرار
حسن تفاهم و تحکیم دوستی بین دولتین ایفا نمود و در طی سالهای اخیر
یک سلسله قراردادها و موافقت نامه هادر جهت همکاری اقتصادی - فنی
تجارتی و فرهنگی بین دو دولت منعقد گردید . انعقاد موافقت نامه همکاری
اقتصادی ایران و شوروی در سال ۱۳۴۲ نمونه بارز همکاری دو کشور میباشد .

بموجب موافقتنامه مزبور علاوه بر احداث دوسد و یکدستگاه کارخانه هیدروالکتریک بمنظور استفاده مشترک در بستر رود ارس که متجاوز از ۴۶۰ کیلومتر مرز دو کشور را تشکیل میدهد ساختمان یک مرکز پرورش و تکثیر ماهی و چندین دستگاه انبار غله (بظرفیت هشتاد هزار تن) و همچنین لارویی مرداب پهلوی در نظر گرفته شده است. امضاء موافقتنامه حمل و نقل هوائی بین ایران و شوروی در سال ۱۳۴۳ نیز قدم دیگری در این راه بود و همچنین دو موافقتنامه یکی درباره همکاری بمنظور ایجاد تأسیسات صنعتی ذوب آهن و ماشین سازی و واگذاری اعتبار باین منظور و دیگری درباره تحویل گاز طبیعی ایران به شوروی در ازاء ورود ماشین آلات از شوروی بایران در سال ۱۳۴۵ بین دولتین منعقد گردید.

دو موافقتنامه اخیر مربوط به ایجاد تأسیسات صنعتی در ایران در ازی صدور گاز طبیعی به اتحاد جماهیر شوروی طرح اقتصادی بزرگی است که در توسعه اقتصادی و صنعتی ایران و شوروی تأثیر خواهد داشت.

اجازه ساختمان کارخانه ذوب آهن پس از تهیه مقدمات توسط کارشناسان ایرانی و شوروی در روز ۲۳ اسفند ماه ۴۶ از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر صادر گردید و اولین سنگ بنای آن نهاده شد. در سال ۱۳۴۶ موافقتنامه بازرگانی سه ساله ایران و شوروی که مدت اعتبار آن منقضی شده بود با تغییراتی برای مدت پنج سال دیگر تمدید شد و همچنین در مرداد ماه قرارداد ترانزیت دو کشور در مسکو تجدید گردید.

ضمن مسافرت آقای هویدا نخست وزیر ایران به شوروی موافقت بعمل آمد که همکاریهای فنی و اقتصادی موجود بین دو کشور در دوره

پنجساله برنامه چهارم ایران ادامه یابد و بدین منظور تصمیم گرفته شد که هر شش ماه یکمرتبه کمیسیون مختلطی از نمایندگان عالی دو کشور در سطح وزراء تشکیل شود. (۱)

در سال ۱۳۴۶ علاوه بر يك هیئت اقتصادی و بازرگانی که بریاست آقای بایباکوف معاون شورای وزیران و رئیس کمیته دولتی برنامه ریزی برای امضای موافقتنامه پنج ساله بازرگانی بین دو کشور بایران آمده بود يك هیئت پارلمانی نیز مرکب از ۱۴ نفر بدعوت مجلس سنا از ایران بازدید نمودند.

مبادلات فرهنگی بین دو کشور که همه ساله بر مبنای قراردادهای فرهنگی تنظیم میشود در سال ۱۳۴۶ وجود داشت و تعدادی از دانشمندان، هنرمندان و گروههای ورزشی از دو کشور بازدید بعمل آوردند. لایحه موافقتنامه فرهنگی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ۱۱/۱/۴۶ در مجلس سنا بتصویب رسید.

اکنون همکاریهای دو کشور در زمینههای اقتصادی و فرهنگی بسیار رضایت بخش و در حال توسعه روز افزون میباشد و دورنمای امکانات وسیعی برای همکاریهای سودمند در آینده مشاهده میشود. طرفین عقیده دارند که همکاری مفید و سودمند برای ملتها حتی بوسیله دولتتهائی که رژیمهای مختلف سیاسی و اجتماعی دارند امکان پذیر است و این اصل همزیستی مسالمت آمیز را دو کشور به بهترین نحوی اجرا کرده و بهترین نمونه را بوجود آورده اند. از نظر سیاسی بین ایران و شوروی در بسیاری از مسائل

---

(۱) بهضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك ایران و شوروی مورخ ۶ مردادماه ۱۳۴۶ مراجعه شود.

بین‌المللی نظریات مشابه موجود است و این امر محیط مناسبی برای تفاهم بیشتر فراهم ساخته است. دولت شاهنشاهی عملاً به ثبوت رسانیده است که چنانچه به‌شئون ملی ایران احترام گذارده شود بر اساس اصولی که بر روابط بین‌الملل آزاد و مستقل و متساوی‌الحقوق جهان حکم فرماید حاضر به هر نوع همکاری می‌باشد.

افغانستان

روابط ایران و افغانستان از دیرباز بعلمت همجواری و سوابق تاریخی و پیوندهای مذهبی و فرهنگی بر پایه مودت و همکاری و تفاهم پایه‌گذاری شده است. این مناسبات دوستانه از زمانهای گذشته تاکنون ادامه دارد. اقدام شاهنشاه آریا مهر در رفع اختلاف پاکستان و افغانستان در تحکیم این روابط تأثیر عمیق داشته است. در سال ۱۳۴۶ مذاکرات دولتین ایران و افغانستان برای یافتن راه حل مرضی‌الطرفینی بمنظور حل اختلاف رود-هیرمند ادامه داشت. خوشبختانه نظریات طرفین در حال حاضر از یکدیگر زیاد دور نیست و دولت شاهنشاهی معتقد است که حل این نوع مسائل بنحویکه منافع هر دو طرف محفوظ باشد با وجود امکانات فنی وسیع در عصر حاضر مشکل نیست (۱)

در سال ۱۳۴۶ بمنظور جلوگیری از اشاعه طاعون گاوی در افغانستان از طرف دولت شاهنشاهی ۶۰ هزار واکسن طاعون گاوی به افغانستان اهداء گردید و همچنین برای کمک به آسیب دیدگان سیل افغانستان از طرف شیروخورشید سرخ ۲۴ تن وسائل امدادی با افغانستان فرستاده شد. مشکلات جزئی در اجرای قرارداد ترانزیت بین دو کشور باعلاقه طرفین به توسعه مرادوات مرتفع گردید.

۲۴ (۱) شرح اقدامات و اسناد مربوط بان در بایگانی محرمانه وزارت امور خارجه نگاهداری میشود

بطور کلی دولت شاهنشاهی خواستار نزدیکترین مناسبات با کشور افغانستان بر اساس تساوی حقوق و برادری میباشد و کوشش دارد امکانات همکاریهای دوجانبه بین دو کشور هر چه بیشتر مورد بهره برداری قرار گیرد و نیز با رفع اختلافات بین کشورهای منطقه و برقراری روابط سودمند دوجانبه امکان همکاریهای چند جانبه منطقه‌ای توسعه یابد .

پاکستان

روابط ایران و پاکستان از ابتدای استقلال این کشور با توجه به همسایگی و همکیشی و سوابق ممتد تاریخی و اشتراك فرهنگ و موقعیت سیاسی بر پایه دوستی و برادری استوار بوده است و این تفاهم و اتفاق نظر از آغاز استقلال تاکنون ادامه داشته است . خصوصاً که با شرکت در پیمان همکاری عمران منطقه‌ای و اشتراك مساعی در اجرای برنامه‌های عمرانی و پیشرفتهای اجتماعی همکاری دولتمین به‌حد اکثر رسید . روابط دوستی و صمیمیتی که بین شاهنشاه آریامهرو حضرت مارشال ایوبخان رئیس‌جمهور پاکستان وجود دارد در تحکیم علائق دوستی دو کشور تأثیر فوق‌العاده داشته است .

در کنفرانس رامسر که در مرداد ماه سال ۱۳۴۶ با حضور حضرت مارشال ایوبخان و نخست وزیر ترکیه تشکیل گردید سران سه کشور ضمن بررسی اوضاع بین‌المللی و مخصوصاً تحولات خاورمیانه نگرانی عمیق خود را از تشدید تشنجات خاورمیانه و ادامه تهدید علیه صلح و ثبات این منطقه ابراز داشتند و اعتقاد خود را دایر بر اینکه حفظ صلح بین‌المللی فقط از طریق رعایت دقیق اصول و هدفهای منشور ملل متحد

میسر است اظهار نمودند (۱).

آقای مهندس شریف امامی رئیس مجلس سنا بدعوت رئیس مجلس ملی پاکستان در بهمن ماه ۱۳۴۶ در رأس هیئت پارلمانی ایران به پاکستان عزیمت و از این کشور بازدید نمودند.

شش تن از استادان دانشگاه پیشاور پاکستان در اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ طبق برنامه‌ای که بوسیله سازمان همکاری عمران منطقه‌ای ترتیب داده شده بود برای بازدید از مؤسسات فرهنگی بایران مسافرت نمودند.

ترکیه

مناسبات ایران و ترکیه که سابقه تاریخی طولانی دارد بدست توانای رضا شاه کبیر و مرحوم آتاتورک وارد مرحله نوینی شد و این دو قائد بزرگ مناسبات دوستانه فعلی را پایه‌گذاری نمودند. ریشه‌های عمیق تاریخی و فرهنگی و اشتراک مذهب و موقعیت سیاسی سبب گردیده است که روابط طرفین بر اساس اشتراک منافع باصمیمیت و همدردی کامل ادامه یابد و دولتین در امور سیاسی - اقتصادی - فرهنگی و نظامی همکاری کامل داشته باشند. خصوصاً که دولتین ایران و ترکیه با مشارکت در سازمان عمران منطقه‌ای و همکاری همه‌جانبه اقتصادی سعی دارند پیشرفت‌های اجتماعی و برنامه‌های عمرانی خود را با سرعت بیشتری بانجام رسانند.

در سال ۱۳۴۶ مناسبات دوستانه و همکاری همه‌جانبه ایران و ترکیه ادامه داشت در منظور تقویت بیشتر علائق دوستی و اتحاد بین ایران و ترکیه جناب آقای سلیمان دمیرل نخست وزیر ترکیه و بانو در رأس هیئت بدعوت

---

(۱) به ضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترک ایران و پاکستان و ترکیه مورخ ۹

مردادماه ۱۳۴۶ مراجعه شود.

نخست وزیر ایران در اردیبهشت ماه از ایران دیدار رسمی بعمل آوردند و در محیط صادقانه و صمیمانه ناشی از روح دوستی و اتحادی که مبین رابطه نزدیک بین دو کشور است مذاکراتی انجام دادند. دو نخست وزیر پیشرفت‌های اقتصادی ایران و ترکیه را از نظر همکاری دامنه دارتری بین دو کشور و تشریح مساعی بیشتر در حد پیمان همکاری عمران منطقه‌ای بررسی کردند و ایمان خود را باینکه این پیمان بهترین وسیله تحقق بخشیدن به هدف مشترك یعنی تأمین زندگی بهتر و شاداب‌تری برای مردم دو کشور می‌باشد تأیید نمودند (۱).

مسافرت شاهنشاه آریا مهر و شهبانوی ایران از تاریخ ۲۶ الی ۳۱ خرداد ماه ۱۳۴۶ بدعوت حضرت رئیس جمهور ترکیه و بانوسونای باین کشور رشته‌های ناگسستگی دوستی و برادری موجود بین دو کشور را تحکیم نمود و همفکری و اتفاق نظر دودولت را در تأمین صلح و امنیت بین‌المللی خصوصاً نسبت به خاورمیانه بار دیگر تأیید نمود. حل کامل و مسالمت آمیز مسأله قبرس بنحوی که حقوق حقه و منافع جماعت ترك جزیره را تأمین نموده و برای آنان امکان ادامه زندگی در محیط صلح و امنیت فراهم نماید مورد تأکید قرار گرفت (۲).

در مرداد ماه ۱۳۴۶ جناب آقای سلیمان دمیرل نخست وزیر ترکیه برای شرکت در کنفرانس رامسر بایران مسافرت نمودند. در این کنفرانس

---

(۱) به ضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك ایران و ترکیه مورخ ۱۵ اردیبهشت

ماه ۱۳۴۶ مراجعه شود.

(۲) به ضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك ایران و ترکیه مورخ ۳۱ خرداد ماه

۱۳۴۶ مراجعه شود.

سران سه کشور ایران و پاکستان و ترکیه با تأیید همبستگی خود اعتقاد خود را دایر بر اینکه امروز نیاز به همکاری و اشتراك مساعی بیش از هر موقع دیگر است ابراز داشتند و تصمیم گرفته شد زمامداران سه کشور لااقل سالی یکبار اجتماع نمایندگانشان در ولسای سازمانهای برنامه سه کشور در فواصل معین بایکدیگر ملاقات کنند^(۱).

علاوه بر این در سال ۱۳۴۶ کمیسیون عالی مرزی در آنکارا تشکیل شد و پروتکل سرحدی ناظر بر مسائل و حوادث و همکاریهای مرزی بین طرفین با مضاء رسید.

در مهر ماه ۱۳۴۶ پروفیسور شکوکه اتاساقون رئیس مجلس سنای ترکیه بایران مسافرت نمودند.

در اجرای منویات شاهنشاه آریامهر دایر بر توسعه روابط دوستی بین دو کشور ایران و ترکیه گروه پارلمانی ایران و ترکیه در سال ۱۳۴۶ تشکیل گردید.

عراق

دولت شاهنشاهی ایران جزء اولین دولی بود که هنگام استقلال عراق ایندولت را بر سمیت شناخت و با توجه به اخوت اسلامی و همجواری همواره طالب صلح و دوستی با این کشور بوده است. خوشبختانه روابط دولتین بعد از مسافرت حضرت سپهبد عبدالرحمن محمد عارف رئیس جمهور عراق در اسفند ماه ۱۳۴۵ بایران بهبود یافت و طرفین توافق نمودند که اختلافات موجود را بر اساس اعتماد متقابل و اصول حقوق بین المللی

---

(۱) به ضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك ایران - پاکستان و ترکیه مورخ

۹ مرداد ماه ۱۳۴۶ مراجعه شود.

و مقررات منشور ملل متحد حل و فصل نمایند. (۱)

در تاریخ ۶ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ يك هیئت عراقی بریاست آقای کاظم عبدالحمید وزیر اقتصاد عراق بمنظور انعقاد قرارداد بازرگانی بین دو کشور تهران مسافرت نمود و نخستین قرارداد بازرگانی در زمینه افزایش مبادله کالا بین ایران و عراق در تاریخ ۱۰ اردیبهشت در وزارت اقتصاد بامضاء رسید. بر اثر امضای این قرارداد صادرات ایران بعراق که در شش ماهه اول سال ۱۳۴۵ (۸۸) میلیون ریال بود در شش ماهه اول سال ۱۳۴۶ به (۲۷۴) میلیون ریال افزایش یافت و واردات ایران از عراق که در شش ماهه اول سال ۱۳۴۵ (۶) میلیون ریال بود در شش ماهه اول سال ۱۳۴۶ به (۳۷) میلیون ریال بالغ گردید.

در تاریخ ۲۲ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ نیز يك هیئت هفده نفری مرکب از بازرگانان و صاحبان صنایع و اعضای اطاقهای بازرگانی تهران و شهرستانها بریاست آقای محمد خسروشاهی رئیس اطاق بازرگانی تهران بدعوت اطاق بازرگانی بغداد بعراق عزیمت نمودند. اعضای این هیأت پنج روز در عراق اقامت نمودند و در این مدت با بازرگانان و مقامات اقتصادی عراق در باره توسعه مناسبات بازرگانی دو کشور مذاکراتی بعمل آوردند.

در آذرماه ۱۳۴۶ موافقت نامه ترانزیت ایران و عراق در بغداد بامضاء رسید. بموجب این موافقت نامه ایران میتواند کالاهای خود را از راه عراق به کویت - عربستان سعودی - اردن - لبنان و از طریق لبنان

---

(۱) بهضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك ایران و عراق مورخ ۲۸ آذرماه

۱۳۴۵ مراجعه شود.

به کشور هـای حوزه مدیترانه حمل نماید . بازرگانان کشور عراق نیز متقابلاً خواهند توانست کالاهای خود را از راه ایران بکشور های اتحاد جماهیر شوروی - افغانستان و پاکستان حمل نمایند و یا از طریق ایران از این کشورها کالا وارد عراق نمایند.

علاوه بر این قرارداد های مربوط به فروش هشتاد هزار تن گندم بدولت عراق در سال ۱۳۴۶ بامضاء رسید.

در خرداد ماه ۱۳۴۶ هیئتی از علمای عراق برای تشریح وضع آوارگان عرب در فلسطین بایران مسافرت نمودند . هیئت نظامی ایران نیز در سال ۱۳۴۶ بدعوت رئیس جمهور عراق از این کشور دیدن کردند. مسافرت سه هزار تن از دانشجویان و دانش آموزان و استادان عراقی بایران و اجرای مسابقات ورزشی و تنظیم طرح موافقتنامه فرهنگی و توریستی بین دولتین نیز در سال ۱۳۴۶ انجام گرفت.

دولت ایران همیشه خواستار رفاه و سعادت ملت عراق و صلح و دوستی بادولت عراق میباشد و مایل است که اختلافات خود را با دولت عراق در محیط دوستانه و بر اساس اعتماد متقابل حل و فصل نماید.

خوشبختانه بهبود روابط سیاسی موجب بسط روابط اقتصادی و فرهنگی شده و زمینه مساعدی برای انجام مذاکرات دوستانه فراهم کرده است .

نکات مورد اختلاف دولتین ایران و عراق بقرار زیر است: (۱)

(۱) چون مرزهای خاکی ایران و عراق که بر اساس قراردادهای سابق ایران و عثمانی قرار دارد تاکنون علامت گذاری نشده است در مورد

۲۸ (۱) شرح اقدامات و اسناد مربوط بان در بایگانی وزارت امور خارجه
نگاهداری میشود

سرحدات خاکی بین دولتین اختلافاتی موجود است. دولت شاهنشاهی در سال‌های اخیر اختلافات مرزی خود را با کلیه کشور های همجوار حل نموده و حدود مرزهای ایران با توافقیهای دوجانبه مشخص و معین گردیده است و بنظر دولت شاهنشاهی اختلافات مرزی ایران و عراق نیز از مسائلی است که در محیط دوستانه و با همکاری متقابل قابل حل و فصل است .

(۲) شط العرب - برای حل اختلاف ایران و عراق در مسئله شط العرب نظر دولت شاهنشاهی اینست که اختلافات بین المللی باید بر اساس اصول و موازین حقوق بین الملل حل گردد. بنا بر این در مورد شط العرب نیز تنه‌ها موازین حقوق بین الملل حاکم بر روابط دولتین میباشد و با توجه باین اصول باید حدود و حقوق هر یک از دولتین معین و مشخص گردد.

(۳) فلات قاره - تاکنون در مورد حقوق دولتین ایران و عراق برای تحدید حدود و بهره برداری از منابع فلات قاره در خلیج فارس توافقی حاصل نشده است. مشکل اساسی در این مسئله اختلاف در مرز های آبی دو کشور در شط العرب و دهانه رودخانه مزبور است که بایستی مبنای ترسیم و محاسبه حدود فلات قاره قرار گیرد .

(۴) در مورد کیفیت و میزان استفاده ایران و عراق از ۳۳ چشمه رودخانه که از خاک ایران سرچشمه می‌گیرد و بعراق سرازیر می‌شود تاکنون بین دولتین قراری داده نشده است و نحوه استفاده از این رودخانه ها از موارد اختلاف دولتین ایران و عراق است. بنظر دولت شاهنشاهی با توجه به پیشرفت های فنی در عصر حاضر و به استعانت حسن نیت طرفین قادر خواهند بود راه حلی که به سود اقتصادی هر دو کشور باشد جستجو نمایند.

(۵) وضع اقامت و اشتغال اتباع ایران در عراق - سالهاست که عدّه

کثیری از ایرانیان در عراق اقامت داشته و به کسب و کار اشتغال دارند که از نظر اقامت و اشتغال بکار با تزییقاتی مواجه می‌باشند. گرچه اصول دوستی و همکاری و برادری ایجاد میکند که مقامات عراقی نسبت به اتباع ایران برادرانه رفتار نمایند ولی دولت شاهنشاهی جز این تقاضائی ندارد که با ایرانیان مقیم عراق بر اساس معامله متقابل و طبق موازین حقوق بین‌الملل و اصول انسانیت و حقوقی که در اعلامیه جهانی حقوق بشر برای کلیه افراد در نظر گرفته شده رفتار شود.

از سنن ملی و تاریخی ایرانیان احترام به حقوق و آزادی افراد سایر ملل و خوشرفتاری با آنان است و بدیهی است هرگاه هموطنان ما در کشور دیگری از حقوق انسانی بهره‌مند نشوند خلاف انتظار ملت ایران بوده و با روابط دوستانه موجود مطابقت نخواهد داشت .

فصل دوم

روابط ایران با کشورهای عرب خاورمیانه و شمال آفریقا :

اشتراک دین و اخوت اسلامی از مبانی اصلی تشیید مناسبات و تحکیم روابط دوستی ایران با کشورهای عرب خاورمیانه و شمال آفریقا است . روابط عمیق تاریخی و نیز فرهنگ مشترک اسلامی که مردم ایران در ایجاد آن فعالانه شرکت داشته و سهم بسزائی ادا نموده اند رشته های مودت ایران را با کشورهای مزبور استوار میدارد .

بر اساس این وجوه اشتراک و با توجه به سیاست کلی دولت شاهنشاهی که بر مبانی صلح جوئی و ایجاد روابط دوستانه با کلیه کشورهای جهان و بسط مناسبات مودت آمیز با کشورهای دوست مستقر است دولت شاهنشاهی همواره در راه تحکیم دوستی و توسعه همکاری با کشورهای اسلامی عرب سعی مداوم مبذول داشته و جای خوشوقتی است که این حسن نیت از طرف اکثر کشورهای این منطقه مورد استقبال قرار گرفته و از طرف آنان نیز متقابلاً ابراز گردیده است .

وحدت جهان عرب - دولت شاهنشاهی به سائقه این برادری و

همچنین بنا بر اصول کلی سیاست خود مبنی بر قبول اصالت همبستگی‌های ملی برای نیل به پیشرفت و کمک به حصول هدف‌های عالی انسانی، در این مرحله از حیات بشریت، از آرمان مردم عرب برای اتحاد و تحقق بخشیدن به وحدت کشورهای عربی پشتیبانی میکند و معتقد است که اراده آزاد مردم عرب و انتخاب دموکراتیک آنان تنها عامل معتبر در تعیین زندگی منتخب و سرنوشت آنان میباشد و از اینکه عناصری در جهان عرب این نهضت اصیل ملی را دستاویز نظرات تجاوزکارانه قرار داده و به خودخواهی و آزآلوده اند متأسف است .

بدیهی است چنین نظرات که با اصول انسانیت و نیز موازین بین‌المللی مغایرت دارد وصول توده‌های مردم عرب را به آرمان ملی خود دچار اشکال و دستخوش تعویق میسازد. زیرا مسلم است کشورهاییکه هدف نظرات تجاوزکارانه این عناصر نسبت به حقوق و شئون ملی خود قرار دارند تسلیم متجاوز و افکاروی نمیشوند و به پایداری و مقابله بر-میخیزند و چنان نهضتی که خود را در اختیار آزمندان قرار داده است نه فقط با مقاومت سایر ملل مواجه میگردد بلکه از دوستی گرانبها و همکاری ارزنده آنان در راه وصول به هدف‌های خود محروم میماند .

بعبارت دیگر نهضتی که خودخواهی و آزمندی را از ساحت خویش طرد نکند پایگاه معنوی خود را ترك کرده و به اصالت فکر و حقانیت خود خیانت ورزیده است . زیرا اتحاد ملل جز در راه تعالی بشریت و وصول به هدف عالیتر وحدت انسانی اصیل نیست. دیگر آنکه حقانیت اتحاد و همبستگی ملی امری واقعی و عام است و آن فکر و آن نهضت که قصد ممانعت از تعمیم آنرا داشته در صدد تحدید حقوق ملی دیگران

برآید برحق نمیباشد .

دولت شاهنشاهی بهر حال به مساعی خود برای تحکیم هر چه بیشتر دوستی ملل عرب ادامه خواهد داد و از حقوق مردم عرب برای انتخاب آزادانه وحدت ملی و طریق زندگی و مقاومت در برابر جاه طلبیهای تسلط جویانه پشتیبانی میکند .

امارات خلیج فارس

صلح جوئی صمیمانه و همزیستی و تفاهم با کلیه کشورها و جوامع از خطوط اصلی سیاست بین‌المللی ایران است (که از اصول انسانی انقلاب اجتماعی شاه و مردم ناشی گردیده است .) سیاست خارجی ایران ماجراجوئی و استیلاطلبی‌های گذشته و تاریخی را نفی میکند و هر نوع توسعه ارضی و چشم داشت به قلمرو ملل دیگر را محکوم مینماید . تسلط اقتصادی و مادی هر ملت یا گروهی از ملل بر ملت‌های دیگر منافی کمال مطلوب انسانی و سیاسی انقلاب ایران است زیرا معتقد است رفاه مادی و سعادت اقتصادی ملل در مرحله نهائی آنچنان بیکدیگر وابسته است که هیچ جامعه‌ای به کمال رفاه اقتصادی نمیرسد مگر آنکه سایر جوامع نیز در مبارزه بر علیه فقر توفیق یافته باشند . بعبارت دیگر رهبری ایران از حقوق ملی کشور ایران چشم پوشی نمیکند و حقوق ملی سایر کشورها را محترم میدارد .

بنابر این در خلیج فارس نیز حقوق ملی و منافع مردمی که در حوزه آن سکونت دارند بر اساس اصل نصفت و تساوی حقوق بین‌اصحاب‌حق مورد قبول دولت ایران است . استیلائی سیاسی و استثمار اقتصادی مردم حوزه خلیج فارس تحت هر عنوان و بهر صورت قدیم یا جدید مورد موافقت دولت

شاهنشاهی نمیباشد .

دولت شاهنشاهی مایل است که مردم کشورها و امارات خلیج فارس مردمی آزاد بوده از لحاظ اقتصادی مرفه و از نظر سیاسی حاکم بر سر نوشت خود باشند تا در بازرگانی خارجی خود آزادی و اختیار کامل داشته بتوانند حوائج زندگی خویش را بمقتضای منافع خود و بر اصول بازرگانی آزاد و سودمند از مازاد محصولات صنعتی و کشاورزی ایران تأمین نمایند و بدین ترتیب با بسط بازرگانی آزاد هم نیازمندیهای اقتصادی مردم این مناطق و کشورها مرتفع شود و هم صنایع و اقتصاد جوان ایران با توسعه بازرگانی نضج گیرد و بهر حال عوامل خارجی از طرق استیلا جویانه مجال نیابند مردم این منطقه را از مزایای طبیعی و جغرافیائی خداداد محروم نمایند. با اتخاذ چنین رویه‌ای دولت شاهنشاهی نه فقط نسبت به حفظ حقوق ملی ایران اقدام کرده و بوظایف رهبری ملی خود قیام نموده است بلکه وظیفه انسانی و بین‌المللی خود را نیز در مورد تعاون بین ملل و گسترش اصولی بازرگانی و اقتصاد جهان بر اساس تساوی حقوق بانجام رسانیده است .

استفاده ملل از حق استقلال ملی و آزادی آنان در مراودات سیاسی و اقتصادی و بازرگانی از حقوق طبیعی مردم این ناحیه است و دولت شاهنشاهی با عواملی که در این جریان مراودات انسانی تغییرات غیر طبیعی بوجود آورد موافقت ندارد . امکانات اقتصادی این ناحیه موهبتی الهی است که به مردم آن تعلق دارد تا با اراده آزاد خود از آن بهره‌گیرند. هر چند دولت شاهنشاهی با وحدت واقعی کلیه جوامعی که وجوه مشترك داشته و به انتخاب آزاد خود قصد اتحاد و نزدیکی بیکدیگر را

داشته باشند موافق است ولی توطئه‌های سیاسی را که تحت این عنوان در صدد محدود ساختن آزادی جوامع بر آمده و استثمار دیگران را راه حل مشکلاتی که خود بوجود آورده تشخیص داده است مردود می‌شمارد .

بعبارت دیگر امکانات اقتصادی و مالی مردم منطقه خلیج فارس نبایستی صرف تقویت اقتصادی رژیم کشور دیگری گردد که با جاه طلبیهای استیلا جویانه ملت خود را دچار فقر و ضعف اقتصادی کرده است . دولت شاهنشاهی بدون چشم‌داشت به قلمرو ارضی و منابع مالی کشورها و امارات خلیج فارس مایل است به اتکاء حسن نیت سیاسی و امکانات اقتصادی و بازرگانی خود با آنان روابط دوستانه و مبادلات شرافتمندانه داشته باشد و از هر نوع همکاری منطقه‌ای در خلیج فارس برای حراست حقوق و منافع مشترک کشورها و مناطق واقع در سواحل آن استقبال می‌کند .

هم اکنون روابط ایران با امارات خلیج فارس بسیار حسنه و دوستانه است و در طول سالهای گذشته روابط حسن همجواری و اقتصادی و مبادلات بازرگانی ایران با این مناطق توسعه یافته و گامهای اساسی در این راه برداشته شده و از طرف دستگاههای اقتصادی کشور و نیز بازرگانان ایرانی اقدامات مجدانه‌ای بعمل آمده است . با اینهمه امکانات وسیعی برای توسعه بیشتر بازرگانی وجود دارد که تاکنون مورد استفاده کامل قرار نگرفته است . وسیله اصلی بهره‌برداری از این امکانات اینست که کالاهای بهتر و مرغوب‌تر با بهای ارزانترو شرایط سهلتر بادر نظر گرفتن نیازمندیهای مردم مصرف‌کننده عرضه شود .

بمنظور تسهیل و توسعه روابط بازرگانی و اقتصادی بین ایران و شیخ- نشین‌های خلیج فارس دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۴۶ عوارض گذر نامه‌ها را

برای اشخاصی که بکویت و شیخ نشینهای خلیج فارس مسافرت میکنند لغو نمود. علاوه بر این تسهیلات فوق العاده که از طرف مقامات دولت شاهنشاهی برای ورود و خروج شیوخ خلیج فارس و اتباع آنها در نظر گرفته شده سبب گردیده است که همه ساله در فصول مختلف عده زیادی برای شکار و جهانگردی به ایران آمدورفت نمایند.

مناسبات ایران با مردم شیخ نشینهای خلیج فارس بر اساس دوستی و برادری و مودت کامل استوار است. بدیهی است ایران در خلیج فارس دارای حقوق ملی است که در استیفای آن مصمم است. این حقوق با منافع ملی سایر مردم این ناحیه تعارضی ندارد و اگر موارد اختلافی در خلیج فارس موجود باشد طرف اختلاف مردم و شیوخ این منطقه نیستند بلکه قدرتهای استعماری میباشند که بمنظور ایجاد محیط مناسب برای بهره برداری سیاسی و اقتصادی در این ناحیه مداخله نموده اختلافاتی بوجود آورده اند.

اردن

روابط ایران و اردن بر اساس دوستی و برادری استوار گردیده و علاقه و صمیمیتی که بین شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت ملك حسين پیشوایان عالیقدر این دو کشور وجود دارد سبب تقویت و استحکام این روابط شده است و ملت ایران احساسات برادرانه و ستایش آمیز نسبت به ملت اردن دارد.

در سال ۱۳۴۶ اعلیحضرت ملك حسين دوبار برای دیدار خصوصی بمدت کوتاه با ایران مسافرت نمودند.

در جلسه فوق العاده مجمع عمومی سازمان ملل متحد که بمنظور رسیدگی باختلاف اعراب و اسرائیل در سال ۱۳۴۶ تشکیل شد. دولت

ایران از بانیان سه قطعنامه بود که هر سه بتصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید. دو قطعنامه مربوط بعدم اعتبار اقدامات اسرائیل در وضع حقوقی شهر اورشلیم بود که با ۹۹ رأی موافق بدون مخالف بتصویب رسید. قطعنامه دیگر مربوط به کمک نوع پرورانه بآسیب دیدگان جنگ بود که با ۱۱۶ رأی موافق و ۲ رأی ممتنع بدون مخالف تصویب شد.

دولت شاهنشاهی علاوه بر پشتیبانی سیاسی و کمکهای معنوی به اردن در جنگ اخیر اعراب و اسرائیل در سال ۱۳۴۶ اردوگاه مجهزی برای نگاهداری پنج هزار نفر از آوارگان عرب با تمام وسائل داروئی و بهداشتی در نزدیکی عمان تأسیس کرد که توسط والاحضرت حسن ولیعهد و برادر اعلیحضرت ملک حسین افتتاح شد. علاوه بر این جمعیت خیریۀ فرح بهلوی مبلغ ۴۰ میلیون ریال و سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی نیز مبلغ ۴۰ میلیون ریال برای کمک به پناهندگان اردنی اختصاص دادند.

سوریه

مناسبات ایران و سوریه که از بدو استقلال این کشور براساس دوستی و مودت پایه گذاری شده بود متأسفانه در مهر ماه ۱۳۴۴ بعلت اظهارات آقای یوسف زعین نخست وزیر این کشور ضمن شرح بر نامه دولت در مجلس ملی سوریه دچار رکود گردید.

مشارالیه در باره خوزستان اظهاراتی نمود که چون مبین افکار تجاوزکارانه بود موجب اعتراض دولت ایران شد و دولت شاهنشاهی سفیر و کارکنان سفارت ایران را از دمشق بتهران فراخوانده رابطه سیاسی خود را بادولت سوریه بحداقل رسانید.

علیرغم این رفتار از جانب دولت سوریه دولت شاهنشاهی مراتب

اخوت اسلامی را نسبت به برادران مسلمان سوریه از یاد نبرده و بجز پشتیبانی معنوی و سیاسی در جنگ خرداد ۱۳۴۶ بین اعراب و اسرائیل کمکهای قابل توجهی به آوارگان عرب در خاک سوریه نموده است.

در سال ۱۳۴۶ جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران يك بیمارستان صحرائی صد تختخواهی با تجهیزات و داروهای لازم جهت کمک به آسیب دیدگان سوریه در این کشور مستقر کرد. هلال احمر سوریه طی نامه‌ای مراتب سپاسگذاری خود را از کمکهای جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران اعلام داشت.

بدنبال واقعه بهمن ماه ۱۳۴۶ که عده‌ای بطور غیر مجاز وارد عمارت سفارت شاهنشاهی در دمشق شده و ایجاد بی نظمی نمودند معاون تشریفات وزارت خارجه سوریه در اقامتگاه نماینده دولت شاهنشاهی در دمشق حضور یافت و مراتب تأسف و پوزش دولت سوریه را اعلام داشت. روز ۲۷ بهمن ماه نیز نماینده دولت سوریه در تهران در وزارت امور خارجه حاضر شد و ضمن ابراز تأسف و پوزش اطمینان داد که مرتکبین واقعه که غیر سوری بوده‌اند دستگیر شده‌اند و به مجازات خواهند رسید.

عربستان سعودی

در آذرماه ۱۳۴۴ اعلیحضرت ملك فيصل پادشاه عربستان سعودی که بدعوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بایران مسافرت نموده بودند متقابلاً از اعلیحضرت همایونی دعوت نمودند که بطور رسمی بکشور عربستان سعودی مسافرت نمایند. طبق برنامه تنظیمی بنا بود موکب ملوکانه در ۱۴ بهمن ماه برای مدت ۴ روز بعربستان مسافرت نمایند ولی بعلت چند پیش‌آمد پی‌درپی و بخصوص اعلامیه مربوط به مسافرت شیخ بحرین

بعربستان سعودی اعلیحضرت همایونی این مسافرت را موکول به موقع دیگری فرمودند .

در زمینه فلات قاره بین دوکشور ایران و عربستان مذاکراتی در جریان است.^(۱) ذوات شاهنشاهی در سال ۱۳۴۶ برای ابراز حسن نیت خود هیئتی را بریاست معاون پارلمانی وزارت امور خارجه برای تبادل نظر و مذاکره در این باب بعربستان سعودی اعزام داشت . بمنظور مطالعه اوضاع اقتصادی و امکان بازاریابی چند هیئت به تناوب بعربستان سعودی مسافرت و در این زمینه مطالعاتی کرده اند .

در سال ۱۳۴۶ قرارداد فرهنگی ایران و سعودی که طرح آن در زمان مسافرت اعلیحضرت ملک فیصل بایران تهیه شده بود بامضاء رسید . برای این منظور در فروردین ماه بدعوت وزیر فرهنگ سعودی وزیر آموزش و پرورش ایران در رأس هیئتی بعربستان سعودی مسافرت نمود و پیش نویس قرارداد فرهنگی را پاراف کرد . آقای شیخ حسن آل الشیخ وزیر فرهنگ سعودی نیز در آبانماه ۴۶ بایران مسافرت کردند و قرارداد مزبور را امضاء نمودند .

در همین مسافرت موافقتنامه تأسیس دانشکده پزشکی و ساختمان بیمارستان سیصد تختخوابی که از طرف دانشگاه پهلوی در ریاض دائر خواهد شد از طرف رئیس دانشگاه پهلوی و وزیر فرهنگ سعودی بامضاء رسید . در حال حاضر تعداد ۵۵ نفر از دانشجویان سعودی در دانشگاه پهلوی شیراز بتحصیل اشتغال دارند .

در زمینه مسافرت زائران بیت الله الحرام در چند سال گذشته اختلاف نظر بین شرکت هواپیمائی ملی ایران و شرکت هواپیمائی سعودی موجود

---

(۱) شرح اقدامات و اسناد مر بوط بان در بایگانی محرمانه وزارت امور خارجه ۳۹
نگاهداری میشود

بود و همین اختلاف نظر سبب شد که عزیمت حجاج در سال ۱۳۴۶ چند روزی بتأخیر افتد. بامذاکره بامقامات سعودی در سال ۱۳۴۶ نیز مانند سنوات گذشته رفت و آمد حجاج بعهدہ شرکت ملی هواپیمائی ایران محول و بین طرفین موافقت شد که پس از اتمام حج مذاکرات دوشرکت ادامه یابد و با انعقاد قراردادی تکلیف این موضوع روشن گردد.

در سال ۱۳۴۵ جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران يك بیمارستان سیار مجهز جهت خدمات درمانی و بهداشتی حجاج ایرانی بعربستان سعودی ارسال داشت که نه تنها حجاج ایرانی از این کاروان بهداشتی استفاده نمودند بلکه مورد استفاده حجاج خارجی و اتباع سعودی نیز قرار گرفت در سال ۱۳۴۶ جمعیت هلال احمر سعودی تقاضا کرد که کاروان بهداشتی مجدداً فرستاده شود. این تقاضا مورد اجابت قرار گرفت و کاروان بهداشتی مجهزی برای استفاده زائران بیت الله الحرام بعربستان سعودی اعزام گردید.

کویت

روابط ایران و کویت در سال ۱۳۴۶ همچنان بر پایه دوستی و احترام متقابل استوار بوده و اتفاقی که موجب تزلزل این دوستی باشد رخ نداده است و همیشه سعی شده است که برای اختلاف نظرهای احتمالی راه حل پیدا شود و بین دولتین حسن تفاهم بیشتری برقرار گردد.

در سال جاری در مورد مسأله تحدید حدود فلات قاره مذاکرات دو کشور که از اواخر سال ۱۳۴۴ آغاز شده بود ادامه یافت و توافق شد که قبلاً کارشناسان طرفین موضوع را مورد بررسی قرار داده و در اصول کلی موافقت نمایند. سپس مذاکرات رسمی هیئت های نمایندگی دو کشور شروع شود. در ۱۷ آبانماه ۱۳۴۶ رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت

ملی نفت ایران به کویت مسافرت نمود و مذاکراتی در زمینه ملاقات هیئت‌های کارشناسان طرفین انجام پذیرفت (۱).

در تاریخ ۷ ر ۹۹ ۱۳۴۶ آقای شیخ صباح الاحمد الجابر وزیر خارجه کویت بدعوت وزیر خارجه ایران بایران مسافرت نمود و مذاکرات رسمی بین وزرای خارجه دو کشور با حضور اعضاء عالیرتبه طرفین انجام گرفت . در این مذاکرات راجع به تحدید حدود فلات قاره و امضای عهدنامه مودت و توسعه روابط فرهنگی و مبادلات بازرگانی و قراردادهای هوایی و پستی و همچنین در مورد همکاری دو کشور در خلیج فارس تبادل نظر بعمل آمد (۲).

متعاقباً بدعوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریسامهر و الاحضرت صباح السالم الصباح امیر کویت در دیماه ۱۳۴۶ طی يك مسافرت رسمی سه روزه از ایران بازدید نمودند . طرفین از توسعه روابط و علائق بین دو کشور و همکاری ثمر بخش موجود ابراز خرسندی نموده و نسبت باصول حل موضوع تعیین فلات قاره دو کشور بتوافق رسیدند و پیشرفت‌هایی که در مذاکرات دو جانبه بین وزرای خارجه دو کشور صورت گرفته بود تحسین نمودند (۳).

قبلاً آقای دکتر جواد صدروزی در رأس هیئتی بکویت عزیمت کردند که بهمراهی امیر کویت بایران بازگردند.

---

(۱) شرح اقدامات و اسناد مربوط بان در بایگانی محرمانه وزارت امور خارجه نگاهداری میشود .

(۲) به ضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك ایران و کویت مورخ ۱۰ آذر ماه ۱۳۴۶ مراجعه شود .

(۳) به ضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك ایران و کویت مورخ ۲۳ دیماه ۱۳۴۶ مراجعه شود .

علاوه بر این در سال ۱۳۴۶ آقای عبدالعزیز راشد معاون وزارت خارجه کویت طی يك سفر دو روزه با ایران با جناب آقای وزیر خارجه و چندتن از مقامات دولت شاهنشاهی ملاقات و مذاکره نمود . همچنین به دعوت وزارت اطلاعات آقای شیخ جابر علی وزیر ارشاد کویت با تفاق همسر خود و هیئتی از همراهانش در آبانماه ۱۳۴۶ بطور رسمی از ایران دیدن نمودند.

آقای جواد منصور وزیر اطلاعات نیز در بهمن ماه به کویت مسافرت نمودند .

هیئتی نیز بریاست آقای عبدالعزیز سقر رئیس اطاق تجارت کویت و رئیس سابق مجلس آنکشور بدعوت وزیر اقتصاد در مهرماه با ایران مسافرت نمودند و از نمایشگاه صنعتی ایران بازدید بعمل آوردند. اهمیت این مسافرت بیشتر از این جهت بود که مقامات کویتی بیش از پیش متوجه ورود کالا از ایران شدند . رئیس ستاد ارتش کویت نیز مدت یکماه بطور خصوصی با ایران مسافرت نمود .

چون در مهرماه ۱۳۴۶ دولت کویت با تصویب قانونی صدور روادید بازگشت بکویت را جهت افرادی که گذرنامه صادره از سفارت متبوع خود در کویت در دست دارند ممنوع نمود و این قانون مشکلاتی جهت اتباع شاهنشاهی ایجاد می نمود مذاکراتی در این زمینه انجام گرفت که هنوز ادامه دارد.

لبنان

روابط ایران و لبنان که از بدو استقلال اینکشور عادی بود در زمان ریاست جمهوری کامیل شمعون با مسافرت شاهنشاه آریا مهر به لبنان و

بازدید رئیس جمهور لبنان از ایران تحکیم و تقویت شد. در سال ۱۳۴۴ سفیر شاهنشاهی به اظهارات خلاف واقع وزیر اطلاعات کویت نسبت به ایران حین اقامت او در بیروت پاسخ داد و برای روشن شدن اذهان مردم لبنان توضیحاتی در اختیار جرائد لبنان گذاشت. مقامات مربوطه لبنان بدون مطالعه کافی از سفیر ایران خواستند که آن کشور را ترک کند. این امر موجب تیرگی روابط دو کشور شد و دولت ایران هم با همه علاقه‌ای که بحفظ روابط حسنه با دولت لبنان داشت طبق اصول بین‌المللی از دولت لبنان خواست که سفیر خود را احضار کند. ولی در سال ۱۳۴۵ بعد از مذاکرات وزرای خارجه دو کشور در نیویورک مناسبات دولتیین بهبود یافت و مجدداً بین دو کشور سفیر مبادله شد.

در سال جاری هیئتی بریاست آقای سلیمان زعین‌وزیر فرهنگ ملی و هنر و امور اجتماعی لبنان با شرکت آقای الیاس سرکیس رئیس دفتر رئیس جمهوری و آقای ناظم اکاری دبیر کل نخست‌وزیر و آقای شکیب شهاب رئیس کل تشریفات وزارت خارجه لبنان بایران مسافرت نمودند. مدت ده سال است که کرسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه لبنان ترتیب یافته است و یکی از مراکز فعال ایران شناسی است.

مصر (جمهوری متحده عرب)

مناسبات ایران و مصر سابقه طولانی دارد و دولت شاهنشاهی از سال ۱۲۶۴ شمسی در قاهره سرکنسولگری داشته است. بمحض اعلام استقلال مصر دولت شاهنشاهی سرکنسولگری خود را بسفارت تبدیل نمود. روابط ایران و مصر با عقد يك قرارداد مودت در سال ۱۹۲۸ میلادی و با انعقاد يك قرارداد تجارتي در سال ۱۹۳۰ میلادی توسعه بیشتری یافت و در سال

۱۹۳۹ نمایندگی های سیاسی دو کشور بدرجه سفارت کبری ارتقاء یافت. دولت شاهنشاهی همواره براساس احترام متقابل طالب دوستی با دولت مصر بوده است و براساس سیاست همبستگی و پشتیبانی که درقبال ملت های مسلمان و عرب از دیرباز تعقیب میکند در موارد عدیده نسبت به مشکلات و گرفتاری های مصر درزمینه سیاست بین المللی مراتب همدردی و حمایت خود را اعلام و برای حفظ حقوق حقه دولت مزبور در مجامع بین المللی از هیچگونه کمکی خودداری ننموده است.

متأسفانه سیاست تجاوزکارانه جمال عبدالناصر و حملات ناروای وی بدولت و ملت ایران مانع استقرار روابط دوستانه بین دو کشور گردید و در شهریور ماه ۱۳۳۹ روابط سیاسی بین دو کشور قطع شد و حفظ منافع ایران در مصر بعهدہ سفارت کبری برای افغانستان در قاهره واگذار گردید. گرچه دولت شاهنشاهی بارزیم فعلی مصر روابط سیاسی ندارد و با سیاست تجاوزآمیز کنونی مصر مخالف است ولی خواسته های مردم مصر و ملل مسلمان و عرب همواره مورد توجه و پشتیبانی دولت ایران بوده است.

یمن

دولت شاهنشاهی از وقوع جنگ داخلی یمن و کشتار مسلمانان در این سرزمین متأسف و معتقد است که اختلافات داخلی موجود بایستی بدون دخالت خارجی از طرق مسالمت آمیز و با اراده آزاد مردم یمن مرتفع گردد.

جمهوری خلق یمن جنوبی

تقاضای عضویت جمهوری خلق یمن جنوبی در سازمان ملل متحد که در سال ۱۳۴۶ مطرح و بعنوان صد و بیست و سومین عضو پذیرفته شد

مورد پشتیبانی دولت شاهنشاهی ایران قرار گرفت . نماینده ایران در مذاکرات مجمع عمومی شرکت نمود و بدولت یمن جنوبی تهنیت گفت.

الجزایر

دولت شاهنشاهی ایران سالها قبل از تأسیس دولت مستقل الجزایر در دورانی که ارتش فرانسه باجبهه آزادیبخش این کشور در حال پیکار بود همواره از مبارزات مردم این کشور در برابر ارتش استعماری فرانسه پشتیبانی کرده و بارها حمایت خود را نسبت به اعطاء استقلال کامل باین کشور اعلام داشته است.

در تاریخ دوازدهم تیرماه ۱۳۴۱ بلافاصله بعد از اعلام استقلال الجزایر نخست وزیر وقت ایران تلگرافی بعنوان بن خده رئیس حکومت موقت الجزایر ارسال و ضمن تبریک استقلال مراتب خوشوقتی دولت و ملت ایران را درباره به ثمر رسیدن مبارزات ملت الجزایر اعلام داشت. بدین ترتیب باشناسائی فوری دولت مستقل الجزایر ایجاد روابط سیاسی با آن دولت و تأسیس نمایندگی سیاسی در الجزیره از همان روزهای اول اعلام استقلال این کشور مورد نظر دولت شاهنشاهی قرار گرفت. متعاقباً هیئتی بریاست آقای حسین شهریار بعنوان سفیر فوق العاده شاهنشاهی برای شرکت در جشن استقلال الجزایر به الجزیره اعزام گردید. در تاریخ اول مهرماه ۱۳۴۳ دولت ایران به تأسیس نمایندگی در الجزیره اقدام نمود و در مرداد ماه ۱۳۴۵ در جشن سالانه استقلال الجزایر سفیر ایران قرآن اهدائی اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر را طی تشریفات خاصی به حضرت سرهنک بوهدین رئیس شورای انقلاب الجزایر تسلیم نمود.

در اسفندماه سال ۱۳۴۵ آقای توفیق المدنی وزیر فرهنگ پیشین

الجزایر که از رجال برجسته آن کشور است و در ایران آکر دیته میباشد برای مطالعه در باب تأسیس سفارت الجزایر در دربار شاهنشاهی بایران مسافرت نمود و پیام مخصوص حضرت سرهنگ بومدین رئیس شورای انقلاب الجزایر و استوار نامه خود را بحضور شاهنشاه آریامهر تقدیم داشت. علاوه بر این در سال ۱۳۴۶ هیئت اقتصادی ایران برای شرکت در کنفرانس گروه ۷۷ کشور در حال توسعه بمنظور تهیه مقدمات کنفرانس دهلی نو بالجزایر مسافرت نمود.

تونس

پس از اعلام استقلال کشورهای اسلامی لیبی - مراکش و تونس به منظور تحکیم مناسبات دوستانه با کشورهای مزبور و تهیه مقدمات برای برقراری روابط سیاسی جناب آقای عبدالله انتظام در آذرماه ۱۳۳۵ بعنوان سفیر فوق العاده باینکشور ها مسافرت کردند. سفارت شاهنشاهی ایران در تونس در تاریخ ۱۵ آبانماه ۱۳۳۶ تأسیس گردید و سفیر تونس در آنکارا بسمت سفیر آن کشور در دربار شاهنشاهی تعیین گردید.

در اسفندماه ۱۳۴۳ بر حسب دعوت اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر حضرت حبیب بورقبیه رئیس جمهور تونس و بانو بایران مسافرت نمودند. در این مسافرت مقدمات تهیه يك عهدنامه مودت و يك موافقت نامه فرهنگی و يك موافقت نامه بازرگانی فراهم گردید. خط مشی سیاسی مستقلى كه از طرف ریاست جمهوری و دولت تونس در روابط بین المللی انتخاب گردیده و با خردمندی اعمال می گردد خصوصاً رویه درست آن دولت در برابر مطامع سیاسی و مداخلات عناصر متجاوز در افریقا و کشورهای های عربی با سیاست مستقل ملی ایران هم آهنگی دارد و موجبات نزدیکی

و ارتباط بیشتر بین دو کشور را فراهم آورده است.

لیبی

نظر بعوالم دوستی و مودت موجود بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی لیبی و بمنظور تقویت این مناسبات دولتی تصمیم گرفتند که با یکدیگر روابط سیاسی برقرار نمایند و از تاریخ ۹ دیماه ۱۳۴۶ بین دو کشور روابط سیاسی در سطح سفارت برقرار گردید .

در سال ۱۳۴۴ بین شرکت ملی نفت ایران و وزارت امور نفت لیبی قرار دادی جهت اعزام هیئتی از کارشناسان نفتی امضاء و مبادله شد و براساس آن ۷ نفر از کارشناسان ایرانی در رشته‌های مختلف نفت بدلیبی اعزام گردیدند . چون دوره این قرارداد منقضی شده مذاکراتی بمنظور تمدید قرارداد بین شرکت ملی نفت و وزارت امور نفت لیبی در جریان است.

مغرب (مراکش)

روابط حسنه ایران و مغرب از دیرباز و از قرون اولیه اسلامی آغاز گردیده و بعد از استقلال کشور مغرب در مهر ماه ۱۳۳۶ بین دو کشور روابط سیاسی برقرار گردید و مناسبات فرهنگی دولت که سابقه تاریخی طولانی دارد وارد مرحله جدیدی شد. هم‌اکنون در دانشگاه رباط کرسی زبان فارسی موجود است و در دوره ادبیات تطبیقی نیز ادبیات فارسی تدریس می‌گردد.

روابط صمیمانه دو کشور با مسافرت اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر به کشور مغرب بدعوت اعلیحضرت سلطان حسن دوم در سال ۱۳۴۳ تقویت گردید و انعقاد یک رشته موافقت نامه های فرهنگی - همکاریهای فنی و علمی و بازرگانی - لغو روادید اقامت و دریاوردی و عهدنامه مودت و

همچنین توسعه روابط سیاسی و اقتصادی و فرهنگی بین دو کشور علائق ناگسستی را که از برادری و هم‌کیشی دولت سرچشمه می‌گیرد مستحکم‌تر نموده و مناسبات دوستانه و برادرانه بین دولتین را به منتهی درجه صمیمیت رساند.

بنابراین سلطان حسن دوم پادشاه دولت مغرب روز چهارم آبانماه که میلاد مسعود همایونی و روز فرخنده تاجگذاری است در کشور مغرب روز عید ملی تلقی و بنام روز تاجگذاری خوانده می‌شود.

در سال ۱۳۴۶ قرار بود اعلیحضرت سلطان حسن دوم به تهران مسافرت نمایند ولی بعلت کسالت معظم‌له این مسافرت بتأخیر افتاد و به اوایل سال ۱۳۴۷ موکول گردید.

روز چهارشنبه ۳۱/۳/۱۳۴۶ قرارداد وام ایران و مغرب از طرف مدیرعامل سازمان برنامه و سفیر دولت پادشاهی مغرب در دربار شاهنشاهی بامضاء رسید. بموجب این قرارداد دولت ایران موافقت نمود وامی بمبلغ یک میلیارد و پنجاه و پنج میلیون و هفتصد هزار ریال (معادل ۱۳۸۰۰۰۰۰۰ دلار) در اختیار دولت مغرب قرار دهد تا برای تأمین پنجاه و پنج درصد هزینه ساختمان سد (آیت عادل) بر روی رودخانه تسعوت واقع در آن کشور بمصرف برسد. این سد با مشارکت و همکاری یک مؤسسه ایرانی و یک مؤسسه مغربی که بانتخاب دولتین ایران و مغرب تعیین گردیده‌اند ساخته خواهد شد.

باز پرداخت وام پس از ساختمان سد در مدت ۱۵ سال با بهره ۰.۴٪ صورت خواهد گرفت.

علاوه بر این قرارداد هائی بمنظور اعزام کارشناسان ایرانی در

زمینه‌های کشاورزی- اقتصادی- زمین شناسی- برق و مکانیک- شیمی بین
دولتین منعقد گردیده است.

لوايح عهدنامه مودت و موافقت های فرهنگي و همكاري فني و علمي
بين دولت شاهنشاهی و دولت پادشاهی مغرب در تاريخ ۱۱ ر ۹۱۳۴۶ بتصويب
قوه مقننه رسیده است . بعلاوه در سال ۱۳۴۶ شرکت ملی نفت ایران
قراردادی در مورد سرمایه‌گذاری ایران در صنعت نفت مراکش امضاء
کرده است.

در سال ۱۳۴۶ آقای الفاسی رهبر حزب استقلال کشور مغرب با ایران
عزیمت و متقابلا هیئت پارلمانی حزب ایران نوین برای شرکت در کنگره
حزب استقلال به مغرب مسافرت نمودند. آقای محمد برقاش وزیر عمران
و برنامه ریزی دولت مغرب نیز در سال ۱۳۴۶ برای مذاکره در امور
اقتصادی با ایران مسافرت نمودند.

فصل سوم

روابط ایران با کشورهای قاره افریقا

دولت شاهنشاهی ایران در حمایت از استقلال و خودمختاری ملل افریقا و پشتیبانی از هدف های آنان برای رهایی از استعمار مساعی زیادی از طریق سازمان ملل متحد در سطح بین المللی مبذول داشته است. در حقیقت سیاست پشتیبانی از ملل افریقائی که در بیست ساله اخیر همواره مورد نظر دولت شاهنشاهی ایران بوده است در هر فرصت صمیمانه اعمال گردیده و اکنون پایه و اساس مناسبات ایران و ملل افریقا را در عصر حاضر تشکیل میدهد .

الف - کشورهای افریقای شرقی

از قرن‌ها قبل و پیش از پیدایش امپریالیسم غرب در حوزه اقیانوس هند بین کشورهای ساحل این اقیانوس و دریاهای متصل بآن بازرگانی شکوفانی وجود داشته و رفت و آمد کشتی های بازرگانی روابط تجاری و مناسبات فرهنگی بین اینکشورها را برقرار میداشته است. مبادلات کالاهای بازرگانی و آمد و رفت مسافران بین شاهنشاهی

ایران و کشورهای افریقائی واقع در ساحل اقیانوس هند نیز سابقه تاریخی طولانی دارد. مهاجرت تعدادی از ایرانیان به کشورهای افریقائی مخصوصاً مهاجرت اقوام شیرازی در اواسط قرن دهم میلادی به جزائر زنگبار و تشکیل سلسله پادشاهی شیرازی در سواحل افریقای شرقی در توسعه فرهنگ ایران در آن نواحی تأثیر بسزا داشته که آثار آن در سرتاسر سواحل شرقی افریقا موجود است. نفوذ تمدن اسلامی در کشورهای افریقای شرقی نیز عامل اساسی دیگری است که سبب گردید وجوه مشترکی بین مردم ایران با مردم کشورهای این ناحیه از نظر مذهبی - اجتماعی و فرهنگی بوجود آید و پایه مناسبات تاریخی محکمتر شود.

از نظر سیاسی نیز حفظ امنیت حوزه اقیانوس هند و آزادی رفت و آمد بازرگانی در راههای دریائی این اقیانوس و شعب آن خصوصاً نقاط حساس و استراتژیکی مانند باب المندب و جه اشتراك و تقارن منافع بین ایران و کشورهای افریقای شرقی بوجود آورده است.

جنگ اعراب و اسرائیل در تابستان ۱۳۴۶ امنیت بازرگانی این حوزه دریائی را مختل ساخت و با بسته شدن ترعه سوئز بازرگانی کشور های ساحلی اقیانوس هند دچار مشکلاتی گردید. این امر مصالح مشترک این کشورها را در حفاظت امنیت حوزه دریائی این اقیانوس و راههای دریائی منشعب از آن بطور وضوح آشکار ساخت.

دولت شاهنشاهی مبارزات مردم افریقای شرقی را برای تحصیل آزادی و نیل به خودمختاری و استقلال با نظر کاملاً مساعد تلقی کرد و در مجامع بین المللی مدافع حقوق ملی مردم این کشورها بوده و در کنار ملل آزادیخواه برای محو استعمار و رفع آثار ناشی از آن از هیچ کوششی

فروگذار نکرده است. این اقدامات معلول سیاست کلی دولت شاهنشاهی و نیز وجود علائق دیرین با ملل کشورهای افریقای شرقی بوده است. پس از اعلام استقلال کشورهای افریقای شرقی نیز دولت شاهنشاهی همواره در صدد حفظ مناسبات دوستانه و روابط بازرگانی با کشورهای این منطقه بوده است. از جمله در بهمن ماه سال ۱۳۴۶ هیئت بازاریابی ایران به ریاست رئیس سندیکا های بازرگانی وابسته به اطاق بازرگانی تهران به منظور شناختن امکانات اقتصادی و بازرگانی کشورهای مزبور و شناساندن کشور ایران از جهات مختلف اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی به کشورهای افریقای شرقی عزیمت نمود. وزیر جنگ کشور کنیا نیز در سال ۱۳۴۶ به ایران مسافرت کرده و با مقامات نظامی دولت شاهنشاهی مذاکراتی بعمل آورد و همچنین شرکت ملی نفت ایران با مقامات دولت کنیا بمنظور تأسیس یک پالایشگاه نفت در آن کشور مذاکراتی انجام داده است.

اتیوپی

در بین کشورهای افریقای شرقی دولت شاهنشاهی در حال حاضر با کشور اتیوپی روابط سیاسی دارد. مردم ایران و اتیوپی از دیر باز به احوال یکدیگر آشنائی داشته اند و علائق معنوی و حس احترام و برادری در طول تاریخ بین دو کشور باستانی ایران و اتیوپی وجود داشته است. در دوران معاصر برای اولین بار در سال ۱۳۳۹ سفیر فوق العاده دولت شاهنشاهی و نماینده مخصوص شاهنشاه آریامهر به حبشه اعزام گردید و در فروردین ماه ۱۳۴۰ سفارت شاهنشاهی در آدیس آبابا تأسیس شد. گرچه بلاحظ مشکلات مالی سفارت شاهنشاهی در آدیس آبابا مدتی تعطیل شد

ولی در مهرماه ۱۳۴۳ بلافاصله پس از مسافرت اعلیحضرت هیلاسلاسی پادشاه اتیوپی بایران مجدداً گشایش یافت.

روابط دو دولت بامسافرت اعلیحضرت هیلاسلاسی در شهریور ماه ۱۳۴۳ به ایران استحکام بیشتری یافت و درهنگام اقامت معظم له در تهران مقدمات انعقاد يك موافقتنامه بازرگانی فراهم گردید که فعلا در مرحله مذاکره و تبادل نظر است.

در تیرماه ۱۳۴۶ وزیر اصلاحات ارضی اتیوپی باتفاق معاون خود بدعوت سازمان اصلاحات ارضی ایران به ایران مسافرت کرده با نحوه اجرای اصلاحات ارضی و فعالیت سپاهیان انقلاب ایران آشنا شدند.

ب - سایر کشورهای افریقائی

همانطور که قبلاً ذکر شد دولت شاهنشاهی بسائقه دوستی و برادری بامردم افریقا و برعایت اصل حق تعیین سرنوشت از آغاز شروع مبارزات مردم این قاره برای رهائی از قید استعمار کمال اهتمام و کوشش خود را درمجامع بین المللی و سازمان ملل متحد بکاربرد و بتدریج که دول نو بنیاد افریقا تشکیل شدند بشناسائی آنها اقدام نمود و درصدد بسط مناسبات خود با کشورهای مزبور برآمد.

سیاست پشتیبانی از ملل افریقائی برای تحصیل آزادی و نیل به استقلال در بیست ساله اخیر همواره مورد نظر دولت شاهنشاهی ایران بوده و در هر فرصت صمیمانه تعقیب و اعمال گردیده است و این سیاست اساس مناسبات ایران و ملل افریقا در حال حاضر میباشد .

لازم بتذکر نیست که دولت شاهنشاهی با سیاست تبعیض نژادی که بعضی از دول افریقائی تعقیب مینمایند شدیداً مخالف است و در

هر مورد مخالفت صریح و شدید خود را با ادامه این رویه اعلام داشته است و معتقد است که ملل افریقائی با توجه با اصول انسانی و اعلامیه حقوق بشر باید از آزادیهای فردی و حقوق کامل انسانی بهره‌مند باشند. در تعقیب همین رویه در سال ۱۳۴۶ قرارداد بین‌المللی رفع هرگونه تبعیض نژادی از طرف نماینده دائمی ایران در سازمان ملل متحد به نمایندگی دولت شاهنشاهی بامضاء رسید و هیئت وزیران در اجرای تصمیمات سازمان ملل متحد در مورد رودزیا اقداماتی بعمل آورد (۱).

---

(۱) به فصل هشتم مراجعه میشود

فصل چهارم

روابط ایران با کشور های آسیائی

موقعیت جغرافیائی و وجوه تشابه اجتماعی و اقتصادی و اشتراك در آمال و هدفها بین ایران و کشور های آسیائی پیوند محکم و همبستگی کاملی ایجاد نموده است. بر اساس همین وجوه مشترك دولت شاهنشاهی در صحنه سیاست بین المللی غالباً با گروه کشور های آسیائی همفکر و همگام است و از نظر سیاست خارجی همواره در صدد بسط روابط صمیمانه با کشور های مزبور میباشد.

اندونزی

علاقه دوستی میان ایران و اندونزی در دوران معاصر از زمان مبارزات استقلال طلبانه مردم اندونزی آغاز و در سالهای بعد از آن تا با امروز همچنان ادامه دارد. روابط تاریخی - فرهنگی و مذهبی از زمان های پیش دو کشور را بیکدیگر پیوند داده است.

روز ۲۳ بهمن ماه ۱۳۴۶ عهدنامه مودت ایران و اندونزی که در ۸ دیماه ۱۳۳۷ در تهران باامضاء رسیده بود در وزارت خارجه اندونزی در

جا کارتا مبادله شد.

مبادله اسناد عهدنامه مودت گام دیگری در راه تحکیم روابط دوستانه و نقطه تحولی در روابط دو کشور بود. علاوه بر این طرح موافقتنامه فرهنگی بین دو کشور تهیه و برای امضاء آماده است.

در سال ۱۳۴۵ آقای احمد شیخو رئیس مجلس ملی اندونزی که رهبر حزب اکثریت و رئیس جمعیت العلماء اندونزی نیز میباشند بدعوت رئیس مجلس شورایی ملی ایران در رأس هیئتی بایران مسافرت نمودند و در مدت اقامت خود از صنایع نفت خوزستان و آثار تاریخی اصفهان دیدن کردند. این مسافرت قدم مؤثر دیگری در تحکیم مبانی دوستی بین دو کشور بود و به حسن تفاهم و ادراک طرفین یاری فراوانی نمود.

اسرائیل

دولت شاهنشاهی ایران ادامه وضع خصومت آمیز بین اسرائیل و کشورهای عربی را مضر میدانند و توسل بزور را برای حل اختلافات بین المللی محکوم می‌شمارد و معتقد است که تخلیه سرزمین‌های اشغال شده از طرف قوای اسرائیل و نیز اجرای قطعنامه های سازمان ملل متحد در مورد آوارگان فلسطین از شرایط ضروری برای حل مسالمت آمیز اختلافات میباشد.

شاهنشاه آریامهر در ۱۷ خردادماه ۱۳۴۶ در این زمینه ضمن مصاحبه مطبوعاتی خود در فرودگاه آنکارا چنین فرمودند:

« دوران اشغال و تصاحب خاک يك کشور از طرف کشور دیگر سپری

شده است. بدیهی است باید ترتیبی داده شود تا هر چه زودتر قسمتهائی از سرزمین کشورهای عربی که در این جنگ از طرف اسرائیل اشغال شده با آنها مسترد گردد.»

دولت شاهنشاهی ایران هر نوع اقدام يك جانبه را در تغییر وضع حقوقی شهر اورشلیم معتبر نمیداند و معتقد است که رعایت قطعنامه های مربوط به عدم تغییر در وضع حقوقی شهر اورشلیم که بتصویب مجمع عمومی فوق العاده سازمان ملل متحد رسیده و دولت شاهنشاهی جزو بانیان آن بوده است (۱) از شرایط لازم برای حل و فصل اختلافات است.

از طرف دیگر هر چند دولت شاهنشاهی همدردی خود را با کشورهای عربی پنهان نمیدارد معذالك معتقد است که هیچ کشوری حق ندارد برخلاف اصول منشور ملل متحد کشور دیگری را به نابودی تهدید نماید و باید ترتیبی داده شود که موجودیت کشورها مورد خطر قرار نگیرد. دولت شاهنشاهی امیدوار است که این اختلافات تحت نظارت سازمان ملل متحد هر چه زودتر پایان پذیرد تا موقعیتی بوجود نیاید که منجر بدخالت کشورهای بزرگ در امور کشورهای کوچک گردد.

برمه

از يك قرن و نیم قبل عده ای از ایرانیان به برمه مهاجرت نموده و در این کشور سکونت اختیار کردند که هنوز رسوم و عادات و سنن ملی خود را حفظ نموده اند.

دولت شاهنشاهی تا سال ۱۳۰۹ شمسی در برمه کنسول افتخاری

---

(۱) بصفحه ۳۶ مراجعه شود.

داشت ولی از سال ۱۳۴۳ حفظ منافع اتباع ایران در برمه بدولت پاکستان واگذار گردید.

اخیراً رژیم سوسیالیستی برمه نسبت به خارجیان مقیم آن کشور تزییقاتی روا داشته و باعث پریشانی ایرانیان مقیم برمه شده است. اقداماتی برای رفع تزییق و پریشانی ایرانیان مقیم برمه در جریان است و امیدواری موجود است که این مشکل با ابراز حسن نیت مرتفع گردد.

تایلند

رشته های ارتباط بین ایران و تایلند از زمانهای بسیار دور موجود بوده و در ششصد سال پیش نمایندگان سیاسی و فرهنگی بین دو کشور مبادله میشده اند. در دوران صفویه صدها ایرانی در پایتخت تایلند زندگی میکرده اند.

شاه سلیمان صفوی هیئتی تحت ریاست شخصی بنام محمد حسین بیك ایلچی بدربار سیام اعزام داشت و چهار سال قبل از تاریخ اعزام این هیئت سفیر پادشاه سیام بنام حاجی سلیم از ایرانیان مقیم آن کشور را بحضور پذیرفته بود. این مناسبات تاریخی و دیرین طبعاً زمینه مناسبی برای ایجاد روابط دوستانه وسیعتری را فراهم نموده است.

دولت شاهنشاهی در اول دیماه ۱۳۴۰ در بانکوک نمایندگی سیاسی دائر نمود و عهدنامه مودت ایران و تایلند که در ۱۳ بهمن ماه ۱۳۴۵ در بانکوک بامضاء رسیده بود در چهاردهم شهریور ماه ۱۳۴۶ بوسیله وزیر امور خارجه ایران و سفیر تایلند در دربار شاهنشاهی مبادله شد.

پادشاه و ملکه تایلند در تاریخ ۳ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ طبق دعوت

اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو بایران مسافرت نمودند و تا تاریخ ۱۰ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ در ایران اقامت کردند^(۱) و همچنین بنا بدعوت اعلیحضرت بومی پول آدولیاچ پادشاه تایلند و علیاحضرت ملکه سیریکیت شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو از تاریخ ۲ الی ۹ بهمن ماه بکشور تایلند تشریف فرما شدند. مناسبات دوستانه ایران و تایلند با سفر اعلیحضرت پادشاه و علیاحضرت ملکه تایلند استحکام بیشتری یافت و مسافرت شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو بآن کشور بازهم رشته‌های پیوند دو کشور را مستحکمتر ساخت.

دولت ایران در نمایشگاه بین‌المللی بازرگانی بانکوک که از ۱۹ آذرماه تا ۲۶ بهمن ماه ۱۳۴۵ تشکیل شده بود با ایجاد غرفه مخصوص شرکت نمود.

همچنین در سال ۱۳۴۵ عده‌ای از ورزشکاران ایرانی برای شرکت در مسابقات ورزشی به بانکوک مسافرت کردند. در سال ۱۳۴۶ هیئتی از افسران عالی‌رتبه دانشکده فرماندهی و ستاد مشترک تایلند برای مدت دو روز بایران آمدند. قبلاً در سال ۱۳۴۵ نیز هیئت نظامی دیگری تحت ریاست معاون ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح تایلند بمنظور آشنائی و دیدار مقامات ارتش شاهنشاهی بایران مسافرت کرده بودند.

یک هیئت اقتصادی از ایران در سال ۱۳۴۶ به بانکوک عزیمت و در امور اقتصادی و بازرگانی با مقامات اقتصادی تایلند نیز مذاکراتی بعمل آوردند.

---

(۱) بضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترک ایران و تایلند مورخ ۱۰ اردیبهشت

ماه ۱۳۴۶ مراجعه شود.

چین

عهدنامه مودت ایران و جمهوری چین که پایه مناسبات و روابط کنونی دولتین میباشد در اول ژوئن سال ۱۹۲۵ در رم امضاء و مبادله شده است. در بیستم آبانماه ۱۳۳۶ نیز قرارداد فرهنگی بین طرفین امضاء و اسناد مصوب آن در اسفند ماه ۱۳۳۶ مبادله گردید.

چین ملی

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در سال ۱۳۳۷ به فرمز مسافرت فرمودند. این مسافرت مناسبات حسنه بین دو کشور را تحکیم نمود. در سال ۱۳۴۵ آقای دکتر اقبال مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران به تایوان مسافرت نموده و در مورد فروش نفت باین کشور در برابر خرید شکر مذاکراتی بعمل آوردند. هیئت بازرگانی چین ملی نیز در سال ۱۳۴۶ بایران مسافرت کرده و درباره بسط مناسبات بازرگانی طرفین تبادل نظر نمودند. دولت چین ملی دزدربار شاهنشاهی نمایندگی سیاسی دارد و سفیر ایران در ژاپن در چین ملی اکر دیته است.

جمهوری خلق چین

در سال ۱۳۴۵ هیئت دولت طبق تصویب نامه‌ای خرید کالا از چین کمونیست و صدور کالا از ایران به مقصد کشور مزبور را آزاد اعلام نمود. هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد در سالهای ۱۳۴۴ و ۱۳۴۵ و ۱۳۴۶ هنگام اخذ رأی نسبت به عضویت چین کمونیست رأی ممتنع داد. اقدام دولت شاهنشاهی با توجه باصل جامعیت سازمان ملل متحد بوده است (۱).

---

(۱) به فصل هشتم مراجعه شود.

ژاپن

دولت شاهنشاهی ایران در سال ۱۳۰۹ شمسی یعنی دو سال بعد از تأسیس سفارت ژاپن در تهران در آن کشور نمایندگی سیاسی تأسیس نمود. در ۲۵ مهرماه ۱۳۱۸ عهدنامه مودت بین دولتین ایران و ژاپن منعقد گردید. علاوه بر این در سال ۱۳۳۶ موافقتنامه فرهنگی و در سال ۱۳۳۹ موافقتنامه راجع به تأسیس مرکز حرفه‌ای کرج و در سال ۱۳۴۳ موافقتنامه بازرگانی دولتین با امضاء رسیده است. بمنظور انعقاد موافقتنامه قضائی نیز بین دولتین مذاکراتی بعمل آمده و نامه‌هائی مبادله شده است. مسافرت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در سال ۱۳۳۷ به ژاپن بدعوت اعلیحضرت هیروهیتو و بازدید والا حضرت ولیعهد ژاپن در سال ۱۳۳۹ از ایران مناسبات دوستانه دو کشور را تحکیم نموده است. در حال حاضر عده‌ای از دانشجویان ایرانی در دانشکده‌ها و مؤسسات علمی ژاپن مشغول تحصیل هستند و نیز تعدادی از محصلین ژاپنی در دانشگاه‌های ایران به تحصیل اشتغال دارند.

سیلان

بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت سیلان مناسبات حسنه موجود و روابط سیاسی در سطح سفارت برقرار است. سفیر سیلان در پاکستان در دربار شاهنشاهی ایران و متقابلاً سفیر شاهنشاهی در پاکستان نزد دولت سیلان اکر دیته میباشند.

فیلیپین

روابط ایران و فیلیپین دوستانه است و تاکنون دو بار از طرف رئیس جمهور سابق و رئیس جمهور فعلی فیلیپین از اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر برای مسافرت به آن کشور دعوت بعمل آمده است .

ایران و فیلیپین در سال ۱۳۴۲ توافق کردند که بین دو کشور مناسبات سیاسی در سطح سفارت برقرار شود . سفیر دولت فیلیپین در پاکستان در ایران نمایندگی دارد و سفیر شاهنشاهی در توکیو در فیلیپین عهده دار نمایندگی ایران میباشد .

گرچه روابط اقتصادی دو کشور تاکنون توسعه کافی نیافته و از امکانات بازرگانی بهره برداری لازم نشده است ولی با توجه باینکه مقامات رسمی فیلیپین هنگام برگزاری نمایشگاه آسیائی بانکوک برای برقراری روابط بازرگانی با ایران اظهار تمایل نمودند و مذاکراتی نیز بین مقامات اقتصادی دو کشور برای برقراری روابط بازرگانی انجام گرفته است احتمالاً ممکن است در آینده قرار دادی در این زمینه بین دولتین منعقد گردد .

کره

در تاریخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۴۶ . نخستین سفیر کره جنوبی در دربار شاهنشاهی وارد تهران شد .

دولت کره جنوبی تقاضا نموده است که دولت شاهنشاهی در پایتخت آن کشور نمایندگی سیاسی دائر نماید . تصمیم مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مورد تشکیل کمیسیون وحدت و احیاء کره مورد تأیید

دولت شاهنشاهی است و دولت ایران همواره از اجرای انتخابات عمومی در سراسر کره تحت نظارت سازمان ملل متحد و تهیه مقدمات وحدت کره پشتیبانی کرده است .

مالزی

از همان زمان که کشور مالزی در قرون چهاردهم و پانزدهم دورانی را میگذراند که عصر طلائئ مالایائی نام گرفته است بسیاری از دریا نوردان و بازرگانان ایرانی منظمأ بسرزمین مالزی رفت و آمد داشته و روابط بازرگانی وسیعی را میان این دو کشور بوجود آورده اند. عده زیادی از عرفا و شعرا و دانشمندان ایرانی نیز در همان دوران در مالزی اقامت داشتند و بر اثر روابط وسیع مذهبی و فرهنگی بسیاری از آثار ادب و عرفان فارسی بزبان مالایائی ترجمه شد و اشتراك فکری فرقه‌های عرفانی و فلسفی و مذهبی متعددی از هر دو کشور همکاری و تفاهم معنوی وسیعی را میان دو ملت پایه گذاری کرد .

مساعی جمیله شاهنشاه آریامهر در سال ۱۳۴۲ در اعاده روابط حسنه بین دو کشور اسلامی مالزی و پاکستان عهد مودت و دوستی دیرینه بین دو ملت را که بر مبنای اشتراك مذهب و روابط استوار تاریخی و فرهنگی استوار بود تقویت و تحکیم نمود .

در تاریخ اول مهر ماه ۱۳۴۵ آقای تنکو عبدالرحمن نخست وزیر مالزی در مراجعت از لندن بایران مسافرت نمود تا از مساعی شاهنشاه آریامهر در رفع اختلافات مالزی و پاکستان سپاسگذاری نماید .

تاریخ نوزدهم مهر ماه ۱۳۴۵ سفیر ایران در بانکوک بسمت سفیر در
کوالالمپور تعیین گردید.

در تاریخ ۲۷ دیماه ۱۳۴۶ شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو
بدعوت اعلیحضرت یانگدی-پرتوان اگونگک السلطان اسمعیل نصرالدین
شاه پادشاه مالزی و علیاحضرت ملکه مالزی باینکشور مسافرت فرمودند.
مسافرت شاهنشاه آریامهر عهد مودت قدیم را تجدید کرد و طلیعه دوران
تازه‌ای از همکاری وسیع‌تر و ثمربخش تر در همه رشته‌های مادی و معنوی
بین دو کشور هویدا ساخت. رهبران دو کشور در محیطی کاملاً دوستانه و با
حسن تفاهم در باره مسائل مشترک مورد علاقه تبادل نظر فرمودند و آمادگی
دولتهای خود را در توسعه همکاریهای بیشتری در زمینه‌های سیاسی -
اقتصادی و فرهنگی تأیید نمودند و اعتقاد دولتهای خود را نسبت به مزبستگی
مسالمت آمیز و ایمان به سازمان ملل متحد بعنوان عامل حفظ صلح و امنیت
جهانی تأکید فرمودند (۱).

هیئت بازرگانی ایران در سال ۱۳۴۶ بمنظور توسعه روابط اقتصادی
بمالزی مسافرت نمود. وزیر بازرگانی و صنایع مالزی در ملاقات با اعضای
این هیئت موافقت دولت مالزی را با تأسیس یک کارخانه کود شیمیائی در آن
کشور با سرمایه‌گذاری مشترک ایران و آمریکا و مالزی اعلام داشت و
درخواست کرد که هیئت مزبور در اطراف امکان تأسیس یک پالایشگاه نفت
و یک کارخانه روغن مو تور در آن کشور مطالعه کند.

---

(۱) بضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترک ایران و مالزی مورخ ۲ بهمن ماه

۱۳۴۶ مراجعه شود.

بمنظور توسعه روابط فرهنگی بین دو کشور نیز بر نامه‌ای طرح شد که بموجب آن مطالعات درباره ایران در دانشگاه مالزی توسعه یابد و سعی شود کرسی مخصوص زبان و ادبیات فارسی در آن دانشگاه تأسیس گردد و ترتیب مبادله استاد و دانشجو میان مراکز علمی دو کشور داده شود .

ویت نام جنوبی

بین دو کشور روابط سیاسی برقرار است و سفیر ویت نام جنوبی در آنکارا در دربار شاهنشاهی اکر دیته میباشد .

در اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ سفیر جدید دولت ویت نام جنوبی به پیشگاه شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد .

در سال ۱۳۴۶ دولت شاهنشاهی از طریق شیرو خورشید سرخ در زمینه بهداشتی و داروئی و بیمارستانی به مردم ویت نام جنوبی کمک کرد .

هند

ایران و هند که بحکم قدمت تمدن خود رهبری فرهنگی و معنوی در این منطقه از جهان را بعهدہ داشته‌اند در قرون متمادی علائق بسیار نزدیک سیاسی - فرهنگی - اقتصادی و بازرگانی داشته‌اند . مناسبات ایران و هند در عصر حاضر نیز همچنان به پیشرفت خود ادامه داده و اکنون روابط و پیوندهای ایران و هند با چندین معاهده از جمله عهد نامه مودت و قرارداد بازرگانی و دریا نوردی و موافقتنامه فرهنگی و موافقتنامه هوائی مستحکم گردیده و رشته‌های نوین به سلسله علائق دیرین استحکام بیشتری داده است . اتباع ایران و هند در خاکهای یکدیگر آزادانه به کسب و کار و تجارت

مشغولند و از جمع مزایای قانونی بهره‌مند هستند. مناسبات فرهنگی بین دو کشور در سالهای اخیر همچنان رو به توسعه است و تبادل فرهنگی از طریق اعطای بورس و اعزام محصل و مبادله استاد مورد توجه قرار گرفته است. هنگام وقوع منازعه بین هند و پاکستان شیوع اخبار خلاف واقع سوء تفاهماتی در ذهن اولیای دولت هند ایجاد نمود که بعد از احراز خلاف واقع بودن این شایعات بین دولتمندان تفاهم ایجاد گردید. دولت شاهنشاهی همواره این نکته را تأیید و یاد آوری نموده است که روابط صمیمانه و اتحاد بین ایران و پاکستان و همکاری‌های مختلف این دو کشور نباید خللی بدوستی و روابط حسنه موجود بین ایران و هند وارد نماید و حفظ ارتباط و صمیمیت و دوستی با پاکستان که از عوامل مختلف از قبیل همسایگی و همکیشی و نزدیکی زبان و تاریخ و فرهنگ این دو کشور ناشی شده و با همبستگی‌های سیاسی و اقتصادی تکمیل گردیده است برای دولت ایران صرف نظر کردنی نمیباشد. توقف کوتاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر و علیاحضرت شهبانوی ایران هنگام مراجعت از تایلند در بهمن ماه ۱۳۴۶ در فرودگاه دهلی نو و استقبال با شکوه مقامات رسمی و مردم هند از اعلیحضرتین و مذاکرات نیم ساعته شاهنشاه آریا مهر با نخست وزیر هند در تحکیم مناسبات دوستانه و تشدید روابط صمیمانه دو کشور اثر عمیق داشت و همچنین مسافرت سه روزه آقای چاگلا وزیر خارجه هند در فروردین ماه ۱۳۴۶ و مذاکره با وزیر خارجه ایران در رفع سوء تفاهمات گذشته و ایجاد تفاهم بین دولتمندان تأثیر فوق العاده داشت زیرا طرفین توانستند روش و سیاست خود را با روشنی و صراحت بیکدیگر اعلام و موقعیت خود را در وضع فعلی بین المللی تشریح نمایند.

مناسبات بازرگانی ایران و هند بموجب قرارداد سال ۱۹۶۴ تنظیم گردیده و درازد یاد حجم آن با رعایت منافع طرفین کوشش بعمل می‌آید . ایجاد پالایشگاه نفت مدرس با مشارکت شرکت ملی نفت ایران و تأمین نفت خام مورد نیاز این پالایشگاه از منابع نفت ایران و همکاری هند با شرکت نفت ایتالیائی برای استخراج نفت فلات قاره ایران مناسبات بازرگانی دو کشور را تقویت و در بسط روابط تجار تی و ایجاد تعادل در مبادلات طرفین مؤثر بوده است .

فصل پنجم

روابط ایران با کشورهای اروپایی

الف- کشورهای اروپای غربی

روابط دوستی بین ایران و کشورهای اروپایی دارای قدمت و سابقه طولانی است. ایران و کشورهای اروپای غربی که هر کدام نماینده فرهنگ ها و تمدن های قدیمی هستند از دیرباز تمدن شرق و غرب را از دریچه آشنائی بایکدیگر شناخته اند.

در سالهای اخیر نیز روابط سیاسی و اقتصادی و فرهنگی پیوندهای قدیم را محکمتر و مناسبات موجود را گسترش داده است.

اسپانیا

در زمینه بسط مناسبات دوستانه و توسعه روابط ایران و اسپانیا در سال ۱۳۴۶ اقدامات زیر معمول گردید:

- موافقتنامه لغو روادید بین دو کشور در تاریخ ۲۹ شهریور ۱۳۴۶ در مادرید بامضاء رسید.

- اسناد موافقتنامه فرهنگی دولتین در ۲ بهمن ماه ۱۳۴۶ در وزارت

خارجہ اسپانیا مبادلہ شد و این موافقتنامه از تاریخ دوم اسفند ماه ۱۳۴۶ لازم الاجراء گردید.

- دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۴۷-۱۳۴۶ يك بورس تحصیلی برای تحصیل در رشته زبان و ادبیات فارسی با اسپانیا اختصاص داد.

- دانشگاه تهران ۴۵ جلد کتاب که معرف جلوه های فرهنگ و تمدن اصیل ایران باستان است بدانشگاه مادرید و انستیتوی مطالعات اسلامی اسپانیا اهداء نمود .

روابط سیاسی دو کشور در سطح سفارت برقرار میباشد.

ایسلند

بین ایران و ایسلند روابط سیاسی در سطح وزیرمختاری برقرار و سفیر شاهنشاهی در سوئد وزیرمختار دولت شاهنشاهی در ایسلند میباشد.

اطریش

روابط سیاسی بین ایران و اطریش از دیرزمان وجود داشته است. در سال ۱۶۰۳ میلادی شاه عباس کبیر هیئتی را بدربار اطریش فرستاد و مجدداً در سال ۱۸۱۸ از طرف فتحعلیشاه قاجار هیئتی عازم اطریش شد و از آن زمان تا با امروز روابط دو کشور بر اساس دوستی و احترام متقابل استوار بوده است.

از دیرباز در محافل فرهنگی اطریش از آن جمله انستیتوی شرق شناسان دانشگاه وین تحقیقات و تفحصات راجع بایران باستان و فرهنگ و تمدن ایران باعلاقه دنبال میشود.

در سنوات اخیر روابط دوستانه دو کشور در اثر مسافرت های شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران با طریش و همچنین مسافرت صدراعظم

سابق اطریش آلفونس گورباخ بایران توسعه و تحکیم یافته است. در ۲۵ اسفندماه ۱۳۴۴ اسناد مصوبه عهدنامه مودت و اقامت بین دوکشور در وین مبادله شد و موجب توسعه روابط بازرگانی و فرهنگی گردید.

هم‌اکنون در حدود دوهزار دانشجوی ایرانی در اطریش به تحصیل اشتغال دارند و از مهمان نوازی دولت و ملت اطریش بهره‌مند هستند. در سال ۱۳۴۶ قرارداد اعتباری بین سازمان برنامه و استرا یخشیه - لندربانک اطریش با مضاء رسید که در تنظیم روابط بازرگانی بین دوکشور مؤثر خواهد بود.

آلمان

مناسبات ایران و آلمان دارای سابقه طولانی است و از اوائل قرن هفدهم میلادی آغاز میگردد. گذشت سه قرن و نیم از مناسبات دوستانه علاقه موجود بین مردم این دوکشور را استحکام بخشیده است. در حال حاضر نیز این علاقه و دوستی بین دو دولت و مردم دوکشور موجود است و مردم ایران همکاریهای آلمان را در اجرای قسمتی از برنامه های نوسازی در دوران رضاشاه کبیر با دیده مساعد می‌نگرند. در اردیبهشت ماه سال ۱۳۴۶ کانون ایران و آلمان که با همکاری بازرگانان ایرانی و آلمانی ایجاد گردیده است در تهران گشایش یافت و در همین ماه نمایشگاهی از عکس های تحولات و پیشرفت های ایران در کلن افتتاح گردید.

قرارداد تشویق و حمایت متقابل سرمایه‌گذاری با دولت آلمان فدرال در اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ از تصویب نهائی قوه مقننه ایران گذشت.

در سال ۱۳۴۶ سه تن از شخصیت‌های بزرگ آلمانی وزیر کشور آلمان
فدرال - رئیس مجلس و وزیر کشاورزی این کشور با ایران مسافرت نمودند.
در تاریخ ۶ خرداد ماه ۱۳۴۶ بدعوت حضرت رئیس جمهوری فدرال آلمان
شاهنشاه آریامهر و شهبانوی ایران مسافرت رسمی به آلمان غربی نمودند.

انگلستان

در آبان ماه ۱۳۴۶ آقای گرونوی رابرتز وزیر مشاور در امور
خارجی دولت انگلستان با اتفاق دو نفر از مشاورین خود بدعوت وزیر امور
خارجه ایران تهران آمدند و بین وزیر امور خارجه ایران و وزیر مشاور
انگلستان مذاکرات جامعی درباره مسائل مختلف مورد علاقه دو کشور
مخصوصاً مسائل مربوط به منطقه صورت گرفت. مذاکرات در يك محیط
صراحت و دوستی که نمودار روابط نزدیک بین ایران و انگلستان و همچنین
اتفاق نظر موجود بین دو کشور درباره هدفهائی که جهت تأمین صلح و ثبات
باید تعقیب شود انجام یافت.

در ژانویه ۱۹۶۸ پس از اعلام تصمیم انگلستان دائر به پس کشیدن
قوای خود از شرق سوئز تا سال ۱۹۷۱ آقای رابرتز مسافرت دیگری به
ایران نمود و با مقامات مربوطه مذاکراتی بعمل آورد.

در اسفند ماه ۱۳۴۶ وزیر امور خارجه ایران با انگلستان مسافرت
و با وزیر خارجه انگلیس درباره مسائل مورد علاقه دو کشور مذاکراتی نمود^(۱)
نمایشگاه بزرگ کتب خطی و مینیاتور های ایرانی که وسیله موزه
ویکتوریا - آلبرت ترتیب داده شده بود در سال ۱۳۴۶ از طرف سفیر
شاهنشاهی ایران افتتاح گردید.

(۱) شرح اقدامات و اسناد مربوط بان در بایگانی وزارت امور خارجه ۷۱
نگاهداری میشود

آقای دکتر لطفعلی صورتگر استاد دانشگاه بمنظور تبادل نظر در مورد تاریخ ایران که از طرف دانشگاه کمبریج در دست تهیه است و بزودی در هشت جلد بطبع خواهد رسید بانگلستان مسافرت نمودند.

ایتالیا

ایران و ایتالیا از قرون گذشته باهم ارتباط داشته اند و قطع نظر از سوابق تاریخی اکنون هم مناسبات دو کشور بسیار دوستانه است و مسافرت های شاهنشاه آریامهر بایتالیا موجب تشدید این علائق بوده است. در سال ۱۳۴۶ طرح قرارداد استرداد مجرمین بین ایران و ایتالیا و طرح قرارداد تعاون قضائی در مسائل حقوقی و تجارתי مورد مطالعه و در دست اقدام بوده است.

مبادلات بازرگانی بین ایران و ایتالیا در حال توسعه است. صادرات ایران بایتالیا در هشت ماهه اول سال ۱۳۴۶ معادل نه دهم درصد کل واردات ایتالیا و واردات ایران از ایتالیا در همین مدت معادل هشت دهم درصد از مجموع کل صادرات ایتالیا بوده است و نسبت بمدت مشابه در سال ۱۳۴۵ صادرات ایران بایتالیا $\frac{4}{5}$ درصد و واردات ایران از ایتالیا $\frac{46}{5}$ درصد افزایش داشته است.

در سال ۱۳۴۶ انجمن ایران و ایتالیا مقدمات تشکیل کنفرانسی را در دانشگاه پادوا و میلان در خصوص پیشرفتهای اخیر ایران و برنامه چهارم تهیه نمود و یکی از شخصیت های اقتصادی کشور برای شرکت در این کنفرانس و ایراد سخنرانی بایتالیا مسافرت نمود.

بلژیک

مناسبات دوستانه بین دو کشور ایران و بلژیک که از دیرباز وجود

داشته است در سال ۱۳۴۶ ادامه یافت و در زمینه توسعه روابط فرهنگی دو کشور قدم‌هایی برداشته شد .

در آبان‌ماه ۱۳۴۶ هیئت اعزامی وزارت آموزش و فرهنگ بلژیک با هیئت فرهنگی ایران مذاکره و بر مبنای برنامه چهارم عمرانی کشور بمنظور توسعه بیشتر روابط فرهنگی موجود بین دو کشور در مسائل زیر توافق حاصل گردید :

مقامات فرهنگی بلژیک با کمک دولت شاهنشاهی در دانشگاه‌های بلژیک رشته مطالعات ایران‌شناسی را تأسیس و ترغیب خواهند نمود .
چند بورس تحقیقاتی آموزشی از طرف بلژیک و چند بورس زبان فارسی و تاریخ تمدن ایران از طرف دولت شاهنشاهی برای دانشجویان دو کشور در نظر گرفته شد.

دانشگاه‌های ایران و بلژیک استاد و دانشجو مبادله خواهند کرد و همبستگی (ژوملاژ) ایجاد خواهند نمود.

همان‌طور که دانشنامه‌های صادره از مقامات دانشگاهی بلژیک در ایران شناخته می‌شود مقامات بلژیکی نیز هر چه زودتر اقدام لازم در شناسائی متقابل دانشنامه‌های دانشگاه‌های ایران معمول خواهند داشت.
در مورد آموزش حرفه‌ای و اعزام معلم برای آموزشگاه‌های فنی کشاورزی از طرف مقامات بلژیکی اقدام خواهد شد.

برای توسعه مبادله فیلم‌های آموزشی و فنی و کتب و نشریات و ایجاد نمایشگاه‌های هنری و فرهنگی و اعزام گروه دانشجویان و ترجمه متون فارسی و بلژیکی و حفريات باستان‌شناسی تصمیمات بسیار مفیدی اتخاذ گردید .

در سال ۱۳۴۶ نمایشگاه مینیاتور ایران بمناسبت جشن فرخنده تاجگذاری شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران در بروکسل افتتاح گردید.

در این نمایشگاه که مدت دو ماه برای بازدید عموم مردم دایر بود ۲۵۰ مینیاتور قدیم ایرانی و همچنین آثاری از هنرمندان معاصر ایرانی بتماشا گذارده شد.

پرتقال

بین ایران و پرتقال روابط سیاسی برقرار و نمایندگیهای سیاسی دو کشور در سال ۱۳۴۳ بسطح سفارت ارتقاء یافته است. سفیر شاهنشاهی ایران در پاریس نزد دولت پرتقال نیز اکر دیته میباشد.

دانمارک

در تاریخ ۲ تیر ماه ۱۳۴۶ موافقتنامه لغو روابط بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت دانمارک توسط کاردار موقت ایران در کپنهاگ و کفیل وزارت خارجه دانمارک بامضاء رسید و از دهم تیر ماه ۱۳۴۶ بموقع اجراء گذاشته شد.

بین ایران و دانمارک روابط سیاسی در سطح سفارت برقرار است.

سوئد

در سال ۱۳۴۶ بین مقامات دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی سوئد مذاکراتی درباره امکان همکاری دو کشور و سرمایه گذاری دولت سوئد در رشته شیلات و صید میگو در خلیج فارس و همچنین احداث صنایع چوب و کاغذ سازی در جنگلهای شمال صورت گرفت.

سوئس

مناسبات ایران و سوئس بر مبنای مودت و دوستی پایه گذاری شده بین دو کشور روابط اقتصادی و مبادلات بازرگانی و علائق فرهنگی و معنوی موجود است.

طبق موافقتنامه مورخ ۲۰ مارس ۱۹۶۶ دولت سوئس مبلغ ۱۲ میلیون فرانک در ایران سرمایه گذاری کرده است. در اواخر سال ۱۳۴۵ انجمن ایران و سوئس که معرف روابط نزدیک فرهنگی بین دو کشور است در ژنو تشکیل گردید.

فرانسه

روابط دوستی بین دولتین ایران و فرانسه قدمت و سابقه طولانی دارد و سالیان دراز است که بین دو کشور روابط سیاسی و اقتصادی خصوصاً علائق فرهنگی موجود است.

در سالهای اخیر قراردادهای مفیدی نظیر قرارداد اقامت و دریا نوردی، قرارداد استرداد مجرمین بین دو دولت منعقد شده که موجب تحکیم روابط و بسط همکاری بین دو کشور بوده است.

بمنظور توسعه همکاری فنی و علمی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری فرانسه و تنظیم اصول کلی روش های علمی این همکاری در ۶ دیماه ۱۳۴۶ موافقتنامه ای بوسیله وزیر امور خارجه ایران و سفیر فرانسه در دربار شاهنشاهی با مضاء رسید.

بموجب این موافقتنامه برای شرکت در مطالعات - تشریک مساعی در ایجاد کادر علمی و فنی و اداری - کمک فنی در موارد خاص - تشکیل دوره های کارآموزی - مبادله نشریات و مدارک علمی و هر نوع همکاری

فنی و علمی دیگر بین دو دولت اقدامات و همکاری‌های لازم بعمل خواهد آمد. در اجرای این موافقت‌نامه دولت فرانسه کارشناسانی جهت کمک بتوسعه امور فنی و علمی در اختیار دولت قرار خواهد داد که در زمینه‌های مربوطه با کارشناسان ایرانی تشریک مساعی نمایند. بعلاوه دولت فرانسه ماشین‌آلات و لوازم و ادوات ضروری را در اختیار دولت شاهنشاهی ایران قرار میدهد.

اعتبارات لازم برای اجرای این موافقتنامه مشترکاً توسط دو دولت تأمین خواهد شد.

بموجب موافقتنامه مزبور طرفین در کلیه زمینه‌ها از هر لحاظ تساوی کامل را ملحوظ داشته و حق حاکمیت ملی یکدیگر را محترم شمرده‌اند. بدین ترتیب این موافقت‌نامه برای توافقهائی که در آینده در زمینه‌های مشابه بآدول خارجی صورت گیرد میتواند بعنوان نمونه‌ای مورد توجه قرار گیرد.

در سال ۱۳۴۶ رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران بدعوت رسمی دولت فرانسه باین کشور مسافرت نمود. متقابلاً رئیس ستاد نیروهای مسلح فرانسه و بانو درآ بانماه بایران مسافرت ومدت ده روز از تأسیسات مختلف ارتش شاهنشاهی بازدید کردند.

فنلاند

بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری فنلاند روابط سیاسی برقرار است و بمنظور توسعه مناسبات دوستانه و تحکیم علائق موجود از اول دیماه ۱۳۴۳ نمایندگی‌های سیاسی دو کشور به سطح سفارت ارتقاء یافته است.

سفیر دولت شاهنشاهی در استکهلم در فنلاند نمایندگی دارد و سفیر جمهوری فنلاند در ترکیه نیز در دربار شاهنشاهی اکر دیته میباشد.

نروژ

موافقت نامه لغور وادید بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی نروژ در ۵ بهمن ماه ۱۳۴۶ از طریق مبادله نامه در اسلو صورت گرفت و موافقت نامه مزبور از تاریخ ۱۱ اسفندماه ۱۳۴۶ لازم الاجرا گردید.

واتیکان

بین دولت شاهنشاهی ایران و دربار اسقف اعظم کاتولیک های جهان در واتیکان روابط سیاسی در سطح سفارت برقرار میباشد. کوشش های اسقف اعظم کاتولیک های جهان بمنظور برقراری صلح و رفع اختلافات بین المللی مورد تأیید و پشتیبانی دولت شاهنشاهی میباشد.

هلند

ایران و هلند بایکدیگر روابط دیرینه دارند و قرارداد های مودت و فرهنگی بین دو کشور موجود است. در سال ۱۳۴۶ موافقت نامه بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی هلند راجع به سرویس های حمل و نقل هوائی و بازرگانی دو کشور تصویب و مبادله شد.

یونان

بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی یونان روابط سیاسی در سطح سفارت برقرار است. دولت شاهنشاهی کماکان رژیم سلطنتی یونان را برسمیت می شناسد و امیدوار است هرچه زودتر وضع داخلی این کشور بصورت عادی برگردد.

ب- کشورهای سوسیالیستی اروپای شرقی

اساس مناسبات دولت شاهنشاهی با کشورهای سوسیالیستی اروپای شرقی بر مبنای دوستی و همکاری و عدم مداخله در امور یکدیگر و اصل احترام متقابل استقلال و حاکمیت ملی و رعایت موازین بین‌المللی استوار گردیده است.

دولت شاهنشاهی نظامهای سیاسی و اجتماعی مختلف را مخالف همکاریهای سیاسی و اقتصادی نمیداند و معتقد است که کشورها صرف نظر از اختلافات مسلکی و مرامهای مختلف اجتماعی و سیاسی میتوانند در مسائل مورد علاقه و مشترک باهم تفاهم داشته و همکاری کنند و این تفاهم و همکاری سبب میگردد که طرفین بتوانند در مسائل جهانی و رفع مشکلات موجود در جهت حفظ صلح و امنیت بین‌المللی که مورد علاقه دنیای بشر است تشریک مساعی و همکاری اصولی داشته باشند.

بلغارستان

روابط ایران و بلغارستان در دوران معاصر بعد از استقلال این کشور آغاز گردید و در سال ۱۳۴۲ سفارت بلغارستان در ایران تأسیس و سفیر ایران در بلغراد در صوفیه نزد دولت بلغارستان اکودیته شد.

مسافرت شاهنشاه آریامهر به بلغارستان در سال ۱۳۴۵ و بازدید رسمی حضرت گئورگی ترایکوف صدر هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری ملی بلغارستان در آبانماه ۱۳۴۶ از ایران روابطی را که از دیرباز میان مردم این دو کشور موجود بوده است استحکام بخشید و آنرا با مقتضیات عصر جدید تطبیق داد.

صدر هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری بلغارستان در مدت اقامت در ایران از شهرهای اصفهان و شیراز دیدن کردند و از طرف وزارت پست و تلگراف و تلفن بمناسبت این مسافرت یک دوره تمبر یادگار انتشار یافت. موافقت نامه بازرگانی بین دولت شاهنشاهی و دولت جمهوری بلغارستان از ۱۹ بهمن ماه ۱۳۴۶ بمدت یکسال تمدید گردید. مبادلات بازرگانی دو کشور که از چهار سال قبل آغاز شده در سال ۱۳۴۶ ادامه داشت. موافقت نامه همکاری فنی و اقتصادی به تصویب قوه مقننه رسیده است.

بموجب قرارداد فروش نفت که بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت دولتی بلغارستان در اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ منعقد گردید ۷۵ هزار تن نفت از منابع آغا جاری به بلغارستان صادر میگردد. در تاریخ پنجم آذر ۴۶ موافقت نامه فرهنگی ایران و بلغارستان از طرف وزیران امور خارجه ایران و بلغارستان امضاء گردید.

مقارن عزیمت صدر هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری بلغارستان مقامات سفارت بلغارستان اطلاع دادند که بنا به پیشنهاد وزارت اقتصاد کلیه حقوق و عوارض راه که از کامیونهای ایرانی هنگام عبور از بلغارستان دریافت میشد لغو گردیده است.

علاوه بر این در مرداد ماه ۱۳۴۶ وزیر اقتصاد ایران در رأس هیئتی از کارشناسان ایرانی بمنظور شرکت در جلسات کمیته مختلط ایران و بلغارستان رهسپار صوفیه شد و در جلسات این کمیته که یک هفته بطول انجامید پیشرفتهای حاصل در زمینه روابط اقتصادی و فنی دو کشور و امکانات

موجود برای توسعه این روابط مورد بررسی و تبادل نظر قرار گرفت. وزیر آبادانی و مسکن نیز برای دیداری از برنامه‌های خانه‌سازی و عمرانی بلغارستان باین کشور مسافرت نمود.

در اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ معاون نخست‌وزیر بلغارستان در رأس هیئت نمایندگی اقتصادی آن کشور بایران وارد شد و در همین ماه نمایشگاه صنعتی جمهوری بلغارستان در محل سازمان نمایشگاه‌های ایران طی مراسمی گشایش یافت.

چکسلواکی

روابط ایران و چکسلواکی در زمینه‌های اقتصادی و فرهنگی دارای سابقه طولانی است و در حال حاضر نیز این مناسبات حسنه ادامه دارد. بنا بدعوت ریاست جمهوری سوسیالیستی چکسلواکی اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران از تاریخ دوم تا ششم خرداد ماه ۱۳۴۶ از جمهوری سوسیالیستی چکسلواکی بازدید رسمی فرمودند. ضمن مذاکرات که در محیطی صمیمانه صورت گرفت سران دو کشور پیرامون اوضاع جاری بین‌المللی تبادل نظر نموده و مسائل مربوط بروابط متقابل ایران و چکسلواکی را مورد بررسی قرار دادند.

سران دو کشور اعتقاد خود را درباره لزوم احترام متقابل بحاکمیت و استقلال و عدم مداخله در امور داخلی و همزیستی مسالمت آمیز در روابط بین دول بدون در نظر گرفتن سیستمهای اجتماعی و اقتصادی آنان تأکید نمودند و از تحولات مطلوبی که در همکاریهای اقتصادی ایران و چکسلواکی برمبنای مساوات و منافع متقابل رخ داده است اظهار خوشوقتی کردند و

اعتقاد خود را باین اصل که باز هم امکانات بیشتری برای توسعه این همکاری وجود دارد ابراز و از اینرو مصمم شدند مساعی خود را در اینراه بیش از پیش متمرکز نمایند .

يك نمايشگاه بزرگ عكس از تحولات و پيشرفت‌های ایران که بمناسبت دیدار رسمی اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو از چکسلواکی در آن کشور ترتیب یافته بود بوسیله سفیر شاهنشاهی ایران در پراگ افتتاح شد .

در طول سال ۱۳۴۶ دو هیئت اقتصادی و بازرگانی-ی چکسلواکی برای مذاکره پیرامون روابط اقتصادی و بازرگانی بین دو کشور به ایران آمدند. يك هیئت ایرانی نیز بدعوت شرکت هواپیمائی چکسلواکی به مناسبت افتتاح خط هوائی تهران- پراگ باین کشور عزیمت نمودند.

قرارداد همکاری اقتصادی و فنی بین ایران و چکسلواکی که در ژانویه سال ۱۹۶۶ با امضاء رسیده بود به تصویب قوه مقننه رسیده است . بموجب قرارداد مزبور دولت جمهوری سوسیالیستی چکسلواکی برای تأسیس کارخانجات صنعتی در ایران و همچنین برای تهیه و تحویل تجهیزات و ماشین آلات با ایران همکاری خواهند نمود.

اسناد مصوبه موافقت نامه فرهنگی بین ایران و چکسلواکی که هنگام مسافرت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر از طرف وزرای خارجه ایران و چکسلواکی در تاریخ ۵ خردادماه ۱۳۴۶ در پراگ امضاء شده بود در روز شنبه ۱۵ اسفندماه ۱۳۴۶ بین وزیر امور خارجه ایران و سفیر دولت چکسلواکی در دربار شاهنشاهی در تهران مبادله شد.

رومانی

مناسبات ایران و رومانی دارای سوابق تاریخی است . رابطه دیپلماتیک بین دو کشور از سال ۱۲۸۰ شمسی آغاز گردید و بعد از آنکه نمایندگان گیمهای طرفین بعلت وقوع جنگ جهانی دوم تعطیل شد مجدداً در سال ۱۳۲۸ سفارت رومانی در تهران تأسیس گردید و دولت شاهنشاهی نیز در سال ۱۳۴۵ با اعزام سفیر به بوخارست مبادرت نمود.

در چند ساله اخیر روابط دو کشور وارد مرحلهٔ فعالی شده و روابط اقتصادی و بازرگانی دو کشور توسعه یافته است . نخستین موافقت نامهٔ بازرگانی و پرداخت بین دو کشور در سال ۱۳۴۳ در تهران با امضاء رسید . مسافرت شاهنشاه آریامهر در سال گذشته به رومانی باین رابطه کهن نیرو و استحکام تازه ای بخشید و همکاری مثبت و ثمر بخشی بین دو کشور ایجاد نمود.

در تاریخ ۲۳ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ بدعوت رسمی شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران حضرت کیوواستویکا رئیس شورای دولتی جمهوری رومانی و بانوبه ایران مسافرت نمودند و تا تاریخ ۲۹ اردیبهشت ماه در ایران اقامت داشتند.

طی مذاکراتی که در محیط مودت و تفاهم متقابل صورت گرفت شاهنشاه آریامهر و رئیس شورای دولتی مساعی دو کشور را در زمینه سازندگی اقتصادی و اجتماعی و آخرین تحولات مربوط بروابط ایران و رومانی بررسی نمودند . در بررسی روابط دو جانبه طرفین مراتب رضایت خود را از توسعه مطلوب این روابط که با در نظر گرفتن دوستی متقابل به نفع طرفین میباشد ابراز نمودند . رؤسای دو دولت قبول نمودند که در اوضاع

و شرایط کنونی روابط بین‌المللی همزیستی مسالمت‌آمیز و تفاهم و همکاری بین دول و ملت‌ها بیش از پیش بصورت يك الزام تاریخی درآمده است^(۱). در مردادماه ۱۳۴۶ وزیر خارجه ایران بدعوت وزیر خارجه رومانی برای يك اقامت ۶ روزه باین کشور مسافرت و با رئیس جمهور و نخست‌وزیر و وزیر خارجه این کشور ملاقات و تبادل نظر نمود. مذاکرات وزرای خارجه دو کشور در محیطی سرشار از دوستی و تفاهم متقابل صورت گرفت. وزیران دو کشور باخشنودی کامل متذکر شدند که روابط ایران و رومانی بنحوی مطلوب و با توجه بعلاقه مردم دو کشور به صلح و همکاری بین‌المللی درگسترش است.

موافقت‌نامه‌های مهمی بمنظور افزایش حجم داد و ستد تجاری و توسعه همکاری اقتصادی که متضمن منافع هر دو کشور میباشد با موفقیت در حال اجرا میباشد^(۲).

موافقت‌نامه همکاری فرهنگی ایران و رومانی که در هنگام تشریف فرمائی شاهنشاه آریامهر برومانی پاراف شده بود در این مسافرت از طرف وزرای خارجه دو کشور بامضاء رسید.

در آبانماه سال ۱۳۴۶ بدعوت پارلمان ایران هیئت پارلمانی رومانی بریاست رئیس مجلس ملی کبیر آن کشور با ایران مسافرت نمودند و

---

(۱) بضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك ایران و رومانی مورخ ۲۹ اردیبهشت

ماه ۱۳۴۶ مراجعه میشود.

(۲) بضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك وزرای خارجه ایران و رومانی

مورخ ۳۰ مردادماه ۱۳۴۶ مراجعه شود.

همچنین در اردیبهشت ماه بدعوت سازمان اصلاحات ارضی کل کشور چهارتن از روزنامه نگاران کشور رومانی بمنظور بازدید از چگونگی اجرای قوانین اصلاحات ارضی و فعالیتهای سپاهیان انقلاب بمدت دویوز از ایران بازدید کردند.

درمهرماه ۱۳۴۶ قرارداد تأسیس کارخانه تراکتورسازی بین ایران و رومانی بامضاء رسید. همچنین در بهمن ماه ۱۳۴۶ قرارداد بازرگانی و همکاری فنی و اقتصادی بین دولت شاهنشاهی و دولت جمهوری رومانی در وزارت اقتصاد ایران امضاء و مبادله شد.

بموجب قرارداد اول طی پنج سال آینده ایران و رومانی بیش از ۲۵۳ میلیون دلار کالا مبادله خواهند کرد. قرارداد دوم حاکی است که دولت رومانی مبلغ ده میلیون دلار اعتبار در اختیار دولت ایران قرار خواهد داد که از محل آن تأسیسات مجهزی برای تولید انواع چوبهای فشرده بوجود آید.

طبق قرارداد سوم دولت ایران مبلغ پانزده میلیون دلار اعتبار دیگر از رومانی دریافت میکند تا در هشت هزار و پانصد هکتار از اراضی گیلان تأسیسات کشاورزی جدید بوجود آورد.

بموجب قرارداد چهارم شرایط پرداختهای مختلف بین ایران و رومانی از طرف دو دولت تعیین میشود و دو دولت اعتباراتی برای یکدیگر در نظر گرفته اند.

قرارداد پنجم حکایت دارد که دولت رومانی يك اعتبار ده میلیون دلاری در اختیار ایران میگذارد تا از محل آن برای مکانیزه کردن

کشاورزی ایران و سائل و لوازم کشاورزی از رومانی خریداری شود.
علاوه بر این در سال ۱۳۴۶ موافقت نامه مربوط بایجاد يك کمیته مالی مشترك بین ایران و رومانی برای مطالعاتی در زمینه امور اقتصادی و فنی و کشاورزی و فرهنگی منعقد گردید که بموجب آن کمیته مشترك ایران و رومانی برای همکاری بیشتر در زمینه های اقتصادی- کشاورزی و مسائل فنی بین دو کشور هر شش ماه یکبار در تهران و بوخارست تشکیل میشود .

در سال ۱۳۴۶ وزیر تجارت خارجی رومانی بایران آمد و همچنین بدعوت وزیر کشاورزی ایران وزیر کشاورزی رومانی از ایران دیدن نمود.

لهستان

مناسبات ایران و لهستان که سابقه تاریخی طولانی دارد بعد از اعلام جمهوری خلق لهستان ادامه یافت و در فروردین ماه ۱۳۲۷ دولتین به تأسیس نمایندگی سیاسی در کشور های یکدیگر مبادرت ورزیدند و در سال ۱۳۴۱ نمایندگی سیاسی دو کشور به سطح سفارت ارتقاء یافت . از هنگام مسافرت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به لهستان در سال ۱۳۴۵ رابطه دولتین استحکام و توسعه بیشتری یافت و در همین سال موافقت نامه فرهنگی ایران و لهستان با امضاء رسید .

در سالهای اخیر بنا بدعوت مقامات فرهنگی لهستان بعضی از استادان دانشگاه تهران برای ایراد سخنرانی در مورد فرهنگ و ادبیات ایران به لهستان مسافرت نموده و متقابلاً استادانی از دانشگاههای لهستان از ایران دیدن کرده اند.

در حال حاضر دودانشجو از اتباع لهستان در دانشگاه تهران تحصیل می کنند و از طرف ایران يك دانشجو برای تحصیل به لهستان اعزام گردیده است .

بموجب موافقت نامه بازرگانی و پرداخت بین ایران و لهستان که در اکتبر ۱۹۵۲ با مضاء رسید دولت لهستان اعتباری بمبلغ ۱۵ میلیون دلار بمدت ۸ سال با شرایط مناسب در اختیار دولت ایران گذاشته است که از آن برای پیشرفت برنامه های عمرانی و صنعتی کشور بخصوص در زمینه توسعه قند استفاده شود و در حال حاضر بموجب قرارداد با شرکت قند لرستان یازده نفر از کارکنان آن شرکت در لهستان به کار آموزی اشتغال دارند.

در اواسط سال ۱۳۴۶ وزیر بهداشتی ایران بدعوت وزیر بهداشتی لهستان با آن کشور عزیمت نمود و بمنظور فراهم نمودن مقدمات همکاری بین سازمانهای بهداشتی دو کشور اقداماتی در جریان است .

مجارستان

مناسبات ایران و مجارستان از سال ۱۳۰۸ آغاز گردید و بعد از مدتی انقطاع بعلا و وقوع جنگ مجدداً در سال ۱۳۳۰ بین دو دولت رابطه سیاسی برقرار گردید.

دولت جمهوری خلق ملی مجارستان بتأسیس نمایندگی سیاسی در تهران در سطح وزیر مختاری مبادرت نمود. دولت شاهنشاهی نیز وزیر مختار خود را در پراك بعنوان نماینده سیاسی در بوداپست معرفی نمود و از سال ۱۳۴۳ نمایندگی های سیاسی دو کشور به سطح سفارت ارتقاء یافت

مسافرت رسمی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در سال ۱۳۴۵ به مجارستان مناسبات موجود بین ایران و مجارستان را استحکام و رونق داد و سبب گردید که قدمهای مؤثری در راه تحکیم روابط فرهنگی و اقتصادی دو کشور برداشته شود و قرارداد فرهنگی و قرارداد طویل‌المدت بازرگانی و پرداخت بین دو کشور منعقد گردد.

در تاریخ هشتم تیرماه ۴۶ دو قرارداد بازرگانی بمنظور واگذاری نمایندگی کل فروش و ایجاد تسهیلات متقابل برای حمل و نقل هوایی بین نمایندگان هواپیمائی مجارستان و هواپیمائی ملی ایران در تهران با مضاء رسید. در اواخر سال ۱۳۴۶ نیز يك موافقت نامه همکاری اقتصادی و فنی بین دو دولت در تهران پاراف شد که بموجب آن دولت مجارستان از سال ۱۹۶۹ میلادی ببعده سالی يك میلیون تن نفت خام از ایران خریداری خواهد کرد و در عوض ماشین آلات و تجهیزات صنعتی و کشاورزی بایران صادر خواهد نمود.

بموجب همین موافقت نامه دولت مجارستان يك اعتبار چهل میلیون دلاری بمدت پنج سال و با بهره ۲٫۵ درصد در اختیار دولت ایران قرار داده است. موافقت نامه مزبور در بهمن ماه هنگام مسافرت معاون وزارت بازرگانی خارجی مجارستان در رأس هیئتی بایران بین دو کشور پاراف شد.

یوگسلاوی

روابط ایران و یوگسلاوی سابقه طولانی دارد. مخصوصاً مناسبات فرهنگی دو کشور از قدیم‌الایام آغاز گردیده و زبان فارسی در مناطق هرزه‌گوین - صربستان - کردوایی رواج داشته و عده‌ای نویسنده و شاعر

پارسی‌گو در این نقاط وجود داشته‌اند ولی روابط سیاسی دو کشور از سال ۱۹۳۵ میلادی آغاز و در هر دو کشور نمایندگی سیاسی دائرگردیده است .

بامسافرت شاه‌مشاه آریامهر در سال ۱۳۴۵ مناسبات دو کشور از جهات مختلف توسعه یافت. از جمله موافقت‌نامه اقتصادی ایران و یوگسلاوی در سال ۱۳۴۵ بامضاء رسید و در آبان‌ماه سال ۱۳۴۶ آقای پلدرایک وزیر اقتصاد یوگسلاوی بریاست هیئتی از مقامات آن کشور بایران مسافرت نمودند و دوباره توازن مبادلات بازرگانی بوسیله افزایش صادرات ایران به یوگسلاوی بین دو کشور توافق بعمل آمد.

بدعوت شاه‌مشاه آریامهر قرار است مارشال تیتو رئیس جمهور یوگسلاوی در اردیبهشت ماه ۱۳۴۷ بایران مسافرت نمایند .

بموجب قراردادی که در سال ۱۳۴۶ بین ایران و یوگسلاوی منعقد گردید دولت یوگسلاوی ۵۰ میلیون دلار اعتبار در اختیار ایران قرارداد. این اعتبار صرف تأسیس کارخانه کشتی سازی در ایران و همچنین توسعه امور کشاورزی و جنگلبانی و دامداری و آب و برق و همکاریهای دیگر فنی خواهد شد و در عوض ایران از سال ۱۳۴۷ سالانه یک میلیون تن نفت به یوگسلاوی صادر خواهد کرد.

علاوه بر این پیشنهاد هائی برای ترکیب و ساختمان همکاریهای فنی- معدنی و نفتی بر مبنای وسیع و تحت فرمهای مختلف در دست مطالعه و بررسی است.

روابط فرهنگی دو کشور نیز بامضای موافقت‌نامه فرهنگی در سال

۱۳۴۲ وارد مرحله جدیدی شده است. وزیر فرهنگ یوگسلاوی در سال
۱۳۴۴ درکنگره مبارزه با بیسوادی در تهران شرکت نمود و در همین سال
نمایشگاه نقاشی یوگسلاوی در تهران افتتاح گردید. بین ایران و یوگسلاوی
مبادله دانشجو نیز وجود دارد.

فصل ششم

روابط ایران با کشورهای آمریکا

هرچند که روابط ایران با کشورهای قاره آمریکا سابقه تاریخی طولانی ندارد و فقط در قرون اخیر ترقیات عظیم صنعتی و علمی توانسته است بعد مسافت را که مانع برقراری روابط با کشورهای دور دست بوده است از میان بردارد ولی در همین مدت نسبتاً کوتاه علائق عمیق بین مردم ایران و ساکنین قاره آمریکا ایجاد و پیوند های محکم اقتصادی و سیاسی ایران و کشورهای آمریکا را بیکدیگر مرتبط نموده است .

کشور های متحده آمریکا

روابط ایران و کشورهای متحده آمریکا که بر پایه دوستی و صمیمیت استوار بود بعد از جنگ بین المللی دوم بسط و توسعه کامل یافت و هم اکنون علاوه بر عهد نامه مودت و روابط اقتصادی و حقوق کنسولی که در سال ۱۳۳۶ بین دولتین منعقد گردیده یک سلسله قرارداد های اقتصادی و فرهنگی و فنی و دفاعی دو دولت را بیکدیگر پیوند داده است .

در ۲۹ نوامبر ۱۹۶۷ کمک اقتصادی آمریکا بایران که در سال

۱۹۵۱ بموجب بر نامه کمکهای فنی معروف به اصل چهار آغاز شده بود پایان یافت. ایران دومین کشور غیر اروپائی است که بعد از جنگ دوم جهانی از کمک اقتصادی امریکا بی نیاز شده است. علاوه بر این ایران از کمکهای نظامی دولت امریکا و نیز کمکهای تحت عنوان برنامه غذا برای صلح برخوردار بوده است.

ریچارد نیکسون معاون رئیس جمهور پیشین کشور های متحده امریکا که در اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ بایران مسافرت نمود ضمن مصاحبه مطبوعاتی خود گفت: « باید بگویم که کمکهای امریکا به بسیاری از کشور های جهان نتیجه کاملاً رضایت بخشی نداده است ولی در مورد ایران دولت و ملت این کشور از کمکهای ایالات متحده امریکا کمال استفاده را بعمل آورده اند . »

بدعوت لیندن جانسن حضرت رئیس جمهور کشورهای متحده امریکا اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر روز ۳۱ مرداد ماه ۱۳۴۶ به کشور های متحده امریکا عزیمت فرمودند و بعد از مذاکرات صمیمانه و مفید در موضوعات مختلف مورد علاقه دو کشور بیانیه مشترک ایران و کشور های متحده امریکا در دوم شهریور ماه ۱۳۴۶ انتشار یافت.

بموجب این اعلامیه رئیس جمهوری کشور های متحده امریکا پیشرفت های ایران را در اجرای برنامه های توسعه اقتصادی و اصلاحات اجتماعی به شاهنشاه تبریک گفتند و حدود ادامه همکاریهای دولت کشور های متحده را با اقدامات عمرانی ایران با اعلیحضرت همایونی مورد بررسی قرار دادند.

شاهنشاه ایران و رئیس جمهور کشور های متحده اوضاع جهانی و بخصوص نیرگی اوضاع خاورمیانه را مورد بررسی قرار دادند و موافقت نمودند که باید جهت رفع اختلافات فعلی در این منطقه راه حلی که با اصول منشور ملل متحد منطبق باشد پیدا کرد.

رهبران دو کشور موافقت نمودند که در باره اوضاع خاورمیانه با یکدیگر تماس نزدیک داشته باشند و شاهنشاه همچنین تصمیم دولت ایران را جهت حفظ و نگاهداری نیرو های دفاعی مجهز جهت حفظ امنیت ایران بار دیگر تأکید فرمودند .

شاهنشاه و رئیس جمهوری کشور های متحده امریکادر باره برقراری صلح در سایر قسمت های جهان نیز مذاکراتی نمودند و رئیس جمهوری کشور های متحده مساعی آن کشور را بمنظور برقراری صلح در ویتنام باستحضار اعلیحضرت همایونی رساندند.

شاهنشاه آریامهر و رئیس جمهوری کشورهای متحده نسبت باهمیت اجتناب از گسترش مخاصمات و لزوم ادامه مساعی برای یافتن راه حل صلح جویانه بر اساس موافقت نامه های سال ۱۹۵۴ ژنو که متضمن احترام بحقوق مردم ویتنام در تعیین آزادانه سرنوشت خود باشد توافق کردند^(۱) در سال ۱۳۴۶ بانک صادرات و واردات امریکا موافقت نمود و وامی بمبلغ شصت میلیون دلار بمنظور خریداری دستگاههای پتروشیمی و ایجاد یک مرکز پتروشیمی در بندر شاهپور بدولت ایران پرداخت نماید. این

---

(۱) بضمیمه شماره ۲ اعلامیه مشترك کشورهای متحده امریکا و ایران

مورخ ۲ شهریور ۱۳۴۶ مراجعه شود.

وام که بهره آن شش درصد است از سال ۱۹۷۰ میلادی در هشت قسط طی مدت شش ماه در اختیار دولت ایران قرار میگیرد.

همچنین در سال ۱۳۴۶ قرارداد دریافت صد میلیون ریال وام از هیئت عمران بین‌المللی امریکا بین وزیر کشور ایران و رئیس هیئت مزبور امضاء شد. این وام بمنظور عملیات شهر سازی و نوسازی شهر شیراز دریافت گردید.

در اواخر آذرماه ۱۳۴۶ سناتور چارلز پرسی از شخصیت‌های مهم حزب جمهوریخواه بدعوت دولت شاهنشاهی بایران مسافرت نمود. در اواخر بهمن‌ماه ۱۳۴۶ نیز آقای یوجین روستو معاون وزارت خارجه امریکا در امور سیاسی برای یک دیدار دوازده روزه وارد تهران شد. جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر خارجه ایران نیز در اسفند ماه بامریکا مسافرت و با وزیر خارجه امریکا مذاکراتی درباره نفت و خلیج فارس بعمل آوردند.

کانادا

دولتین ایران و کانادا در سال ۱۳۳۴ اقدام به تأسیس نمایندگی سیاسی در کشور های یکدیگر نمودند و بامسافرت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در سال ۱۳۴۴ به کشور کانادا مناسبات دوستی بین دو کشور استحکام بیشتری یافت.

روابط بازرگانی بین دو کشور برقرار است و کارشناسان کانادائی در بسیاری از طرحهای برنامه‌های عمرانی ایران شرکت داشته‌اند.

روز هفتم اردیبهشت‌ماه ۱۳۴۶ نمایشگاه آثار نفیس هنری ایران در شهر مونترال گشایش یافت. در این نمایشگاه که مدت ۶ماه دایر بود

مجموعه نفیسی از اشیاء موزه‌های مردم‌شناسی و هنرهای تزئینی و ملی شامل دوپست وسی و سه قطعه از آثار هنری متعلق بادوار ماقبل تاریخ- هخامنشیان - ساسانیان و دوران بعداز اسلام و صفویه بمعرض نمایش گذاشته شد.

دولت ایران در نمایشگاه بین‌المللی مونترال که در سال ۱۳۴۶ افتتاح گردید شرکت نمود. بعداز مدت یکصد روز از برقراری نمایشگاه جهانی مونترال در حدود ۶ میلیون نفر از غرفه ایران دیدن کردند و غرفه ایران از نظر تعداد بازدیدکنندگان مقام سوم را احراز کرد. حکمران کل کانادا نیز از غرفه ایران در نمایشگاه بازدید کردند .

بنابعد عوت حضرت رولاند میچنر فرماندار کل کانادا اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در دوم شهریور ماه ۱۳۴۶ به کانادا مسافرت و روز سوم شهریور به مونترال تشریف‌فرما شدند و مدت کوتاهی بمنظور بازدید از نمایشگاه بطور خصوصی در کانادا اقامت فرمودند.

ب - امریکای لاتین

ایران و کشورهای امریکای لاتین بعلت تشابه وضع اجتماعی و مواجه بودن بامشکلات مشابه باوجود بعد مسافت دارای افکار نزدیک و منافع مشترك هستند و در مسائل جهانی اغلب اتفاق نظر و همفکری و همکاری داشته‌اند . چنانکه در سال ۱۳۴۶ هیئت نمایندگی ایران و هیئت نمایندگی پانامامشترکاً در باره اصلاحات ارضی که یکی ارمهمترین مسائل اجتماعی دوران حاضر است طرح قطعنامه‌ای تهیه کرده و بشورای اقتصادی واجتماعی ملل متحد تسلیم نمودند .

آرژانتین

آرژانتین اولین کشور امریکای لاتین است که دولت شاهنشاهی در آن کشور نمایندگی سیاسی تأسیس کرد.

مناسبات دوستانه دولتی با مسافرت شاهنشاه آریامهر در سال ۱۳۴۴ به آن کشور تحکیم و توسعه یافته است. موافقتنامه فرهنگی بین ایران و آرژانتین در ۱۱ آذرماه ۱۳۴۶ در مجلس سنا بتصویب رسید.

برزیل

بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری برزیل رابطه سیاسی در سطح سفارت برقرار است.

با مسافرت شاهنشاه آریامهر در سال ۱۳۴۴ مناسبات دو کشور در کلیه جهات خاصه امور فرهنگی تحکیم و توسعه یافت.

باتشریف فرمائی شاهنشاه آریامهر به برزیل یکی از دبیرستان های نو بنیاد و مجهز ریودوژانیرو از طرف مقامات محلی گواناباوا بنام «ایران» نامگذاری شد و از آن پس هر ساله درچنین روزی مراسمی باحضور رجال و معاریف برزیل در دبیرستان مزبور برقرار میشود.

در ۲۹ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ نیز بمناسبت پایان دومین سال این روزفرخنده جشن مفصل و باشکوهی باحضور وزیر فرهنگ استان گواناباوا و شرکت عده ای از اولیاء امور فرهنگی شهر ریودوژانیرو و همچنین سفیر شاهنشاه آریامهر و اعضای سفارت شاهنشاهی در برزیل ترتیب داده شد. در این جشن سخنرانیهائی از طرف وزیر فرهنگ گوانابارا و سفیر شاهنشاه آریامهر در باره بسط روابط فرهنگی ایران و برزیل بعمل آمد

و ضمن آن کوششها و فعالیتهائی که در ایران با ابتکار و تحت رهبری شاهنشاه آریامهر در زمینه پیکار با بیسوادی چه در زمینه ملی و چه در جهت بین‌المللی بعمل آمده مورد تمجید و تقدیر قرار گرفت. در این مراسم پرچم ایران نیز طی مراسمی برافراشته شد.

سایر کشورهای امریکای لاتین

در حال حاضر علاوه بر کشورهای برزیل و آرژانتین دولت شاهنشاهی ایران با دو کشور شیلی و مکزیک رابطه سیاسی دارد. سفیر شیلی مقیم آنکارا در دربار شاهنشاهی آکر دیته است و در تاریخ ۳۱ خرداد ۱۳۴۶ سفیر شاهنشاه آریامهر در بوئنوس آیرس بعنوان سفیر شاهنشاهی در سانتیاگو پایتخت شیلی تعیین گردید.

دولت ونزوئلا نیز در سال ۱۳۴۶ در دربار شاهنشاهی نمایندگی سیاسی تأسیس نمود و آقای دکتر خوان خوزه ناوارت نخستین سفیر ونزوئلا در تاریخ ۲۹ مهر ماه ۱۳۴۶ به پیشگاه ملوکانه شرفیاب شد و استوارنامه خود را تقدیم کرد.

با سایر کشورهای امریکای لاتین هر چند علائق دوستی موجود است و در سازمانهای بین‌المللی همکاری وجود دارد لیکن تاکنون روابط سیاسی برقرار نشده است.

فصل هفتم

روابط ایران با کشورهای استرالیا و زلند جدید

هرچند تاکنون بین ایران و کشورهای استرالیا و زلند جدید رابطه سیاسی برقرار نشده است لیکن ایران و دو کشور مزبور در بسیاری از مسائل بین‌المللی دارای نظرات مشابهی هستند از جمله امنیت حوزه اقیانوس هند که راه بازرگانی دریائی عمده ایران و کشورهای مزبور است مورد توجه و علاقه مشترك میباشد .

در سال ۱۳۴۶ برای برقراری روابط اقتصادی و توسعه بازرگانی ایران و استرالیا اقداماتی بعمل آمد که هنوز در مراحل اولیه است امید می‌رود که در آینده از امکانات موجود برای استقرار و بسط روابط اقتصادی با استرالیا و زلند جدید بهره‌برداری شود .

فصل هشتم

همکاری ایران با سازمان ملل متحد و سایر سازمانهای بین‌المللی الف - صلح جهانی و سیاست دولت شاهنشاهی در پشتیبانی از منشور سازمان ملل متحد

سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۵ برای مصون داشتن بشر از بلای جنگ بوجود آمد. در این مدت این سازمان با مسائل و معضلات فراوانی مقابله نموده است که گاه در حل پاره‌ای از آنها موفقیت‌های شایان توجه بدست آورده و گاه نیز مشکلات چنان بوده است که متأسفانه کوشش و تلاش سازمان در حل آنها به نتیجه مطلوب نرسیده است .

در تمام این احوال دولت و ملت ایران همواره با اصول و هدفهای منشور ملل متحد وفادار مانده و از هیچ‌گونه کوششی در راه تأمین موفقیت سازمان ملل متحد دریغ نداشته است و با آنکه بدبختانه در پاره‌ای موارد آثاری از ضعف و ناتوانی بر چهره سازمان نقش بسته است در عزم راسخ ایران برای حمایت از آن کوچکترین خللی راه نیافته و همچنان معتقدیم که در حال حاضر این سازمان تنها وسیله رفع مشکلات بین‌المللی است .

ایران منتهای کوشش خود را بکار میبرد تا سازمان ملل متحد بصورت دستگامی درآید که بتواند در موارد لزوم بنفع صلح جهانی و رفع تبعیضهای اجتماعی و حفظ حقوق بشر تصمیم بگیرد و تصمیمات خود را نیز بمرحله عمل در آورد .

کشورما ایران که از بنیان گذاران سازمان ملل متحد میباشد نه تنها پیوسته به منشور ملل متحد احترام گذاشته بلکه همواره سیاست داخلی و خارجی خود را نیز با اصول و هدفهای منشور منطبق نموده است .

ایران آرزومند است که از این پس درگیر و دارمعضلات جهانی اصول و مبانی منشور ملل متحد مورد رعایت و احترام قرارگیرد و همه دولتها به رسالت سازمان ملل متحد بعنوان تنها وسیله تأمین و حفظ صلح کردن نهند تا سایه جنگ از جهان رخت بر بندد و دوستی و عدالت جانشین نفاق و ستم گردد .

ب - مهمترین مسائلی که در سازمان ملل متحد مطرح است

اهم مسائل مطروحه در سازمان ملل متحد و نظرات دولت شاهنشاهی نسبت به آنها بدینقرار است :

مسئله ویت نام

دولت شاهنشاهی از تحول و خیم وضع در ویت نام و عواقب احتمالی گسترش منخاصمه در این منطقه از جهان که تهدید جدی علیه صلح بشمار میرود و ممکن است بیک فاجعه جهانی تبدیل گردد عمیقاً نگران و معتقد است مردم ویت نام باید حق تعیین سرنوشت خود را بدون هیچگونه

دخالت خارجی بر طبق مقررات منشور ملل متحد داشته باشند .

بنظر ایران مشکل ویت نام میتواند براساس موافقنامه های سال ۱۹۵۴ ژنو حل و فصل گردد و دولت شاهنشاهی اصولاً از هر کوششی که برای خاتمه دادن جنگ و خونریزی در ویت نام و فراهم آوردن موجب تماس و مذاکره مستقیم بین طرفین و متقاعد ساختن آنها بحل موضوع از طریق گفتگو بعمل آید قویاً پشتیبانی میکند .

دولت شاهنشاهی از اینکه مساعی دیرکل سازمان برای حل موضوع بجائی نرسیده ابراز تأسف میکند .

مسئله قبرس

دولت شاهنشاهی با حل موضوع قبرس از طریق مذاکرات مسالمت آمیز موافق است زیرا قبرس کانون احتمالی بحران و یکی از عوامل تشنجات بین المللی میباشد در عین حال دولت شاهنشاهی معتقد است هر راه حلی که برای این موضوع در نظر گرفته میشود باید متضمن حفظ و تأمین حقوق غیر قابل انکار جامعه ترک نژاد قبرس باشد.

مسئله کشمیر

دولت شاهنشاهی عقیده دارد تا موقعی که راه حل اساسی برای این موضوع منطبق با قطعنامه های متعدد سازمان ملل متحد و با توجه به حق تعیین سرنوشت مردم این سرزمین بطوریکه مورد توافق طرفین اختلاف باشد یافت نشود هر آن بیم تشنجات تازه ای میرود و در شرایط کنونی چنانچه طرفین در اجرای دقیق و احترام بمقررات ۹ ماده ای اعلامیه ۱۰ ژانویه ۱۹۶۶ تاشکند کوشا باشند خصوصاً نیروهای نظامی خود را در مواضعی که

قبل از ۵ اوت ۱۹۶۵ داشته‌اند متوقف نگاهدارند و مذاکرات خود را در سطح رهبران دو کشور و سایر مقامات راجع بمسائلی که نفع مستقیم برای دو کشور دارد ادامه دهند یقیناً یافتن راه حل درآینده تسهیل خواهد شد.

موضوع عضویت چین کمونیست در سازمان ملل متحد

دولت شاهنشاهی در مورد عضویت دولتها در سازمان ملل متحد باصل جامعیت (UNversality) معتقد است و بر طبق این اصل از عضویت کلیه کشورها قطع نظر از رژیم سیاسی آنها پشتیبانی میکند.

بنا بر این اگر قطعنامه‌ای که راجع به عضویت چین کمونیست در مجمع عمومی مطرح میشود متضمن اخراج نمایندگی چین ملی نباشد نمایندگی ایران بآن رأی موافق خواهد داد لیکن چون معمولاً قطعنامه‌ای که از طرف طرفداران عضویت چین کمونیست تسلیم میشود پیش بینی میکند که چین کمونیست عضویت سازمان ملل متحد درآید و نمایندگان چین ملی اخراج شوند نمایندگی ایران ناگزیر به دادن رأی ممتنع میباشد زیرا رأی مثبت و منفی هر دو برخلاف اصل جامعیت خواهد بود.

ضمناً نمایندگی ایران در دوره اخیر مجمع عمومی به پیشنهاد مبنی بر مهم بودن موضوع بمعنای ماده ۱۸ منشور ملل متحد و لزوم اکثریت دو ثلث رأی موافق و به پیشنهاد مبنی بر تشکیل کمیته‌ای جهت بررسی بیشتر بمسئله نمایندگی چین در سازمان ملل متحد رأی ممتنع داده است.

عملیات پاسداری صلح

در موضوع عملیات پاسداری صلح ملل متحد دولت ایران علاقمندی کامل خود را نشان داده است.

شاهنشاه آریامهر در نطقی که در ۱۹ خرداد ماه ۱۳۴۳ (۹ ژوئن ۱۹۶۴) در دانشگاه نیویورک ایراد فرمودند آمادگی دولت شاهنشاهی را برای در اختیار نهادن قسمتی از قوای نظامی ایران برای عملیات پاسداری صلح اعلام فرمودند.

نظریات دولت شاهنشاهی را درباره این موضوع میتوان بشرح زیر

خلاصه کرد :

۱- مسئولیت اساسی حفظ صلح و امنیت بین‌المللی بر طبق مقررات منشور ملل متحد بعهده شورای امنیت است لیکن این مسئولیت انحصاری نیست و مجمع عمومی نیز وظایف و اختیارات مشخصی در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی دارد که در حقیقت مکمل اختیارات شورای امنیت میباشد.

۲- مجمع عمومی متوجه اختیارات خود بوده و تصمیمات لازم در صورت عدم توفیق شورای امنیت اتخاذ نموده است و نمایندگی ایران باین تصمیمات رأی موافق داده است.

۳- مخارج عملیات پاسداری صلح باید بعهده همه دول عضو سازمان ملل متحد باشد با این تفاوت که دولتهای بزرگ و صنعتی باید قسمت عمده مخارج را متحمل گردند و تنها مرجع صالح برای تقسیم مخارج بین اعضاء سازمان مجمع عمومی میباشد.

۴- بین عملیات پاسداری صلح و تصمیمات الزامی

Enforcement Measuses (موضوع فصل هفتم منشور ملل

متحد) باید تفاوت قائل شد زیرا عملیات پاسداری صلح منحصر آرد و طلبانه است در صورتیکه تصمیمات الزامی بر اساس تعهدات اجباری میباشد.

۵- عملیات پاسداری صلح که تا بحال انجام شده باید مورد بررسی قرار گیرد و با مراجعه بدول عضو معلوم شود تا چه اندازه میتوانند در آینده افراد و تجهیزات در اختیار شورای امنیت قرار دهند.

خلع سلاح

بنظر دولت شاهنشاهی اوضاع جهان بعلمت سابقه تسلیحاتی بخصوص تولید سلاحهای اتمی و هسته‌ای و عدم خلع سلاح عمومی و کامل توأم با کنترل بین المللی صورت خطرناکی بخود گرفته است و در این شرایط خلع سلاح عمومی و کامل با کنترل مؤثر وسیله‌ای برای تأمین صلح پایدار میباشد و بدین منظور اتخاذ تدابیر فرعی مانند منع آزمایشهای زیرزمینی- ایجاد مناطق غیر اتمی و انعقاد قرارداد منع اشاعه سلاحهای اتمی و نظایر آن بحصول بهدفع نهائی که خلع سلاح کامل و عمومی باشد کمک مؤثر خواهد نمود.

ولی بهر حال تازمانی که خلع سلاح عمومی و تضمین شده‌ای در جهان عملی نشده باشد ملت‌ها ناگزیرند وسایل دفاع و حفظ امنیت خود را تأمین نمایند .

مسئله وحدت کره

درموقع رسیدگی بمسئله وحدت کره در سازمان ملل متحد موضوعی که مطرح میشود دعوت از نمایندگان کره شمالی و کره جنوبی در مذاکرات است .

قطعنامه‌ای که از طرف نمایندگان طرفدار کره جنوبی مطرح میشود مبنی بر این است که از نماینده کره جنوبی بدون قید و شرط و از نمایندگان

کره شمالی باین شرط که صلاحیت مجمع عمومی را در مورد وحدت کره بشناسد دعوت بعمل آید .

قطعنامه‌ای که از طرف کشورهای متمایل بگروه کشورهای سوسیالیستی تسلیم میشود این است که از نمایندگان کره شمالی و کره جنوبی بدون قید و شرط دعوت شود .

نمایندگی ایران هنگام اخذ رأی بکلیه اجزاء قطعنامه طرفداران کره جنوبی مبنی بر دعوت بدون قید و شرط از نمایندگان کره جنوبی و دعوت مشروط از نماینده کره شمالی رأی موافق و به قطعنامه مربوط بدعوت بدون قید و شرط از نمایندگان کره جنوبی و کره شمالی رأی ممتنع میدهد.

مسئله آوارگان عرب فلسطین

در مورد آوارگان عرب فلسطین که همه ساله در کمیسیون مخصوص سیاسی مطرح میشود رویه دولت شاهنشاهی این است که بیشتر بجنبه های بشردوستانه موضوع توجه کند و حتی المقدور از ورود در مشاجرات سیاسی احتراز ورزد.

بطور کلی نمایندگی ایران اقدامات اداره کمک با آوارگان عرب فلسطین را تأیید نموده و همه ساله به بودجه این اداره کمکهای نقدی و جنسی کرده و اظهار عقیده نموده است تا وقتی که از لحاظ سیاسی وضع آوارگان راه حل منصفانه‌ای پیدا نکرده است ماموریت اداره کمک با آوارگان باید تمدید شود .

در هر مورد نیز نماینده ایران اجرای بند ۱۱ قطعنامه شماره ۱۹۴ سومین دوره اجلاس مجمع عمومی را مبنی بر بازگشت آوارگان موطن

خود با پرداخت غرامت به آنها خواستار شده ولی در این مورد از بحث در جزئیات خودداری ورزیده است .

در خارج از سازمان ملل متحد دولت شاهنشاهی در هر مورد که لازم بوده است نظر خود را راجع به فلسطین و لزوم اجرای قطعنامه‌های سازمان ملل متحد و ادامه کمک به آوارگان عرب فلسطین ابراز داشته است .

پس از وقایع اخیر خاورمیانه و ازدیاد عدۀ آوارگان کمکهای دولت شاهنشاهی با آوارگان عرب فلسطین بمیزان قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته و از طرف جمعیت شیروخورشید سرخ ایران اردوگاهی در اردن برای کمک به عدۀ زیادی از آوارگان دائر شده است .

در مورد تعیین سرپرستی جهت حمایت اموال آوارگان نیز هر گاه موضوع در سازمان ملل متحد مطرح شده نمایندگی ایران رأی موافق داده است .

قرارداد منع اشاعۀ سلاحهای اتمی

قرارداد مذکور در کمیته هیجده نفری خلع سلاح مطرح شده است و چون دولت شاهنشاهی در این کمیته عضویت ندارد طرف مشورت نیست لیکن از نظر اهمیت فوق العاده آن موضوع را مرتباً تعقیب میکند .

تا بحال رویه دولت ایران بر این بوده است که در هر مورد لزوم انعقاد قرار داد منع اشاعه سلاحهای اتمی را خاطر نشان نموده است و نمایندگان ایران بخصوص اظهار نظر نموده اند که چون با گذشت زمان کار مشکلتتر میشود بر اساس طرحهای پیشنهادی امریکا و شوروی هر چه زودتر قراردادی که برای عموم قابل قبول باشد تنظیم گردد .

مسئله عمان

دولت شاهنشاهی با توجه با اصول سیاست ضد استعماری خود همواره با مداخله خارجی در امور داخلی سرزمین عمان مخالفت ورزیده و از تمایلات مردم جهت خود مختاری پشتیبانی کرده و از حل مسالمت آمیز اختلافات بین سلطان مسقط و امام عمان جانبداری نموده است. لیکن دولت شاهنشاهی معتقد است شناسائی استقلال عمان جنبه‌های مختلف دارد که یکی از آنها حدود جغرافیائی و وسعت می باشد و بسیار قابل مطالعه و تأمل می باشد بدین جهت نمایندگی ایران بقطعه‌نامه‌هایی که از طرف دول عربی پیشنهاد میگردد و طی آن استقلال سرزمین عمان پیش بینی میشود رأی ممتنع داده است.

سرزمینهای تحت اداره پرتغال در سازمان ملل متحد

مستعمرات پرتغال در آفریقا عبارتند از: آنگولا-موزامبیک - کینه پرتغال - جراب‌کاپ ورد - ساؤلومه و پرنسپ. دولت شاهنشاهی بیروی از رویه اصولی و واقع بینانه خود از کلیه اقداماتی که از طرف سازمان ملل متحد برای تأمین و تحکیم حقوق مردم سرزمینهای تحت استعمار بعمل آمده پشتیبانی کرده است لیکن با بند مربوط بقطع روابط سیاسی دولتهای عضو سازمان ملل متحد با دولت پرتغال در قطعه‌نامه‌هایی که همه ساله درباره این موضوع در سازمان ملل متحد مطرح میشود موافقت ندارد.

رودزیای جنوبی

بنظر دولت شاهنشاهی چون دولت انگلیس بصراحت اعلام کرده است که مذاکراتش با مقامات رودزیای جنوبی بی ثمر بوده و همه کوششها

جهت حل عادلانه این مسأله به دررفته و باشکست کامل مواجه شده است در شرایط کنونی و در مرحله فعلی تنها مرجعی که حق دارد با استفاده از اختیارات وسیعی که منشور ملل متحد بآن تفویض کرده باین ماجرا خاتمه دهد شورای امنیت میباشد و شورای مذکور باید در اجرای فصل هفتم منشور ملل متحد تصمیمات قاطع تر و واقع بینانه تر اتخاذ کند و بیک اقلیت اجازه ندهد منافع حقه اکثریت مردم رودزیای جنوبی را در نظر نگیرد و حکومت خود را بر آنها تحمیل نماید .

دولت شاهنشاهی ایران در اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ بمنظور اجرای قطعنامه سازمان ملل متحد ورود هرگونه کالا را از رودزیای جنوبی ممنوع کرد .

ج- همکاریهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی امور اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد

در زمینه امور اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد دولت ایران نقش مؤثری داشته است. تا بحال دو بار ایران بعضویت شورای اقتصادی و اجتماعی درآمده و علاوه بر این یکی از ۵۵ کشور عضو شورای تجارت و توسعه میباشد و عضویت چند کمیسیون فنی تابعه شورای اقتصادی و اجتماعی را دارد .

ایران همچنین نقش فعالی در داخل گروه کشورهای در حال توسعه دارد و دلیل بارز آن شرکت فعالانه مادر کنفرانس گروه ۷۷ کشور در حال توسعه بود که برای تهیه مقدمات کنفرانس دهلی نودر شهر الجزیره تشکیل گردید .

بطور کلی کشور ما در ظرف پنجسال اخیر کوششهای فراوان و

فعالیت زیاد در زمینه همکاری بین‌المللی در امور اقتصادی و اجتماعی نموده و در شورای اقتصادی و اجتماعی نیز در طرح قطعنامه‌هایی راجع به موضوعات مهمی مانند حاکمیت بر منابع طبیعی و استفاده شایسته از منابع انسانی و پیکار بایسواد و لزوم اصلاحات ارضی و پیشرفت و توسعه حقوق زنان و مبارزه با تبعیضات نژادی و ضرورت برقراری «دهه توسعه» جدید ملل متحد شرکت داشته است.

سعی شده است که نمایندگان ایران دخالت‌های مفید و مؤثر و نقش مثبت و سازنده در کار شورا داشته باشند و بهمین لحاظ چه در داخل گروه آسیائی و افریقائی و چه در گروه کشورهای در حال توسعه و چه در میان سایر اعضای شورا وزن و احترامی که شایسته سابقه تاریخی و رویه متین کنونی ایران در مسائل اقتصاد و بازرگانی بین‌المللی می‌باشد برای کشور ما قائل هستند. فکر اصلی که نمایندگان ایران در مسائل اقتصادی و اجتماعی از آن همواره دفاع کرده‌اند این است که در درجه اول مسئولیت اساسی برای توسعه و پیشرفت بعهد خود کشورهاست و باید از طریق اصلاحات اساسی و وضع قوانین لازم موجبات توسعه و پیشرفت را فراهم سازند و لی در عین حال همکاری و همدردی با کشورهای دیگر که با مسائل مشابه مواجه هستند از ضروریات است.

دولت ایران در ضمن اینکه با اجرای برنامه‌های وسیع عمرانی خود امیدوار است از زمره کشورهای در حال توسعه خارج شود نسبت به ابتلائات کشورهای فقیر و محروم جهان که با مشکل افزایش جمعیت و عقب ماندگی اقتصادی مواجه هستند بی‌اعتنا نیست و در یافتن راه حل برای اینگونه مشکلات پیشقدم می‌باشد.

درباره سازمان‌های تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد نیز اقداماتی بعمل آمده است که اهم آنها بقرار زیر است:

۱- شرکت در پنجمین کنگره هواشناسی جهانی که از تاریخ ۳ تا ۲۸ آوریل ۱۹۶۷ در ژنو تشکیل شد.

۲- شرکت در بیستمین اجلاس مجمع عمومی سازمان جهانی بهداشت که از ۸ تا ۲۷ ماه مه ۱۹۶۷ در ژنو تشکیل گردید. جناب آقای دکتر شاهقلی وزیر بهداشتی و رئیس هیأت نمایندگی ایران -رسمت نایب رئیس مجمع مزبور انتخاب شد .

۳- شرکت در پنجاه و یکمین دوره اجلاس کنفرانس بین‌المللی کار، آقای دکتر صادق عظیمی نماینده ایران با اتفاق آراء بریاست گروه دولتی کنفرانس انتخاب گردید .

۴- شرکت در پانزدهمین اجلاس کنفرانس عمومی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از ۲۶ سپتامبر ۱۹۶۷ بمدت دو هفته در وین تشکیل شد. در این اجلاس هیأت نمایندگی ایران طرح قطعنامه‌ای در باره افزایش کمک آژانس به کشورهای در حال رشد تهیه و تسلیم نمود که با اتفاق آراء مورد تصویب قرار گرفت .

۵- شرکت در چهاردهمین کنفرانس سازمان خواربار و کشاورزی جهانی که از ۴ تا ۲۳ نوامبر ۱۹۶۷ در رم تشکیل گردید.

۶- شرکت در سی و سومین اجلاس شورای دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت در دسامبر ۱۹۶۷ در ژنو.

د - همکاریهای منطقه‌ای

سازمان همکاری منطقه‌ای برای عمران

با توجه باینکه برای همکاریهای اقتصادی و فنی و فرهنگی بین سه کشور ایران و پاکستان و ترکیه امکانات وسیع و فراوانی وجود داشت که میتواندست خارج از همکاریهای دو جانبه و چند جانبه سابق بین آنان توسعه یابد در ملاقات وزیران خارجه سه کشور در روزهای ۱۲ و ۱۳ تیرماه سال ۱۳۴۳ در آنکارا مقرر گردید که کارشناسان و مأموران عالیرتبه سه کشور طرحهای لازم را تدوین کنند تا وضع اقتصادی و عمومی ۱۶۰ میلیون مردم این منطقه از طریق اجرای عملی و مداوم طرحهای منطقه‌ای تحکیم و تقویت شود .

در اجرای تصمیم فوق هیئت‌های اقتصادی سه کشور مرکب از وزیران اقتصاد و رؤسای سازمانهای برنامه و سایر کارشناسان عالیرتبه در ۲۷ و ۲۸ تیرماه ۱۳۴۳ در آنکارا اجتماع کردند و گزارش جامع مذاکرات و توصیه‌های خود را جهت تصمیم نهائی تهیه نمودند . متعاقب آن کنفرانس عالی سران سه کشور در ۲۹ و ۳۰ تیرماه ۱۳۴۳ در استانبول تشکیل گردید و با مطالعه گزارش هیئت‌های اقتصادی سران سه کشور موافقت اصولی خود را در موارد زیر اعلام داشتند :

۱- ایجاد مبادله آزاد یا آزادتر کالاها بوسائل عملی گوناگون از قبیل انعقاد قرارداد های بازرگانی .

۲- برقراری همکاری بیشتر بین اطاقهای بازرگانی و احیاناً ایجاد اطاقهای بازرگانی مشترك .

۳- تنظیم و اجرای برنامه هائی که بمنظور تأمین منافع مشترك طرح میگردد .

۴- تقلیل نرخهای پستی بین سه کشور بمیزان تعرفه‌های داخلی.

۵- بهبود خطوط حمل و نقل هوائی داخل در منطقه و احیاناً ایجاد يك خط هوائی بین المللی مجهز بین سه کشور که توانائی رقابت با سایر خطوط هوائی را داشته باشد .

۶- مطالعه در باره امکانات تأمین يك همکاری نزدیک در امر کشتیرانی و منجمله تأسیس يك خط مشترك دریائی و یا تشکیل يك کنفرانس کشتیرانی منطقه‌ای .

۷- انجام مطالعات و بررسیهای لازم برای ساختمان و بهبود وضع ارتباطی راه و راه آهن بین سه کشور .

۸- انعقاد قراردادی بمنظور توسعه جهانگردی در منطقه .

۹- لغو تشریفات مربوط به رواند عبور بین سه کشور بمنظور تسهیل مسافرت .

۱۰- کمک و معاضدت فنی بیکدیگر از راه اعزام کارشناس و ایجاد تسهیلات مربوط به تعلیم و پرورش کادرهای فنی .

۱۱- مطالعه و بررسی کلیه امکانات موجود بخاطر توسعه همکاری در امور فرهنگی بین سه کشور بمنظور ایجاد حسن آگاهی در توده‌های مردم نسبت به میراث فرهنگی مشترك و اشاعه اطلاعات لازم در باره تاریخ و تمدن و فرهنگ ملل منطقه .

در کنفرانس عالی همچنین موافقت گردید که برای هم آهنگ

ساختن برنامه های عمرانی يك شورای برنامه ریزی منطقه ای مرکب از رؤسای سازمانهای برنامه و سایر کارشناسان سه کشور تشکیل گردد تا زیر نظر شورای وزیران همکاری منطقه ای که از وزیران خارجه سه کشور عضو تشکیل میشود انجام وظیفه نماید . ضمناً تصمیم گرفته شد که دبیرخانه سازمان همکاری منطقه ای در تهران مستقر گردد .

در اجرای نظریات فوق اقداماتی که تاکنون معمول گردیده بشرح

زیر است :

۱- اطاق مشترك بازرگانی و صنایع که نقش مهمی در توسعه روابط بازرگانی این منطقه بعهدہ خواهد داشت در تاریخ ۶ شهریور ماه ۱۳۴۴ در تهران تأسیس گردید . مرکز اطاق مزبور در تهران و ریاست آن با رئیس اطاق بازرگانی تهران میباشد . اطاق مشترك بازرگانی و صنایع مسائل مربوط به تأسیس نمایشگا های مشترك - شرکت در نمایشگا های بین المللی و بازار های مکاره که در خارج از منطقه تشکیل میگردد - مسائل مربوط به صادرات و بازاریابی برای تولیدات مشترك و همچنین موضوع توسعه مبادله بعضی از کالا های ساخت منطقه را مورد بررسی و مطالعه قرار خواهد داد .

۲- از اول دسامبر سال ۱۹۶۴ نرخ مرا سلات پستی و مبادلات تلگرافی بین سه کشور عضو بمأخذ نرخهای داخلی تقلیل یافت و همچنین مکالمات تلفنی بین کشورهای عضو کمتر شد .

۳- بهره برداری از شبکه عظیم مخابراتی میکرو دیو (سنتو) بین تهران - آنکارا و کراچی آغاز گردیده است .

۴- در تاریخ ۲۴ مهرماه ۱۳۴۳ موافقت نامه سه جانبه جهانگردی و همچنین موافقتنامه لغوروادید بین سه کشور بامضاء رسید. بموجب موافقتنامه جهانگردی، سه کشور عضو اهتمام خواهند نمود در مقررات و تشریفات مربوط بگذرنامه و مسافرت تا حدود امکان تسهیلات فراهم گردد و دفاتر اطلاعات جهانگردی در سه کشور و دفاتر مشترك در خارج از سه کشور تأسیس شود و در اجرای برنامه تبلیغاتی و یکنواخت نمودن علائم راهنمایی و رانندگی همکاری لازم مبذول گردد و اقدامات مقتضی نسبت بایجاد مراکز آموزش توریستی و تعلیم راهنمایان و صاحبان مهمانخانه‌ها و تهیه کادر لازم برای امور جهانگردی بعمل آید.

بموجب موافقت نامه‌های دو جانبه لغوروادید اتباع سه کشور ایران و پاکستان و ترکیه میتوانند آزادانه و بدون لزوم اخذروادید بکشورهای یکدیگر مسافرت نمایند و هر بار حداکثر تا سه ماه در آن کشورها اقامت کنند ولی چنانچه بخواهند در آن کشور بکار اشتغال ورزند باید قبلاً مبادرت باخذروادید نمایند.

۵- کشتیرانی - سازمانی بنام سرویسهای کشتیرانی تشکیل شده است که سه کشور عضوبه نسبتهای زیر در آن شریک هستند:

ایران ۱۵ درصد - پاکستان ۵۰ درصد - ترکیه ۳۵ درصد دبیرخانه این سرویس در استانبول دایر شده و بوسیله یک رئیس (ترك) دونایب رئیس (پاکستانی و ایرانی) یک مدیرعامل (ترك) اداره میشود. کار این سازمان تأمین حمل و نقل دریائی از امریکابه بنادر کشورهای عضو و نیز

بین بنادر منطقه می باشد. دولتهای عضو متعهد هستند که نسبت به سهم خود وسیله حمل و نقل فراهم کنند و بهمان میزان از منافع استفاده نمایند. اولین سرویس در ماه ژوئن ۱۹۶۶ بین کشورهای عضو شروع شد و نخستین کشتی از دریای سیاه حرکت کرده پس از بارگیری و باراندازی در بنا در ایران به پاکستان رسید. بعد نیز عملیات مربوط به حمل و نقل از بنادر امریکا به بنادر منطقه آغاز شد و کشتیهای سرویس به بنادر شرقی امریکا و غرب اروپا کالا حمل کردند.

۶- یک مرکز همکاری بیمه برای تأمین همکاری سه کشور در مورد امور مربوط به بیمه و بیمه اتکائی دو سال قبل در کراچی تأسیس گردید. رئیس آن پاکستانی است که با کمک یک معاون ایرانی و یک معاون ترک وظایف محوله را انجام میدهد. بیمه اتکائی حوادث با ایران بیمه اتکائی دریا نوردی به پاکستان و بیمه اتکائی آتش سوزی به ترکیه واگذار شده است.

۷- مؤسسه تحقیقات فرهنگی - دبیرخانه این مؤسسه که وظایف آن مربوط به پیشرفت همکاریهای فرهنگی و هنری و معنوی بین کشورهای عضو است در تهران قرارداد و فعلاً مدیر و کارمندان آن منحصرأ ایرانی هستند. این دبیرخانه بودجه جداگانه دارد که سهم مساوی از طرف سه کشور عضو تأمین میشود. اقداماتی که در زمینه همکاری فرهنگی بعمل آمده است بشرح زیر می باشد:

الف - تشکیل کنفرانس درباره شناخت ارزش و اهمیت میراث مشترک فرهنگی در تهران.

ب - تشکیل کنفرانسی راجع به مسائل مشترك آموزشی و رفاه اجتماعی دراستانبول .

ج - تشکیل کنفرانس در باب مسائل مشترك رشد اقتصادی در کراچی .

د - تشکیل نمایشگاه عکسهای مربوط به آثار تاریخی معماری تهران .

ه - تشکیل سمینار مربوط به مقام زن در تهران .

و - دیداریك گروه فرهنگی ایرانی از پاکستان .

ز - تشکیل سمینار روزنامه نگاران ایرانی و ترك و پاکستانی در تهران .

۸ - همکاری های فنی - از بدو تأسیس سازمان بطور کلی تصمیم گرفته شده است که هر يك از کشورها بر حسب لزوم کارشناسهای مختلف به دو کشور دیگر بفرستند. در سال ۱۹۶۶ مبادله تعداد ۲۴ نفر کارشناس بین سه کشور ترتیب داده شد . باین ترتیب که ۶ نفر کارشناس ایرانی به پاکستان و ترکیه ۹ نفر پاکستانی بایران و ترکیه و ۸ نفر ترك بایران و پاکستان رفتند . طبق همین برنامه ۳۲ نفر ایرانی در پاکستان و ۱۸ نفر در ترکیه و ۳۱ نفر پاکستانی در ایران و ۱۹ نفر در ترکیه و ۲۲ نفر ترك در ایران و ۱۹ نفر در پاکستان تحت تعلیمات مختلف قرار گرفتند .

۹ - قرار داد تأسیس کارخانه چاپ اسکناس که در کراچی تأسیس خواهد شد بین سه کشور با امضاء رسید و همچنین سه دولت قرار داد پرداختهای چند جانبه را امضاء کردند .

دولت شاهنشاهی در سازمان همکاری منطقه‌ای فقط همکاری سه کشور را برای اعتلای زندگی معنوی و رفاه مادی مردم خود نمی‌بیند بلکه روح کنفرانس سران را در استانبول چنین تفسیر میکند که از افرادی دارای گذشته و علائق مشترك هسته اجتماع واحدی بوجود آوریم تا عوامل جدائی را که در نتیجه وقایع نامناسب پیش آمده از بین برداریم و افتراقهای غیرطبیعی را بین ملل منطقه از بین ببریم و اجتماعی بوجود آوریم که اعضای آن در این سه کشور به ارتباطات معنوی و تاریخی خویش و نیز به وابستگی انفکاک ناپذیر سرنوشت خود بیکدیگر آگاهی باطنی پیداکنند. همچنین پیش بینی‌های لازم بعمل آید و تدابیری اتخاذ شود که عوامل خارجی این اجتماع را پراکنده و متلاشی نسازد.

این هدف حاصل نمیشود جز اینکه به همکاریهای بسیار مفید اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی همکاری سیاسی را در جمیع جهات بیفزائیم. بدیهی است باب شرکت در این اتحاد و فعالیت‌های آن برای کشورهاییکه در این نظرات و هدفها با ما اشتراك نظر دارند مفتوح خواهد بود.

سازمان پیمان مرکزی (سنتو)

در اسفند ماه ۱۳۳۳ پیمان همکاری متقابل بین عراق و ترکیه در بغداد باامضاء رسید که به پیمان بغداد موسوم گردید. پیمان بغداد براساس مدلول ماده ۵۱ منشور ملل متحد تنظیم یافته و هدف اصلی آن تأمین دفاع از تمامیت ارضی دول امضاء کننده بود. متعاقباً دول انگلیس و پاکستان

و ایران به پیمان بغداد ملحق گردیدند و در سال ۱۳۳۷ دولت عراق بعثت
اتیخان سیاست جدید از پیمان کناره گیری کرد و دبیرخانه پیمان که تا آن
زمان در بغداد بود به آنکارا انتقال یافت و نام پیمان با توافق دول عضو به
سازمان پیمان مرکزی تبدیل شد .

سازمان پیمان مرکزی صرفاً یکدستگاه امنیتی و دفاعی نیست و
از آغاز تأسیس پیمان دول عضو باین نکته توجه نمودند که در تکمیل
اقداماتی که در زمینه نیل به هدف اصلی پیمان بعمل می‌آورند از امکانات
وسیعی که برای همکاری و تشریک مساعی در زمینه‌های مختلف اقتصادی-
اجتماعی و فرهنگی وجود دارد حداکثر استفاده را بنمایند.

خوشبختانه در سنوات اخیر با قبول اصل همزیستی مسالمت آمیز
و تفاهم بین کشورها و لوائیکه دارای سیستم‌های اجتماعی متفاوت و
ایدئولوژی مختلف باشند و همچنین پیدایش اصل همکاری بین کشورها بر
اساس احترام به حاکمیت ملی آنها و اجرای موفقیت آمیز این اصول در
این منطقه از اهمیت نظامی سازمان پیمان مرکزی کاسته شده و فعلاً اکثر
مساعی دول عضو صرف توسعه همکاریهای اقتصادی و علمی و فنی میشود و
در این زمینه اقدامات مفیدی بعمل آمده است .

اهم کنفرانسهای علمی که در سال ۱۳۴۶ در کشورهای عضو پیمان
تشکیل گردیده سمپوزیوم عدم تمرکز دولتی - گروه کارچینه شناسی و
سمپوزیوم محصولات جای بوده است.

بعثت تحولات مساعدی که در روابط خارجی کشورهای منطقه بوجود
آمده اهمیت نظامی سازمان پیمان مرکزی کاهش یافته است لیکن دولت

شاهنشاهی از لحاظ اصولی معتقد است که انحلال سازمان پیمان مرکزی بایستی با انحلال سایر پیمانهای دفاعی منطقه‌ای مقارن باشد. خصوصاً که دولت شاهنشاهی امیدوار است که پیمانهای دفاعی بجای اینکه موجب مقابله نظامی و جنگ شود عاملی برای تسریع در خلع سلاح عمومی که خواسته کلیه ملل جهان است باشد.

ضمیمه شماره ۱

فهرست قراردادهائی که در سال ۱۳۴۶ (۶۷ - ۱۹۶۶) با سایر دول
جهان منعقد گردیده است

۱- معاهدات زیر در سال ۱۳۴۶ با مضاء رسید:

۱۳۴۶/۵/۲۴	بخارست	موافقت نامه فرهنگی بارومانی
۱۳۴۶/۳/۵	پراك	موافقت نامه فرهنگی باچکسلواکی
۱۳۴۶/۹/۵	تهران	موافقت نامه فرهنگی با بلغارستان
۱۳۴۶/۸/۲۳	تهران	موافقت نامه فرهنگی با عربستان سعودی
۱۳۴۶	تهران ۸ تیر	قرار موقت هوائی با عربستان سعودی
۱۳۴۶/۸/۲۲		توافق فرهنگی با بلژیک
		تمدید موافقت نامه موقت تعیین کمیسرهاى سرحدی (مرزبانان) ایران و عراق تا تاریخ ۱۳۴۶/۹/۱۰ (اول دسامبر ۱۹۶۸)
۱۳۴۶	بغداد مهر	
۱۳۴۶/۲/۱۰	تهران	موافقت نامه بازرگانی باعراق
۱۳۴۶/۴/۲	کپنهاك	موافقت نامه لغوروادید با دانمارك

- موافقت نامه لغوروادید با اسپانیا   مادرید   ۱۳۴۶/۶/۲۹
- عهدنامه مودت بامالزی   کوالامپور   ۱۳۴۶/۱۰/۲۵
- موافقت نامه همکاری فنی و علمی با فرانسه   تهران   ۱۳۴۶/۱۰/۶
- موافقت نامه لغوروادید با نروژ   اسلو   ۱۳۴۶/۱۱/۵
- موافقت نامه طرحهای مشترک صنعتی همکاری
- عمران منطقه‌ای   تهران   ۱۳۴۶/۸/۱۵
- موافقت نامه شناسائی متقابل گواهی نامه های
- تعیین ظرفیت کشتیهای بازرگانی با پاکستان   تهران   ۱۳۴۶/۱۱/۷
- ۲- معاهدات زیر تا آخر سال ۱۳۴۶ با اطلاع و راهنمایی**
وزارت ام-ور خارجه در وزارت اقتصاد - وزارت کشاورزی -
بانک مرکزی - سازمان بر نامه وزارت کشور - بامضاء رسیده است
- قرارداد وام با مراکش   تهران   ۱۳۴۶/۳/۳۱
- قرارداد ترانزیت با شوروی   مسکو   ۱۳۴۶/۵/۱۴
- موافقت نامه ترانزیت با عراق   بغداد   ۱۳۴۶/۹/۱۷
- قرارداد فروش ۶۰ هزار تن گندم با عراق   تهران   ۱۳۴۶ تیر ۱۴
- موافقت نامه همکاری برای سمپاشی هوایی با
- بلغارستان   تهران   ۱۳۴۶ تیر ۱
- موافقت نامه پرداختهای چند جانبه ایران و ترکیه
- و پاکستان   تهران   ۱۳۳۶/۳/۱۸
- اصلاحیه موافقتنامه تأسیس کارخانه آلومینیم بین
- ایران و پاکستان و شرکت رینولد زاینتر نشنال   تهران   ۱۳۴۶/۹/۱۲

قرارداد اعتباری بین سازمان برنامه و استرا یخیشه

لندر بانك و اصلاحیه آن اطریش وین ۱۳۴۶/۴/۷

قرارداد دریافت صد میلیون ریال وام از هیئت

عمران بین المللی آمریکا در ایران ۱۳۴۶/۴/۷

تذکره اقتصادی بین ایران و یوگسلاوی تهران ۱۳۴۶/۹/۴

تمدید موافقت نامه بازرگانی باهند تهران ۱۳۴۶/۹/۲۲

۳ - اسناد تصویب معاهدات زیر تا آخر سال ۱۳۴۶ مبادله

شده است .

عهدنامه مودت با تایلند مورخ ۱۳۴۵/۱۱/۱۳

(۲ فوریه ۶۷) تهران ۱۳۴۶/۶/۱۴

موافقت نامه مودت بالبنان بیروت ۱۳۴۶/۱۰/۲۷

موافقت نامه مودت با اندونزی جاکارتا ۱۳۴۶/۱۱/۲۳

تمدید موافقت نامه بازرگانی باهند تهران ۱۳۴۶/۸/۲۲

موافقت نامه همکاری اقتصادی و فنی بایوگسلاوی

مورخ ۴۵/۲/۴ بلغراد ۱۳۴۶/۶/۲۴

موافقت نامه همکاری اقتصادی و فنی بارومانی

مورخ ۴۴/۸/۳ بخارست ۱۳۴۶/۵/۲۴

موافقت نامه همکاری اقتصادی و فنی باچکسلواکی

مورخ ۴۴/۱۱/۹ تصویب نهائی ۱۳۴۶/۲/۱۱

نامه های مربوط به تمدید موافقت نامه با بازار

مشترك اروپا بروكسل ۱۳۴۶/۹/۱۰

موافقت نامه فرهنگی با اسپانیا   مادرید   ۱۳۴۶/۱۱/۲

۴- معاهدات زیر تا آخر سال ۱۳۴۶ بتصویب قوه مقننه
رسیده است و مبادله اسناد تصویب در دست انجام است.

قرارداد تشویق و حمایت متقابل سرمایه

گذاری با آلمان   تاریخ تصویب نهائی   ۱۳۴۶/۲/۲۷

عهد نامه مودت با مراکش   «   «   «   ۱۳۴۶/۱۰/۷

موافقت نامه فرهنگی با مراکش   «   «   «   ۱۳۴۶/۱۰/۷
موافقت نامه همکاری فنی و علمی با

مراکش   «   «   «   ۱۳۴۶/۱۰/۷

موافقت نامه فرهنگی با شوروی   «   «   «   ۱۳۴۶/۱۰/۷

موافقت نامه فرهنگی با چکسلواکی   «   «   «   ۱۳۴۶/۱۰/۱۰

پروتکل موافقت نامه هوائی ایران و هلند   «   «   «   ۱۳۴۶/۱۰/۲۱

۵- معاهدات بین المللی زیر تا آخر سال ۱۳۴۶ از طرف
دولت ایران با امضاء رسیده و با سند تصویب بالحق تسلیم گردیده است

قرارداد بین آژانس بین المللی انرژی اتمی و دولت ایران و کمیسیون
انرژی اتمی آمریکا برای واگذاری او رانیوم فنی و پلوتونیوم لازم برای
رآکتور تحقیقاتی ایران .

موافقت نامه بین آژانس بین المللی انرژی اتمی و دولت ایران
درباره کمک آژانس بایران برای تأسیس يك رآکتور تحقیقاتی .

(قرارداد و موافقت نامه فوق را در تاریخ ۴۶/۲/۲۰ آقای مهندس

اصفیا امضاء نمودند)

کنوانسیون سازمان بین‌المللی هیدرو گرافیک مورخ ۳ مه ۱۹۶۷
۴۶/۱۰/۱۴ در پاریس امضاء شد
کنوانسیون شماره ۱۰۶ در مورد تعطیل هفتگی در مؤسسات اداری
و بازرگانی مورخ ۲۶ ژوئن ۱۹۵۷ ژنو
در تاریخ ۲۲ ژانویه ۱۹۶۸ سند تصویب ایران در دفتر بین‌المللی
کاربه ثبت رسیده است .

ضمیمه شماره ۲۵

فهرست اعلامیه های مشترك دولت شاهنشاهی ایران

با کشور های خارجه

۲۸ آذرماه ۱۳۴۵	۱- اعلامیه مشترك ایران و عراق
۱۰ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶	۲- اعلامیه مشترك ایران و تایلند
« ۱۳ اردیبهشت ماه	۳- اعلامیه ایران و عراق
« ۱۵ اردیبهشت ماه	۴- اعلامیه مشترك ایران و ترکیه
« ۲۹ اردیبهشت ماه	۵- اعلامیه مشترك ایران و رومانی
« ۶ خرداد ماه	۶- اعلامیه مشترك ایران و چکسلواکی
« ۳۱ خردادماه	۷- اعلامیه مشترك ایران و ترکیه
« ۶ مردادماه	۸- اعلامیه مشترك ایران و شوروی
« ۹ مردادماه	۹- اعلامیه مشترك ایران و پاکستان و ترکیه
« ۳۰ مردادماه	۱۰- اعلامیه مشترك ایران و رومانی
« ۲ شهریور ماه	۱۱- اعلامیه مشترك ایران و امریکا
« ۶ آذر ماه	۱۲- اعلامیه مشترك ایران و بلغارستان

- ۱۳- اعلامیه مشترك ايران و كويت
 ۱۴- اعلامیه مشترك ايران و كويت
 ۱۵- اعلامیه مشترك ايران و مالزی
- ۱۰ آذرماه ۱۳۴۶
 ۲۳ دیماه «
 ۲ بهمن ماه «

اعلامیه مشترك ايران و عراق

مورخ ۲۸ آذرماه ۱۳۴۵

متن اعلامیه مشترك پایان مذاکرات ایران و عراق که در ساعت ۹ بعد از ظهر دوشنبه ۲۸ آذرماه ۱۳۴۵ (۱۹ دسامبر ۱۹۶۶) در تهران و بغداد انتشار یافت.

جناب آقای عباس آرام وزیر امور خارجه شاهنشاهی ایران بنا بدعوت رسمی جناب آقای دکتر عدنان پاچهچی وزیر امور خارجه جمهوری عراق از تاریخ ۲۳ الی ۲۸ آذرماه ۱۳۴۵ از کشور جمهوری عراق بازدید نمودند.

جناب آقای آرام بر وفق روابط دیرین برادرانه‌ئی که دولت همسایه را بهم پیوند میدهد و بمقتضای میراث اسلامی و منافع متقابل صمیمانه از طرف مقامات رسمی و ملی عراق مورد استقبال و پذیرائی قرار گرفتند. وزیر امور خارجه ایران و همراهان نشان بحضور حضرت رئیس جمهوری عراق سپهبد عبدالرحمن محمد عارف باریافتند.

وزیر امور خارجه ایران همچنین با جناب آقای ناجی طالب نخست وزیر و جناب آقای رجب عبدالمجید نایب نخست وزیر و جناب آقای دکتر پاچهچی وزیر امور خارجه عراق ملاقات و مذاکره نمودند. جناب آقای آرام و همراهان در اثنای اقامت خود در عراق اعتبار

مقدسه را در کاظمین و کربلا و نجف اشرف و کوفه و سامره زیارت کردند.
در مذاکرات بین وزیر امور خارجه ایران و عراق از طرف ایران :
جناب آقای دکتر سید مهدی پیراسته سفیر شاهنشاهی ایران در بغداد.
جناب آقای محمد رضا امیر تیمور مدیر کل سیاسی وزارت امور
خارجه .

جناب آقای افراسیاب نوائی رئیس اداره اول سیاسی وزارت امور
خارجه .

آقای جعفر رائد رایزن سفارت شاهنشاهی ایران در بغداد.
از طرف عراق :
جناب آقای نوری جمیل معاون وزارت امور خارجه عراق
جناب آقای حسن دوچیلی سفیر جمهوری عراق در تهران
جناب آقای دکتر فاضل سلمان مدیر کل اداره سیاسی وزارت
خارجه عراق.

جناب آقای عبدالملک زرین وزیر مختار سفارت جمهوری عراق
در تهران شرکت داشتند.

وزیران امور خارجه دو کشور در مذاکرات خود که در محیطی
مشحون از حسن تفاهم و مودت خالصانه و علاقه بحل معوقه بین دو کشور
صورت گرفت اصول سیاست خارجی کشور های خود را مبنی بر حفظ صلح
و ثبات بین المللی و بخصوص علاقمندی دولتها و ملت های خود را به تشدید
روابط حسن همجواری و تقویت مناسبات دوستانه بین دو ملت برادر و
همکیش ایران و عراق توضیح و تشریح نمودند .

وزیران خارجه ایران و عراق با کمال خوشوقتی تحولات مثبتی را که در خلال ماههای اخیر در روابط دیرین دوستانه دو کشور صورت گرفته مورد مطالعه قرار دادند و دعوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و اعلام مسافرت قریب الوقوع حضرت رئیس جمهوری عراق بایران در ماه اسفند را بعنوان نشانه بارزی از تمایل دولتین ایران و عراق بتحسین و تقویت روابط فیما بین شناختند .

طرفین نتایج مذاکرات مقدماتی را که در تهران بین جناب آقای وزیر امور خارجه شاهنشاهی و جناب آقای سفیر جمهوری عراق و همچنین مذاکراتیکه بین جناب آقای وزیر امور خارجه عراق و جناب آقای سفیر شاهنشاهی در بغداد صورت پذیرفته بود مورد بررسی قرار دادند و باصراحت و درك کامل درباره مسائل معوقه فیما بین تبادل نظر کردند و تأیید نمودند که با توجه باخوت اسلامی و لزوم استحکام روابط صمیمانه دولت در زمینه های سیاسی و فرهنگی و اقتصادی ضروریست که روابط دو کشور همسایه بر اساس اعتماد متقابل و مقررات و اصول حقوق بین المللی و منشور ملل متحد استوار شود .

طرفین همچنین احترام استقلال و حاکمیت یکدیگر عدم دخالت در امور داخلی کشور دیگر را مؤکداً اعلام داشتند .

طرفین موافقت نمودند که نمایندگان دو کشور برای انجام مذاکرات درباره مسائل زیر و بمنظور رسیدن به نتایج قطعی درباره آنها هر چه زودتر تعیین شوند :

۱- مذاکرات برای حل کلیه اختلافات و مسائل معوقه در سراسر

مرزها .

- ۲- ادامه مذاکرات مربوط به تحدید حدود فلات قاره و نحوه استفاده از منابع نفت (نفت خانه - نفت شاه)
- ۳- ادامه مذاکرات قبلی درباره نحوه استفاده از آبهای رودخانه‌های مرری و بروفق اصول حقوق بین الملل.
- ۴- بستن قرارداد های مخصوص راجع باقامت و اشتغال و تملك اتباع در خاک طرفین و سایر مسائل مربوط باحوال شخصیه اتباع دولتین.
- ۵- مذاکره درباره مسائل دیگر در زمینه های قضائی- فرهنگی- بازرگانی- جهانگردی- ترانزیت و منظم ساختن ام-ور تلفنیچی و بستن قرارداد های لازم مربوط بهریک از آنها.
- ۶- فراهم آوردن تسهیلات لازم برای مسافرت زوار.
- طرفین وضع جهانی را بطور کلی و وضع خاور میانه را علی الخصوص بررسی کردند و تائید نمودند که بمنظور ادامه کوششهایی که برای عمران و پیشرفت مبذول میگردد حفظ صلح و امنیت منطقه ضروری است.
- باین مناسبت طرفین به تبادل نظر درباره مسئله فلسطین پرداختند نه تنها از آنجهت که این موضوع فقط يك مسئله عربی است بلکه از آنجهت که این امر مسئله‌ئی است که مورد علاقه تمام ممالک اسلامی است و طرفین پشتیبانی خود را نسبت بکوششهای ملت فلسطین در راه احقاق حقوق حقه خود و اجرای قطعنامه‌های سازمان ملل متحد در این باره اعلام داشتند.
- جناب آقای آرام وزیر امور خارجه ایران از جناب آقای دکتر عدنان پاچه‌چی وزیر خارجه عراق دعوت نمودند که از ایران بازدید نمایند. جناب آقای دکتر عدنان پاچه‌چی باتشکر این دعوت را پذیرفتند

و تاریخ مسافرت ایشان بعداً تعیین و اعلام خواهد شد.
جناب آقای آرام و همراهان با تشکر از میهمان نوازی دولت و ملت
عراق روز ۲۸ آذرماه ۱۳۴۵ بغداد را ترک نمودند.
بغداد بتاريخ ۲۸ آذرماه ۱۳۴۵

اعلامیه مشترك ايران و تایلند

۱۰ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶

بنا بدعوت اعلیحضرت همایون محمدرضا پهلوی آریامهر شاهنشاه
ایران اعلیحضرتین بهومی بول آدولیا دج پادشاه تایلند و ملکه سیریکیت
از یکشنبه ۳ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ برابر با ۲۳ آوریل تا یکشنبه ۱۰
اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ برابر با ۳۰ آوریل ۱۹۶۷ از ایران بازدید رسمی
نمودند .

اعلیحضرت پادشاه تایلند و علیاحضرت ملکه سیریکیت سه روز در
تهران توقف نمودند و سپس از اصفهان و شیراز دیدار نموده و در آن دو
شهر از سازمانهای صنعتی و فرهنگی و مناظر تاریخی دیدن کردند .
در مدت توقف در تهران اعلیحضرتین پادشاه و ملکه سیریکیت مورد
استقبال گرم واقع شده و با احساسات مودت آمیز و احترام مردم و اولیای امور
رو برو شدند .

اعلیحضرت پادشاه تایلند و اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر در محیط
دوستانه و اعتماد متقابل در باره مسائل مورد علاقه طرفین و نیز در باره مسائل
بین المللی تبادل نظر نمودند .

مذاکرات بین اعلیحضرتین بستگی صمیمانه دو کشور و دولت ایران

وتایلندرا به هدف صلح جهانی و به تقویت اشتراك مساعی بین المللی مبتنی بر احترام واقعی بر استقلال و حق حاکمیت ملل تأیید نمود. سران دو کشور با رضایت کامل بمناسبات بین ایران و تایلند که بر اساس روح حسن تفاهم و احترام متقابل توسعه می یابد توجه نمودند و آمادگی خود را برای اعمال مجاهدات بیشتری در توسعه اشتراك مساعی در زمینه های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی که امکانات مطلوب و مثمر ثمر آن موجود است بیان داشتند .

اعلیحضرت پادشاه تایلند مراتب تحسین خود را از پیشرفتی که برای رفاه حال مردم ایران تحت رهبری خردمندانۀ اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر صورت گرفته است اظهار داشتند.

اعلیحضرت پادشاه تایلند با ستایش مخصوص ترقیات عظیمی را که در راه آموزش و پرورش و در اجرای اصلاحات اجتماعی و اقتصادی ایران صورت گرفته مورد توجه قرار داده و از اهمیت ابتکاری که از جانب اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در زمینه اشتراك مساعی بین المللی برای ریشه کن کردن بی سوادی جهانی بعمل آمده است عمیقاً تحت تأثیر قرار گرفتند .

اعلیحضرتین پادشاه و ملکه تایلند از مهمان نوازی گرم و بی شائبه ای که از طرف ملت نجیب ایران از معظم لها شده است شدیداً تحت تأثیر قرار گرفتند .

سران دو کشور اعتقاد راسخ خود را در همزیستی مسالمت آمیز اظهار داشتند.

سران دو کشور معتقدند که اکنون سازمان ملل متحد مناسب ترین

مرکزی است که در آن تمام کشورها و مردم جهان می‌توانند مجاهدات مشترک خود را بمنظور استقرار مناسبات عادلانه بین کشورها و استحکام صلح جهانی اعمال نمایند و نیز معتقدند که اختیارات سازمان ملل متحد باید تقویت شود تا این سازمان جهانی بتواند اقدامات مؤثر برای حل کلیه مسائل مهم بین‌المللی بعمل آورد.

اعلیحضرت پادشاه تایلند از اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو دعوت فرمودند که از کشور تایلند بازدید رسمی فرمایند و این دعوت با کمال میل مورد قبول واقع شده است. مسافرت اعلیحضرتین در تاریخی که بعداً مورد توافق قرار گیرد انجام خواهد پذیرفت.

اعلامیه ایران و عراق

مورخ ۱۳ اردیبهشت ۱۳۴۶

این اعلامیه ساعت دو بعد از ظهر چهارشنبه سیزدهم اردیبهشت در تهران و بغداد انتشار یافت.

پیرو مذاکراتی که بین شاهنشاه آریامهر و حضرت عبدالرحمن محمد عارف رئیس جمهوری عراق هنگام بازدید رسمی معظم له از ایران بعمل آمد يك هیئت بازرگانی عراق بریاست آقای کاظم عبدالحمید وزیر اقتصاد جمهوری عراق در تاریخ ششم اردیبهشت ماه ۱۳۴۶ به ایران آمد و تا تاریخ سیزدهم اردیبهشت مذاکراتی با هیئت بازرگانی ایران بریاست آقای دکتر عالیخانی وزیر اقتصاد دولت شاهنشاهی ایران بعمل آورد.

هر دو هیئت بر این عقیده راسخ بودند که دو کشور متقابلاً میتوانند از توسعه تجارت بین خود بهره‌مند شوند.

هر دو هیئت این نظر را داشتند که این گونه تماسها موجب ایجاد تفاهم بیشتری بین دو کشور و مردم آنها خواهد گردید .

روح دوستی و صمیمیتی که هنگام مذاکرات بین دو هیئت وجود داشت منجر به عقد اولین موافقتنامه بازرگانی بین دو کشور شد و این موافقتنامه روز دهم اردیبهشت در تهران با امضاء رسید . در موافقتنامه بازرگانی طرق و اصولی که بازرگانی بین دو کشور همسایه را گسترش میدهد ذکر شده و همچنین مقرر گردیده است که جلساتی از کارشناسان دو کشور تشکیل شود تا نحوه اجرای مفاد این موافقتنامه را مورد بررسی قرار دهند و زمینه‌های جدیدی برای همکاریهای بیشتر اقتصادی و بازرگانی در آینده بیا بند .

همچنین تذکاریه تفاهمی بین وزیران اقتصاد دو کشور با امضاء رسید که طبق آن کمیته‌ئی از کارشناسان دو کشور ظرف سه ماه از تاریخ امضاء موافقتنامه در بغداد تشکیل جلسه دهد و گفتگوهای لازم را بمنظور انعقاد يك قرارداد ترانزیت بین دو کشور بعمل آورد .

**اعلامیه مشترك ايران و تركيه كه در پايان سفر جناب آقای
سلیمان دمیرل نخست وزیر ترکیه با ایران در ساعت ۲ بعد از ظهر جمعه
۱۵ ر ۲۶ ۱۳۴۶ در پایتخت‌های دو کشور انتشار یافته است .**

برای تقویت بیشتر علائق دوستی و اتحاد بین ایران و ترکیه جناب آقای سلیمان دمیرل نخست وزیر ترکیه و بانو دمیرل بر حسب دعوت جناب آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر ایران از اول تا پنجم می ۱۹۶۷ يك دیدار رسمی از ایران بعمل آوردند .

جناب آقای جیهات بیلکهام وزیر دارائی ، ژنرال رفیق تولگا

معاون ستاد ارتش ترکیه - آقای احمد نوری آدم اغلو رئیس کمیته حزب عدالت در مجلس سنا - آقای طلعت عسل نایب رئیس حزب عدالت - آقای او طغرل افچار رئیس کمیسیون امور خارجه در مجلس ملی آقای سلیم ساربر نایب رئیس حزب اقلیت در مجلس ملی آقای زکی کونر الپ سفیر مدیر کل وزارت امور خارجه وعده ئی از افسران عالی رتبه حکومت ترکیه در معیت جناب آقای نخست وزیر ترکیه بودند جناب آقای سلیمان دمیرل در خلال این دیدار که نخستین سفرشان بخارجه از ابتدای نخست وزیری بود از آبادان و اصفهان نیز دیدن کردند و نخست وزیر و هیئت همراهان شان با صمیمانه ترین استقبال مردم و مقامات رسمی ایران مواجه شدند .

جناب آقای نخست وزیر پیشگاه اعلی حضرت همایون محمدرضا پهلوی آریامهر شاهنشاه ایران باریافتند . جناب آقای نخست وزیر ترکیه با جناب آقای نخست وزیر ایران در محیط صادقانه و صمیمانه ناشی از روح دوستی و اتحادی که مبین رابطه بین دو کشور است مذاکراتی انجام دادند . در خلال این مذاکرات دو نخست وزیر در باره موضوعات بین المللی و همچنین مسائل مورد علاقه منطقه خودشان تعاطی نظر نموده و پیشرفتهای حاصل از تشدید بیشتر همکاری و روابط طرفین را مورد بررسی قرار دادند . جناب آقای نخست وزیر ایران توسعه و پیشرفتهای حاصل ایران را مشروحاً توضیح دادند . نخست وزیر ترکیه که عمیقاً تحت تأثیر ترقیات حاصله ایران که در پرتو رهبری خردمندانانه و مجدانه اعلی حضرت همایون شاهنشاه آریامهر انجام یافته قرار گرفته بنوبه خود هدفهای دامنه دار کوششهای عمرانی را که در ترکیه بوقوع پیوسته و ترقیاتی که در این زمینه حاصل گشته توضیح دادند .

دو نخست وزیر پیشرفت اقتصادی ترکیه و ایران را از نظر هدف آتی همکاری دامنه دارتری بین دو کشور و از لحاظ انسجام و مزید بیشتر همکاری چند جانبه در حد پیمان همکاری عمران منطقه‌ئی R.C.D. مورد بررسی قرار دادند .

دو نخست وزیر ترقیات حاصله در اثر R.C.D. را با رضایت مندی تلقی نموده و ایمان خود را باینکه این پیمان بهترین چهارچوب همکاری برای تحقق بخشیدن میل مشترک تأمین يك زندگی بهتر و شاداب‌تری برای مردمشان فراهم میسازد تأیید نمودند .

دو نخست وزیر با ملاحظه تحولات وضع خاوره یانه اهمیتی را که برای صلح و آرامش این منطقه قائلند تأیید نمودند. درباره مسئله قبرس دو نخست وزیر خود را در توافق کامل یافتند . و حل موافقت آمیزی که حقوق قانونی و منافع دو دسته ملیت را منجزاً تأمین کند مورد تأییدشان قرار گرفت .

نخست وزیر ترکیه حق شناسی دولت ترکیه را برای پشتیبانی مداومی که ایران در باره این مسئله ابراز داشته به نخست وزیر ایران اظهار نمودند. نخست وزیر و بسانو دمیرل سپاسگزاری عمیق خودشان را برای استقبال و مهمان نوازی گرمی که در خلال دیدارشان در ایران برخوردار بوده‌اند بیان داشتند .

نخست وزیر ترکیه تأیید کردند که حضرت سونای رئیس جمهوری ترکیه و دولت و مردم ترکیه با اشتیاق فراوان در انتظار تشریف فرمائی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر و علیاحضرت شهبانو فرح برای دیداری از ترکیه در ژوئن ۱۹۶۷ هستند .

اعلامیه مشترک ایران و رومانی

مورخ ۲۹ اردیبهشت ماه ۱۳۴۶

متن اعلامیه مشترک مربوط به بازدید رسمی حضرت کیوواستویکا
رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیست رومانی از ایران از تاریخ ۱۳
تا ۱۹ مه ۱۹۶۷

بنا بدعوت اعلیحضرت همایون محمد رضا شاه پهلوی آریا مهر
شاهنشاه ایران و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران حضرت کیوواستویکا
رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیست رومانی و بانو کیوو از تاریخ
۱۳ تا ۱۹ مه ۱۹۶۷ بازدید رسمی دوستانه از ایران بعمل آوردند .

حضرت کیوواستویکا رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیست
رومانی و شخصیت‌هایی که در معیت ایشان بودند از تهران و نقاط تاریخی
اصفهان و شیراز و همچنین از مراکز اقتصادی و مؤسسات فرهنگی واجتماعی
دیدن نمودند .

طی این دیدار مهمانان عالیقدر رومانی از طرف شاهنشاه آریا مهر
و علیاحضرت شهبانو و شخصیت‌های رسمی و در همه جا از طرف اهالی با
استقبال صمیمانه و گرم که نشانه‌ئی از علاقه و دوستی بین دو ملت ایران و رومانی
بود مواجه شدند .

طی این بازدید مذاکراتی بین اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران
و حضرت کیوواستویکا بعمل آمد .

از طرف ایران - جناب آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر - جناب
آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه - جناب آقای سلطان حسین وکیل
سنندجی سفیر شاهنشاهی ایران در بوخارست و از طرف رومانی جناب آقای

پومپی لیوماکووئی رئیس کمیته دولتی فرهنگ و هنر جناب آقای پترو بورلاکو معاون وزارت امور خارجه- جناب آقای پاول سیلاردسفیر جمهوری سوسیالیست رومانی در تهران در این مذاکرات شرکت داشتند.

طی این مذاکرات که در محیط مودت و تفاهم متقابل صورت گرفت شاهنشاه آریامهر و رئیس شورای دولتی مساعی دو کشور را در زمینه سازندگی اقتصادی و اجتماعی و آخرین تحولات مربوط به روابط ایران و رومانی بررسی نمودند و در مورد جنبه‌های از روابط بین‌المللی که مورد علاقه دو کشور میباشد تبادل نظر بعمل آوردند.

در بررسی مرحله‌کنونی روابط دو جانبه - طرفین مراتب رضایت خود را از توسعه مطلوب این روابط که با در نظر گرفتن دوستی متقابل به نفع طرفین میباشد ابراز نمودند .

موافقت نامه هائیکه بین ایران و جمهوری سوسیالیست رومانی منعقد گردیده به نحو ثمر بخشی بموقع اجراء گذارده شده است.

قرارداد های جدیدی که متضمن ازدیاد حجم و تنوع مبادلات اقتصادی خواهد بود اخیراً امضاء گردیده و انعقاد یک قرارداد فرهنگی در شرف انجام است .

به منظور هم آهنگی بیشتر همکاری علمی و فنی یک کمیسیون مختلط دولتی برای همکاری اقتصادی ایجاد گردید و فعالیت خود را در سال ۱۹۶۶ آغاز نمود .

حضرت کیوواستویکا رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیست رومانی نتایج اقدامات ایران را در زمینه آموزش و پرورش و فرهنگ و

همچنین در زمینه توسعه يك اقتصاد مستقل بر مبنای استفاده از منابع طبیعی کشور ستودند .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر اقدامات جمهوری سوسیالیست رومانی را در زمینه توسعه اقتصاد ملی- آموزش و پرورش و فرهنگ و هنر تمجید نمودند .

هر يك از طرفین نقش مهمی را که تماسهای بین زمامداران دو دولت در توسعه و تقویت همکاری دوستانه در زمینه های مختلف بین ایران و رومانی ایفا مینماید متذکر گردیدند .

این برخوردها شناسائی بیشتر و تشخیص جنبه های مختلف همکاری بنفع طرفین را تسهیل خواهد نمود.

در تبادل نظر راجع به برخی از جهات اوضاع بین المللی در حال حاضر طرفین نظریات خود را که طی اعلامیه پایان مسافرت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به رومانی در ژوئن ۱۹۶۶ در بوخارست منتشر گردیده بود تأیید نمودند. بعلاوه شاهنشاه آریامهر و حضرت کیوواستویکا درباره اقدامات و ابتکارات دو دولت در صحنه بین المللی تبادل نظر نمودند. رؤسای دو دولت قبول نمودند که در اوضاع و شرایط کنونی روابط بین المللی همزیستی مسالمت آمیز و تفاهم و همکاری بین دول و ملت ها بیش از پیش بصورت يك الزام تاریخی در آمده است .

تبادل نظر در مسائل فعلی بین المللی نگرانی دو کشور را در باره حفظ صلح و تامین آرامش جهان آشکار ساخت . طرفین معتقدند که یکی از شروط اصلی نیل باین هدف احترام به اصول مسلم حاکمیت - استقلال

ملی-تساوی حقوق - عدم مداخله در امور داخلی کشورهای دیگر و نفع متقابل میباشد.

نقض این اصول باعث ایجاد تشنج بین دول میشود و صلح تمام ملل را به مخاطره میاندازد. رؤسای دو دولت اراده خود را مبنی بر پشتیبانی از سازمان ملل متحد متذکر و نقش اساسی را که این سازمان باید در تأمین صلح و امنیت جهانی ایفاء نماید تأیید نمودند و خاطر نشان ساختند که سازمان ملل متحد باید نمودار کامل حقایق و تغییراتی باشد که در دنیای کنونی بوقوع پیوسته است.

طرفین نگرانی خود را از توسعه جنگ در ویتنام و خطر آن برای صلح جهانی ابراز داشتند و موافقت خود را در باره حل مسئله ویتنام بر اساس موافقتنامه‌های ۱۹۵۴ ژنو و احترام به حق ملت ویتنام در تعیین سرنوشت خود بدون دخالت خارجی اعلام نمودند.

طی تبادل نظری که در مورد وضع اروپا بعمل آمد شاهنشاه آریامهر و رئیس شورای دولتی استقرار امنیت اروپائی را بمنزله یکی از مهمترین عواملی که میتواند در بهبود وضع کلی بین‌المللی مؤثر باشد قلمداد نمودند.

طرفین اهمیت توسعه روابط عادی سیاسی - اقتصادی علمی و فنی را برای استقرار محیط صلح و آرامش در تمام جهان بین‌کلیه دول بدون در نظر گرفتن سیستم‌های اجتماعی آنان بر مبنای تساوی حقوق و عدم مداخله در امور داخلی و احترام متقابل متذکر گردیدند.

ضمن ابراز نگرانی از اینکه هنوز بعضی از ملل تحت سلطه استعمار میباشند و تأیید این نکته که ادامه این وضع تهدیدی علیه صلح و امنیت

جهان بشمار می‌آید شاهنشاه آریامهر و رئیس شورای دولتی رومانی نظر مساعد و پشتیبانی کامل کشورهای خود را نسبت به کلیه ملل آسیا - آفریقا و سایر مناطق دنیا که برای آزادی و استقلال ملی خود مبارزه مینمایند اعلام و اجرای فوری و کامل اعلامیه سازمان ملل متحد را در باره اعطای استقلال به سرزمین‌ها و ملت‌های تحت استعمار خواستار گردیدند .

طرفین با اعتقاد به اینکه زندگی بین‌المللی کنونی مسئولیت‌های بزرگی بعهده کلیه دول و ملت‌ها اعم از بزرگ و کوچک گذارده تصمیم خود را دائر به ادامه فعالیت‌های پی‌گیر بمنظور تحقق بهبود روابط بین‌المللی و توسعه همکاری و اعتماد بین دول در جهت تشدید مبانی صلح و امنیت جهانی تأیید نمودند .

بازدید رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیست رومانی و تماس‌ها و مذاکراتیکه بدین مناسبت پیش‌آمد در تحکیم مناسبات دوستانه که دو کشور را با یکدیگر متحد ساخته است مؤثر بوده و مبین اراده طرفین در بهره برداری بیشتر از امکانات موجود در راه توسعه روابط ثمربخش متقابل میباشد .

حضرت کیوواستویکو و همراهان از میهمان نوازی گرم و دوستانه اعلیحضرتین و دولت و ملت ایران در طول مدت اقامت خود در ایران صمیمانه تشکر نمودند .

حضرت کیوواستویکا رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیست رومانی و بانو کیووا از اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیا حضرت

شهبانو فرح پهلوی دعوت نمودند که از جمهوری سوسیالیستی رومانی دیدن نمایند .

این دعوت با کمال مسرت پذیرفته شد .

اعلامیه مشترك ایران و چکوسلواکی که در پایان مسافرت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر به کشور چکوسلواکی در تاریخ شنبه ۶ خرداد ماه ۱۳۴۶ منتشر شد .

بنا بدعوت حضرت آنتونین نووتنی (ANTONIN NOVOTNY)

رئیس جمهوری سوسیالیستی چکوسلواکی اعلیحضرت محمدرضا شاه پهلوی آریا مهر شاهنشاه ایران و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران از تاریخ بیست و سوم تابست و هفتم ماه مه ۱۹۶۷ برابر با دوم تا ششم خرداد ماه ۱۳۴۶ از جمهوری سوسیالیست چکوسلواکی بازدید رسمی فرمودند .

اعلیحضرت شاهنشاه و علیاحضرت شهبانوی ایران و همراهان در مدت اقامت خود در جمهوری سوسیالیست چکوسلواکی از شهرهای پراگ پلزن (PLZEN) و کارلوی واری (KARLOVY VARY) دیدن فرمودند. ضمن بازدید از مؤسسات مختلف صنعتی و تأسیسات فنی-سازمانهای فرهنگی و بناهای تاریخی که با علاقمندی کامل انجام پذیرفت اعلیحضرتین و همراهان با نحوه کار ملت چکوسلواکی و موفقیت‌هایی که بدست آورده است آشنا شدند .

استقبال گرمی که در تمام نقاط چکوسلواکی از اعلیحضرتین بعمل آمد نشانه‌ئی از احساسات دوستانه ملت چک نسبت به ملت ایران بود . اعلیحضرت شاهنشاه ایران ضمن اقامت خود در چکوسلواکی با حضرت رئیس جمهوری آن کشور مذاکرات رسمی بعمل آوردند که طی آن از طرف

دولت شاهنشاهی ایران :

جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه - جناب آقای علینقی عالیخانی وزیر اقتصاد - جناب آقای مهندس منصور روحانی وزیر آب و برق و جناب آقای عبدالاحد داراسفیر شاهنشاه درپراگ و از طرف دولت جمهوری سوسیالیست چکوسلواکی : جناب آقای مهندس ژوزف کرژی (JOSEF KREJCI) معاون نخست وزیر و وزیر صنایع سنگین - جناب آقای واکلاو داوید (VACLAV DAVID) وزیر امور خارجه جناب آقای فرانسیسک هاموز (FRANTI SEK HAMOUZ) وزیر بازرگانی خارجی - جناب آقای نوواک (L. NOVAK) رئیس دفتر ریاست جمهوری و جناب آقای هرادک (Z. HRADEC) سفیر چکوسلواکی در دربار شاهنشاهی ایران شرکت داشتند . ضمن مذاکرات که در محیطی صمیمانه صورت گرفت سران دو کشور پیرامون اوضاع جاری بین المللی تبادل نظر نموده و مسائل مربوط به روابط متقابل ایران و چکوسلواکی مورد بررسی قرار گرفت . سران دو کشور اعتقاد خود را درباره لزوم احترام متقابل به حاکمیت و استقلال و عدم مداخله در امور داخلی و همزیستی مسالمت آمیز در روابط بین دول بدون در نظر گرفتن سیستم های اجتماعی و اقتصادی آنان تأکید نمودند .

سران دو دولت تصدیق نمودند که اجرای مؤثر این اصول همراه با اجتناب از توسل و تهدید بزور در اختلافات بین دول میتواند در جهان محیط اعتمادی بوجود آورده و محرك همکاریهای بین المللی بخصوص در مورد مسائل اقتصادی باشد . رؤسای دو کشور تصمیم خود را در مورد ادامه مساعی خویش در جهت بهبود اوضاع بین المللی و حفظ و تحکیم صلح جهانی

مجدداً تاکید نمودند. رؤسای دو دولت نگرانی عمیق خویش را از تحول اوضاع جنوب شرقی آسیا ابراز داشتند و موافقت خود را درباره حل مسئله ویتنام بر پایه موافقت نامه‌های ۱۹۵۴ ژنو و احترام کامل به حق ملت ویتنام در تعیین سرنوشت خود بدون دخالت خارجی بنا بر تمایلات و خواسته‌های این ملت اعلام نمودند .

رؤسای دو کشور همچنین اوضاع جهان را که بعلمت مسابقه تسلیحاتی بخصوص تولید سلاحهای اتمی و عدم خلع سلاح عمومی و کامل توأم با کنترل بین‌المللی صورت خطرناکی بخود گرفته است مورد بررسی قرار داده و اظهار نظر نمودند که خلع سلاح عمومی با کنترل مؤثر بین‌المللی وسیله‌ئی برای تأمین صلح پایدار است . بدین منظور رؤسای دو کشور از تشکیل يك کنفرانس جهانی خلع سلاح با شرکت کلیه ممالک بر اساس مفاد قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل متحد پشتیبانی میکنند .

سران دو کشور اتخاذاً تدا بیری مانند قطع آزمایشهای اتمی زیرزمینی ایجاد مناطق غیر اتمی در نقاط مختلف جهان و نظایر آن را نیز در راه حصول به خلع سلاح کامل و عمومی بمنزله اقدام مهمی تلقی میکنند .

سران دو کشور انعقاد يك موافقتنامه درباره منع انتشار سلاحهای هسته‌ئی را نیز از مهمترین تدا بیر دانسته اظهار امیدواری فرمودند مذاکرات مربوط باین مسئله که بوسیله کمیته هیجده کشور آغاز گردیده است به نتایج مثبت برسد .

سران دو کشور اهمیت سازمان ملل متحد را از لحاظ حفظ صلح جهانی و توسعه همکاریهای بین‌المللی تأیید نموده اعتقاد خود را به محترم داشتن کامل منشور ملل متحد و جنبه جهانی این سازمان ابراز داشتند .

طرفین اعتقاد خود را نسبت به محو کامل هر گونه استعمار و اجرای بی قید و شرط قطعنامه پانزدهمین مجمع عمومی سازمان ملل متحد در باره اعطای استقلال به ممالک مستعمره و تحت الحمايه ابراز داشته و پشتیبانی خود را از تمام ملت‌هایی که برای آزادی ملت‌هایی که برای آزادی ملی و استقلال سیاسی و اقتصادی مبارزه میکنند اعلام نمودند .

طی مذاکرات، حضرت رئیس جمهوری چکوسلواکی سیاست دولت خود را در مورد مسئله امنیت اروپا که مستقیماً با منافع حیاتی ملت چک بستگی دارد تشریح نموده سران دو کشور توافق نمودند که استقرار امنیت اروپائی یکی از مهمترین عوامل بهبود اوضاع بین‌المللی است .

سران دو کشور ضمن گفتگوهای خویش اهمیت بازرگانی بین‌المللی و همکاری‌های اقتصادی را مبتنی بر اصول صحیح و دور از موانع مصنوعی و تبعیض مورد تأیید قرارداد و موافقت کامل خود را با تصمیمات کنفرانس بازرگانی و توسعه سازمان ملل متحد که با اعتقاد آنها کمک مهمی به توسعه روابط اقتصادی بین‌المللی و تحکیم اقتصاد تمام کشورها بخصوص صنعتی شدن و پیشرفت ممالک در حال رشد محسوب می‌گردد اعلام داشتند .

مذاکره در باره روابط ایران و چکوسلواکی قسمت مهمی از گفتگوهای بخصوص صنعتی شدن و پیشرفت ممالک در حال رشد محسوب می‌گردد اعلام داشتند .

مذاکره در باره روابط ایران و چکوسلواکی قسمت مهمی از گفتگوهای رؤسای دو کشور را تشکیل میداد . سران دو کشور از تحولات مطلوبی که در همکاری‌های اقتصادی ایران و چکوسلواکی بر مبنای مساوات و منافع

متقابل رخ داده است اظهارخوشوقتی فرمودند و اعتقاد خود را باین اصل که بازهم امکانات بیشتری برای توسعه این همکاری وجود دارد ابراز و از این رومصمم شدند مساعی خود را در این راه بیش از پیش متمرکز نمایند. سران دو کشور اتفاق نظر دارند که این همکاری برای دو کشور مزایائی دربرداشته و برای دولت سودمند است و امکانات مساعدی نیز برای همکاریهای فنی و فرهنگی دو کشور وجود دارد. طی این بازدید یک موافقتنامه فرهنگی دولت با مضاء رسید و طرفین تصمیم خود را مبنی بر ادامه مذاکرات برای انعقاد یک موافقتنامه حمل و نقل هوائی نیز ابراز داشتند. اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر نتایجی را که ملت چکوسلواکی از اجرای برنامههای سازنده عمران کشور خود بدست آورده است و نیز استقبال گرم و میهمان نوازی صمیمانهائی را که در مدت اقامت معظم له در چکوسلواکی ابراز گردید ستودند.

از جانب جمهوری سوسیالیست چکوسلواکی پیشرفت ها و ترقیات ایران در اجرای برنامههای اصلاحات اجتماعی و اقتصادی و آموزش و پرورش که بارهبری و هدایت اعلیحضرت همایون محمدرضا شاه پهلوی آریامهر شاهنشاه ایران بدست آمده است مورد ستایش و تجلیل قرار گرفت.

از جانب جمهوری سوسیالیست چکوسلواکی همچنین اهمیت ابتکار شاهنشاه آریامهر در مورد همکاری بین المللی برای مبارزه با بیسوادی مورد ستایش قرار گرفته و اهمیت تخصیص یک روز از بودجه نظامی ایران بصندوق یونسکو برای ریشه کن ساختن بیسوادی در جهان تأیید گردید.

حضرت رئیس جمهوری سوسیالیست چکوسلواکی نتایج بازدید اعلیحضرت شاهنشاه ایران را از چکوسلواکی که موجب حسن تفاهم متقابل

گردید و نمونه‌ئی از مناسبات دوستانه ملت‌ها است مورد تمجید قرار دادند. طرفین اهمیت بازدید متقابل نمایندگان عالی دو کشور را از این نظر که نه فقط برای مناسبات دودولت سودمند است بلکه کمک مهمی نیز بایجاد محیط مساعد در روابط بین‌المللی محسوب می‌گردد تأیید نمودند. شاهنشاه آریامهر از حضرت رئیس جمهوری سوسیالیست چکوسلواکی دعوت فرمودند که برای يك بازدید رسمی از ایران دیدن نمایند. این دعوت با کمال مسرت پذیرفته شد و تاریخ انجام آن بعداً تعیین خواهد گردید.

اعلامیه مشترك ايران - تركيه

مورخ ۳۱ خرداد ماه ۱۳۴۶

۱ - بنا بدعوت حضرت رئیس جمهوری ترکیه و بانوسو نای‌اعلی حضرت همایون محمد رضاشاه پهلوی آریامهر شاهنشاه ایران و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران از تاریخ ۲۶ الی ۳۱ خرداد ۱۳۴۶ برابر با ۱۶ الی ۲۱ ژوئن ۱۹۶۷ از ترکیه بازدید رسمی بعمل آوردند.

۲- در این بازدید عده‌ای از شخصیت‌های عالی‌رتبه ایران از جمله نامبردگان زیر افتخار التزام رکاب علیحضرتین راداشتند:

جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه

تیمسار سپهبد دکتر عبدالکریم ایادی

تیمسار سپهبد حسنعلی منیعی

جناب آقای رستم امیر بختیاری

جناب آقای سیروس فرزانه

تیمسار دریابان جعفر کورس

۳ - در این مسافرت اعلیحضرتین از شهرهای کربک قلعه و استانبول نیز بازدید بعمل آوردند و مراتب تقدیر و تحسین عمیق خود را از نتایج پیشرفتهای روزافزونی که در ترکیه در نتیجه کوشش فراوان و فداکارانه ملت و فعالیت‌های عمرانی دولت ترکیه حاصل شده ابراز فرمودند .

۴ - اعلیحضرتین و ملتزمین رکاب با استقبال و پذیرائی پرشوری که مولود علاقه و احساسات گرم ملت ترکیه نسبت به رئیس کشور برادرشان ایران میباشد مواجه گردیدند .

۵ - این مسافرت برای سران دو کشور فرصت مناسبی بود که اهمیت حیاتی و ارزش بزرگ رشته‌های ناگستنی دوستی و برادری موجود بین دو کشور را بررسی و تأیید نمایند . در مذاکرات جناب آقای سلیمان دمیرل نخست وزیر ترکیه ، جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه ایران ، جناب آقای احسان صبری چاغلایان گیل وزیر امور خارجه ترکیه ، جناب آقای فریدون موثقی سفیر شاهنشاهی در ترکیه و جناب آقای طه جاریم سفیر ترکیه در ایران افتخار حضور داشتند. سران دو کشور بار دیگر علاقه متقابل خود را بتحکیم و توسعه رشته‌های عمیق دوستی تأیید و رضایت خاطر خود را از نتایج قاطع حاصله از همکاری نزدیک دو کشور در زمینه‌های مختلف ابراز فرمودند .

۶ - سران دو کشور اعتقاد خود را نسبت به اینکه پیشرفت و رفاه لازمه تأمین ثبات و صلح جهانی است تکرار و از پیشرفتهای سریعی که در شئون اقتصادی دو کشور حاصل شده است ابراز خرسندی نمودند و از اعلامیه مشترک مورخ ۲۲ ژوئیه ۱۹۶۴ که پایه گذار همکاری منطقه‌ای برای عمران بین کشورهای ایران و ترکیه و پاکستان میباشد یاد کردند .

سران دو کشور ضمن بررسی فعالیتهای همکاری منطقه‌ای برای عمران بارضایت کامل ملاحظه نمودند که این سازمان در طی سه سال اخیر جهت نیل به هدفهای صادقانه خود پیشرفتهای غیر منتظره‌ای نموده است .

۷ - سران دو کشور بار دیگر وفا داری دولتهای خود را به منشور ملل متحد اعلام و ابراز امیدواری نمودند که سازمان ملل متحد جهت تأمین صلح و امنیت بین‌المللی روز بروز وسیله مؤثرتری قرار گیرد .

۸ - سران دو کشور در محیط دوستی و تفاهم کامل که صفت مشخصه مذاکرات بود توجه مخصوص خود را بوضع بحرانی خاورمیانه معطوف داشته و بارضایت کامل مشاهده نمودند در این خصوص اتفاق نظر دارند و باردیگر مخالفت خود را با توسل بزور در روابط و سیاست بین‌المللی به قصد تأمین منافع ارضی یا امتیازات سیاسی اعلام نمودند و مراتب دوستی خود را نسبت به ملل عرب تأیید و اهمیتی را که به حفظ حقوق حقه آنان قائل میباشند تأکید نمودند .

۹ - حضرت رئیس جمهوری ترکیه مراتب قدردانی عمیق دولت خود را از پشتیبانی مداوم دولت شاهنشاهی ایران در مسئله قبرس تکرار نمودند. سران دو کشور با تأیید لزوم رعایت قراردادهای موجود مجدداً حل کامل و مسالمت آمیز مسئله مزبور را بنحوی که حقوق حقه و منافع جماعت ترك جزیره را تأمین نموده و برای آنان امکان ادامه زندگی در محیط صلح و امنیت کامل فراهم نماید خواستار گردیدند .

۱۰ - در مورد مسئله کشمیر سران دو کشور اعتقاد خود را مبنی بر اینکه این مسئله باید با توجه به راه حل‌هایی که سازمان ملل متحد پیش

بینی نموده و با در نظر گرفتن حقوق حقه مردم منطقه فیصله یابد مجدداً تأیید نمودند .

۱۱ - اعلیحضرتین مراتب قدردانی و سپاسگزاری خود را از استقبال بسیار صمیمانه و مهمان نوازی‌های گرم حضرت رئیس جمهوری ترکیه و بانوسونای و دولت و ملت ترکیه ابراز فرمودند .

متن اعلامیه مشترک ایران و شوروی مورخ ۶ مرداد ۱۳۴۶
که در پایان سفر جناب آقای نخست وزیر با اتحاد جماهیر شوروی
سوسیالیستی صادر شده است .

بنا بدعوت دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی جناب آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر از تاریخ ۲۸ تیر الی ۶ مرداد ۱۳۴۶ از کشور اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بازدید رسمی بعمل آوردند .

جناب آقای نخست وزیر ایران و همراهان در مدت اقامت خود در اتحاد شوروی ، گذشته از مسکوازشهرهای لنین کراد - سمینرویل - یالتا دیدن فرمودند سپس در بازدید از مؤسسات مختلف صنعتی - تأسیسات فنی و علمی - سازمانهای فرهنگی و بنا های تاریخی که با علاقمندی کامل انجام پذیرفت نخست وزیر ایران و همراهان با طرز زندگی ملت شوروی و موفقیت‌های بزرگی که بدست آورده است آشنا شدند .

استقبال گرمی که از نخست وزیر ایران بعمل آمدنشانه‌ئی از احساسات دوستانه ملت شوروی نسبت به ملت ایران بود .

جناب آقای امیرعباس هویدا ضمن اقامت در مسکو با جنابان آقایان لئونیدایلیچ برژنف والکسی نیکالایویچ کاسیکین مذاکرات دوستانه و مفیدی بعمل آوردند .

از طرف دولت شاهنشاهی ایران :

جناب آقای احمد میرفندرسکی سفیر شاهنشاهی درم سکو

جناب آقای مهندس منصور روحانی وزیر آب و برق

جناب آقای مهندس صفی اصفیا مدیرعامل سازمان برنامه

جناب آقای مهدی سمیعی رئیس کل بانک مرکزی ایران

جناب آقای محمد رضا امیر تیمور معاون سیاسی وزارت امور خارجه

جناب آقای دکتر محمد یگانه معاون وزارت اقتصاد .

آقای فرخان رئیس شرکت ملی گاز ایران .

و از طرف دولت اتحاد شوروی:

جناب آقای ن . ك بايباكوف معاون رئیس شورای وزیران اتحاد

جماهير شوروی سوسیالیستی .

جناب آقای ا . ك كازونوف وزیر صنایع گاز شورای وزیران اتحاد

جماهير شوروی سوسیالیستی .

جناب آقای و . و . كوزنتسف معاون اول وزارت خارجه اتحاد جماهير

شوروی سوسیالیستی .

جناب آقای س . ا اسكچكف رئیس کمیته دولتی روابط اقتصادی با

خارجه وابسته بشورای وزیران اتحاد جماهير شوروی سوسیالیستی .

جناب آقای و . م ويناكرادف معاون وزیر خارجه اتحاد جماهير

شوروی سوسیالیستی .

جناب آقای گ . ت زایتسف سفیر اتحاد جماهير شوروی سوسیالیستی

در ایران .

جناب آقای س پ كيك تيف رئیس اداره کشورهای خاورمیانه در

وزارت خارجه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
در مذاکرات شرکت داشتند .

ضمن مذاکرات و ملاقاتهایی که در محیط دوستی و حسن تفاهم بین نخست وزیر ایران و زمامداران اتحاد جماهیر شوروی بعمل آمد ، پیرامون اوضاع جاری بین المللی تبادل نظر شد و مسایل مربوط به توسعهٔ بیش از پیش روابط متقابل ایران و شوروی مورد بررسی قرار گرفت .

طرفین اعتقاد خود را بلزوم رعایت اصول عالی احترام بحاکمیت ملی و استقلال و تمامیت ارضی و عدم مداخله کشورها در امور داخلی یکدیگر و حق هر ملت در تعیین سرنوشت خود ابراز نمودند و همچنین لزوم همزیستی مسالمت آمیز میان کشورها بدون در نظر گرفتن سیستم های اجتماعی و اقتصادی آنها تأکید و اظهار عقیده نمودند که اجرای مؤثر این اصول همراه با اجتناب از توسل و تهدید بزور در حل اختلافات بین دول میتواند در جهان محیط اعتمادی بوجود آورده و مشوق همکاریهای بین المللی باشد .

نخست وزیران دو کشور بحران موجود در خاورمیانه عربی را با توجه مخصوص مورد بحث قرار دادند و توسل بزور را در روابط بین المللی بقصد تأمین منافع ارضی محکوم نمودند و ضمن تأیید حقوق حقه اهالی عرب فلسطین خواستار اجرای قطعنامه های سازمان ملل متحد راجع باین سر زمین میباشند و معتقدند که تخلیه سر زمینهای عربی که در جنگ اخیر اشغال شده مهمترین قدم در راه اعاده صلح و امنیت در این منطقه میباشد .

رؤسای دو دولت نگرانی خود را از توسعه روز افزون جنگ در ویتنام و خطر آن برای حفظ صلح جهانی ابراز داشتند و موافقت خود را در باره حل مسئله ویتنام بر اساس موافقتنامه های ۱۹۵۴ ژنو و احترام بحق ملت ویتنام در تعیین سرنوشت خود بدون دخالت خارجی اعلام نمودند. طرفین قویا معتقدند که خلع سلاح عمومی و کامل با نظارت دقیق بین المللی وسیله مؤثری برای تأمین صلح عمومی است و با توجه به اهمیت سرشار جلوگیری اشاعه سلاحهای هسته‌ئی لزوم عقد هرچه زودتر قرارداد بین المللی لازم را تأیید نمایند و تدابیر لازمه برای قطع آزمایشهای اتمی زیر زمینی و ایجاد مناطق غیر اتمی بخصوص در خاورمیانه و نزدیک و نظایر آنرا قدمهای مؤثری در جهت تأمین خلع سلاح کامل و عمومی و تحکیم مبانی صلح بین المللی می‌شمارند.

طرفین با توجه با اهمیت فراوان سازمان ملل متحد برای حفظ صلح و امنیت بین المللی اعتقاد راسخ خود را بتقویت سازمان ملل متحد و توسعه آن بر اساس روایت دقیق منشور ملل متحد بعنوان وسیله مؤثر تأمین صلح و امنیت بین المللی درآینده نیز ابراز میدارند.

طرفین اعتقاد خود را نسبت بمحو کامل هرگونه استعمار و اجرای بی قید و شرط قطعنامه پانزدهمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد درباره اعطای استقلال بممالک و ملل مستعمره ابراز و پشتیبانی خود را از تمام ملتهائی که برای آزادی و استقلال سیاسی و اقتصادی مبارزه میکنند اعلام داشتند. بعد از تبادل نظر در خصوص وضع اروپا طرفین اظهار عقیده کردند که تأمین امنیت اروپا عامل مهم تحکیم صلح نه فقط در قاره اروپا بلکه در تمام جهان خواهد بود.

طرفین خاطر نشان ساختند که روابط حسن همجواری بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی اثر مثبت در وضع خاورمیانه و نزدیک میبخشد و تحکیم مناسبات حسنه میان ایران و اتحاد شوروی تأثیر قابل توجهی در تأمین امنیت بین‌المللی و توسعه همکاری کشور های صلح دوست بر مبنای اصول عالی منشور ملل متحد دارد.

رؤسای دولت های ایران و اتحاد شوروی از تحولات مطلوبی که در همکاری های اقتصادی ایران و اتحاد شوروی بر مبنای مساوات و منافع متقابل طرفین رخ داده است اظهار خرسندی نمودند و اجرای موفقیت آمیز قرارداد هائی را که قبلاً در زمینه همکاری اقتصادی و فنی بین ایران و اتحاد شوروی منعقد گردیده بود مورد توجه قرار دادند و مذاکراتی که بعمل آمد نشان داد که امکانات بیشتری برای توسعه این همکاری ثمر بخش اقتصادی و فنی بین دو کشور وجود دارد .

طی مذاکرات مربوط به بسط و توسعه مناسبات اقتصادی و فنی بین دو کشور طرفین موافقت نمودند که همکاریهای فنی و اقتصادی موجود در دوره بر نامه پنج ساله چهارم ایران ادامه پیدا کند و بدین منظور تصمیم گرفته شد که هر شش ماه یک مرتبه کمیسیون مختلطی از نمایندگان عالی دو طرف در سطح وزراء تشکیل شود . اعضاء این کمیسیون بوسیله دولتهای طرفین انتخاب و معرفی خواهند شد.

رؤسای دولتها یکدیگر را از پیشرفت کشورهای خود مطلع ساختند. زمامداران شوروی موفقیت هائی را که در طی ۵۰ سال حکومت شوروی نصیب ملت شوروی گردیده است بیان کردند. نخست وزیر ایران اصلاحات و تحولاتی را که بابتکار و هدایت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر در

ایران جریان دارد تشریح نمودند۔ اطلاعاتی که مبادله گردید با اعلامندی بسیار مورد توجه طرفین قرار گرفت .

نخست وزیر ایران از استقبال گرم و مهمان نوازی صمیمانه ئی که نسبت به ایشان و همراهان بعمل آمد تشکر نمودند . نخست وزیر ایران از جناب آقای کاسیگین رئیس شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی دعوت نمودند که برای بازدید رسمی به ایران مسافرت نمایند . این دعوت با تشکر پذیرفته شد و تاریخ انجام آن بعداً تعیین خواهد گردید .

مسافرت نخست وزیر ایران با اتحاد جماهیر شوروی گام جدیدی در راه توسعه بیش از پیش مناسبات حسن همجواری ایران و اتحاد جماهیر شوروی و تحکیم اعتماد و حسن تفاهم بین دو کشور است که کاملاً با مصالح ملت های ایران و شوروی و صلح بین المللی سازگار می باشد .

**اعلامیه مشترك ایران و پاکستان و ترکیه که در پایان کنفرانس
رامسر در تاریخ نهم مردادماه ۴۶ در ساعت ۲۳۰ بعد از ظهر
منتشر شده است**

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر - حضرت فیلمار شال ایوب خان رئیس جمهوری پاکستان و جناب آقای سلیمان دمیرل نخست وزیر ترکیه در روزهای هفتم و هشتم مردادماه ۱۳۴۶ در رامسر ملاقات کردند . نخست وزیر ایران و وزرای خارجه سه کشور نیز در این مذاکرت شرکت داشتند .

سران دو کشور و نخست وزیر ترکیه اوضاع بین المللی و مخصوصاً تحولات اخیر خاورمیانه را مورد بررسی قرار دادند .

سران دو کشور و نخست وزیر ترکیه نگرانی عمیق خود را از تشدید تنش‌جات در خاورمیانه و ادامه تهدید صلح و ثبات این منطقه ابراز داشتند. سران دو کشور و نخست وزیر ترکیه ضمن ابراز مجدد همدردی نسبت به آسیب دیدگان جنگ اخیر و لزوم وفوریت هر گونه کمک‌های بشر دوستانه جهت تخفیف آلام آنان ابراز کردند .

سران دو کشور و نخست وزیر ترکیه اعلام داشتند که تصرف سرزمین‌ها با توسل بزور برخلاف مفاد منشور سازمان ملل متحد است و در این مورد تأیید کردند که تخلیه سرزمین‌های عربی از قوای اسرائیل برای استقرار صلح عادلانه و پایدار در خاورمیانه ضروری است .

سران دو کشور و نخست وزیر ترکیه مخالفت جدی خود را در مورد تغییر وضع بیت المقدس از طرف اسرائیل تکرار و اجرای فوری تصمیمات مجمع عمومی سازمان ملل را در این مورد خواستار شدند .

سران دو کشور و نخست وزیر ترکیه اعتقاد خود را دایر بر اینکه تأثیر وجود سازمان ملل متحد بعنوان وسیله حفظ صلح بین‌المللی فقط از طریق رعایت دقیق اصول و هدف‌های منشور ملل متحد میسر است ابراز نمودند .

سران دو کشور و نخست وزیر ترکیه با تأیید همبستگی سه کشور اعتقاد خود را دایر بر اینکه امروزه نیاز به همکاری و اشتراك مساعی بیش از هر موقع دیگر است ابراز داشتند. سه کشور همکاری خود را برای حفظ امنیت در چهارچوب ترتیبات و موافقتنامه‌های موجود ادامه خواهند داد .

سران دو کشور و نخست وزیر ترکیه همچنین تصمیم گرفتند که

نمایندگان منتخب آنها هر چند یکبار به منظور بررسی تحولات سیاسی اجتماع کرده اقدامات لازم را جهت همکاری مورد نظر قرار دهند. تصمیم گرفته شد زمامداران سه کشور لاقلسالی یکبار اجتماع نمایند و رؤسای سازمانهای بر نامه سه کشور در فواصل معین با یکدیگر ملاقات کنند .

سران دو کشور و نخست وزیر ترکیه پیشرفتهای همکاری عموان منطقهئی را در مدت سدسالی که از ایجاد آن میگذرد مورد بررسی قرار دادند و از نتایج حاصله ابراز خوشنودی نمودند و پایه های اساسی و محکمی را که برای این همکاری بوجود آمده است مورد توجه قرار دادند .

تصمیم گرفته شد که گروههای کار تشکیل شود و اقدامات اساسی دیگری را که ممکن است برای توسعه و تقویت این همکاریها بعمل آید مورد بررسی قرار دهند .

رئیس جمهوری پاکستان و نخست وزیر ترکیه از اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و دولت ایران بمناسبت پذیرائی گرمی که از آنان بعمل آمده است عمیقاً ابراز امتنان نمودند .

اعلامیه مشترك ایران و رومانی ۳۰ مرداد ۱۳۴۶

در پایان مذاکرات وزیران خارجه ایران و رومانی این اعلامیه شب دوشنبه سیام مردادماه ۱۳۴۶ در تهران و بخارست منتشر شد :
بنابعدعوت دولت جمهوری سوسیالیستی رومانی جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه ایران از تاریخ ۱۴ تا ۲۰ اوت ۱۹۶۷ يك بازديد رسمی از این کشور بعمل آوردند .

آقای اردشیر زاهدی و همراهان از شهر بخارست و همچنین مناطق .

براشوود بر اکتور و اولتینیا و سواحل دریای سیاه بازدید کردند و با موفقیت‌های جمهوری سوسیالیستی رومانی در زمینه‌های اقتصادی اجتماعی و فرهنگی از نزدیک آشنا شدند .

در دوران این بازدید آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه ایران از طرف نیکولای چائوشسکو دبیر کل کمیته مرکزی حزب کمونیسم مورد استقبال و پذیرائی گرم و شایان قرار گرفتند. در یک ضیافت ناهار که بهمین مناسبت ترتیب یافته بود مذاکرات ثمر بخشی در زمینه توسعه و پیشرفت روابط دو جانبه بین رومانی و ایران و همچنین بعضی مسائل بین‌المللی روزین وزیر خارجه ایران و دبیر کل حزب کمونیسم رومانی صورت گرفت. جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه ایران همچنین از طرف آقای کیو و اسنوویکا رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیستی رومانی و آقای یون کتور که مأمور نخست وزیر آن کشور مورد استقبال قرار گرفتند و از طرف ایشان بضيافت ناهار دعوت شدند.

آقای اردشیر زاهدی همچنین با آقای مرنلیو مانسکو وزیر امور خارجه رومانی مذاکراتی بعمل آوردند در جلسه این مذاکرات از طرف ایران جناب آقای محمد رضا امیر تیمور معاون سیاسی وزارت امور خارجه و جناب آقای سلطان حسین سنندجی سفیر شاهنشاه آریامهر در رومانی و جناب آقای محمد حسن پویانی رئیس اداره دوم سیاسی و آقای شاپور بهرامی رئیس دبیرخانه وزیر امور خارجه حضور داشتند و از طرف دولت رومانی آقای پتروپولا کو معاون وزیر امور خارجه آقای پاول سیلار سفیر فوق العاده و تام الاختیار جمهوری سوسیالیستی رومانی در ایران و آقای

اشتفان کلجا سفیر و مدیر کل وزارت امور خارجه رومانى در این جلسه شرکت نمودند .

این مذاکرات در محیطی سرشار از دوستی و تفاهم متقابل صورت گرفت . وزیران دو کشور با خشنودی کامل متذکر شدند که روابط ایران و رومانی بنحوی مطلوب و در محیطی سرشار از روح دوستی و تفاهم و با توجه به علاقه مردم دو کشور به صلح و همکاری بین المللی در گسترش است . موافقتنامه های مهمی بمنظور افزایش حجم داد و ستد تجاری و توسعه همکاری اقتصادی که متضمن منافع برای هر دو کشور میباشد با موفقیت در حال اجراء میباشد .

کمیسیون مختلط وزیران برای همکاری در این زمینه بنتایج نیکوئی نائل شده است . فعالیت این کمیسیون در جهت تعدیل و توسعه همکاریهای اقتصادی - فنی و علمی بمنظور نیل به آشنائی بیشتری با هنرها و فرهنگ مردم دو کشور و همچنین توسعه همکاری بین ایران و رومانی میباشد .

وزیران خارجه دو کشور طی این بازدید يك موافقتنامه همکاری فرهنگی امضاء نمودند . وزیران خارجه دو کشور از روابط ثابت و پایدار بین دو کشور در زمینه های متعدد اظهار خشنودی نموده و دوام آنرا تأکید کردند .

همکاری دوستانه و ثمر بخش بین کشور ایران و رومانی بر اساس رعایت اصول استقلال و حاکمیت ملی و برخورداری از حقوق متساوی - عدم مداخله در امور داخلی و منافع متقابل استوار است .

گسترش مطلوب روابط ایران و رومانی در جهت منافع دو کشور
تصویری قابل اجرا در عین حال نمونه بارزی از امکان و ضرورت توسعه
اینگونه روابط بین همه کشورها بدون توجه به سیستم‌های اجتماعی آنها
عرضه میدارد و به افزایش و توسعه همکاریهای بین‌المللی کمک میکند.
وزیران خارجه دو کشور معتقدند که روابط بین کلیه کشورها باید
بر اساس رعایت اصول استقلال و حاکمیت ملی، برخورداری از حقوق متساوی،
عدم مداخله در امور داخلی و منافع متقابل استوار گردد و نقض این
اصول علت اساسی ایجاد کانون تشنج‌هاست بین‌المللی است و صلح جهان را
بمخاطره می‌افکند. توسعه دامنه‌دار همکاری کلیه کشورها در زمینه‌های
سیاسی - اقتصادی - فنی - علمی - فرهنگی و هنری احتیاجات امروز
زندگی بین‌المللی را تأمین میکند و آشنائی و نزدیکی متقابل را بین
کشورها افزایش میدهد و به ایجاد محیطی سرشار از اعتماد متقابل بین
کشورها کمک کرده صلح و امنیت بین‌المللی را که در عین حال عامل مهمی
در پیشرفت مادی و معنوی بشریت می‌باشد تضمین خواهد کرد.

وزیران خارجه دو کشور با خشنودی متذکر شدند که ایران و رومانی در
مسائل اساسی بین‌المللی دارای نظریات یکسان و یا بسیار نزدیکی می‌باشند
ایران و رومانی بمنظور تشویق همکاری بین کلیه کشورها با روح صلح
و دوستی بین ملل مساعی مشترکی در سازمان ملل متحد و بطور کلی در
امور بین‌المللی مبذول داشته‌اند.

دو وزیر امور خارجه ضمن تأیید نقش کشورهای کوچک و متوسط
در حل مسائل بین‌المللی کنونی - وفاق نمودند که همکاری خود را در
زمینه فعالیت‌های دو کشور در صحنه بین‌المللی بیش از پیش توسعه دهند و

تأکید نمودند که بازدیدهای رسمی و تماسهای شخصی و تبادل نظر بین رجال سیاسی دو کشور برای افزایش تفاهم و اعتماد متقابل بسیار سودمند می باشد. از جناب آقای کر نلیو مانسکو وزیر خارجه رومانی دعوت بعمل آمد که يك بازدید رسمی از ایران بنمایند. این دعوت با کمال اشتیاق پذیرفته شد. تاریخ بازدید بعداً تعیین خواهد گردید.

**متن بیانیه مشترک ایران و ایالات متحده امریکا که در پایان
سفر شاهانه به امریکا انتشار یافته است
۲ شهریور ۱۳۴۶**

شاهنشاه ایران و رئیس جمهوری امریکا مذاکراتی صمیمانه و مفید در خصوص موضوعات مختلف مورد علاقه دو کشور بعمل آوردند. مذاکرات رهبران دو کشور منعکس کننده روابط صمیمانه ای بود که از مدت ها قبل بین ایران و ایالات متحده امریکا وجود داشته است.

رئیس جمهوری امریکا پیشرفتهای ایران را در اجرای برنامه های توسعه اقتصادی و اصلاحات اجتماعی به شاهنشاه تبریک گفتند و حدود ادامه همکاری های دولت امریکا را با اقدامات عمرانی ایران با اعلیحضرت همایونی مورد بررسی قرار دادند.

رهبران دو کشور همچنین درباره مشکلات مربوط به خواربار و آب و بیسوادی و نیز در خصوص کوششهای دو کشور جهت بهبود وضع زندگی مردم دو کشور بنحوی ثمر بخش تبادل نظر نمودند.

در این مورد شاهنشاه ایران و رئیس جمهوری امریکا طرحها و برنامه های مقدماتی را جهت همکاری در مطالعه توسعه منابع آب در پاره ای مناطق کشور ایران مورد توجه قرار دادند.

دسته ای از کارشناسان امریکائی آب در پائیز سال جاری به گروهی

از کارشناسان ایرانی این رشته خواهند پیوست تا مطالعات خود را شروع نمایند. پرزیدنت جانسون به اعلیحضرت اطمینان دادند که دولت ایالات متحده همواره آماده است تا تکنولوژی پیشرفت داده خود را در اختیار ایران قرار دهد تا ایران بتواند نیازمندیهای خود را از حیث آب تأمین کند. شاهنشاه ایران و رئیس جمهوری امریکا اوضاع جهانی و بخصوص تیرگی اوضاع خاورمیانه را مورد بررسی قرار دادند و موافقت نمودند که باید جهت رفع اختلافات فعلی در این منطقه راه حلی که با اصول منشور ملل متحد منطبق باشد پیدا کرد.

رهبران دو کشور موافقت نمودند که درباره اوضاع خاورمیانه با یکدیگر تماس نزدیک داشته باشند و شاهنشاه همچنین تصمیم دولت ایران را جهت حفظ و نگهداری نیروهای دفاعی مدرن جهت امنیت کشور ایران بار دیگر تأکید فرمودند.

شاهنشاه و رئیس جمهوری امریکا درباره برقراری صلح در سایر قسمتهای جهان نیز مذاکره نمودند و رئیس جمهوری امریکا مساعی ایالات متحده امریکا را بمنظور برقراری صلح در ویتنام باستحضار اعلیحضرت همایون رساندند.

شاهنشاه آریامهر و رئیس جمهوری امریکا نسبت باهمیت اجتناب از گسترش مخاصمات و لزوم ادامه مساعی برای یافتن راه حل صلحجویانه براساس موافقتنامه‌های سال ۱۹۵۴ ژنو که متضمن احترام بحقوق مردم ویتنام در تعیین آزادانه سرنوشت خود باشد توافق کردند.

شاهنشاه ایران از پذیرائیهای گرم و صمیمانه‌ای که از معظم له بعمل آمده است ابراز تشکر فرمودند.

شاهنشاه ایران و رئیس جمهوری امریکا موافقت کردند که ملاحظاتی که موجود همکاریه‌های بین دولتهای ایران و امریکا گردیده است امروزه بیش از پیش بجا است .

اعلامیه مشترك ایران و بلغارستان مورخ ۶ آذرماه ۱۳۴۶

بنا بدعوت اعلیحضرت همایون محمد رضا پهلوی آریامهر شاهنشاه ایران آقای گئورگی ترایکف صدر هیئت رئیسه شورایملی جمهوری خلق بلغارستان از تاریخ بیستم الی بیست و هفتم نوامبر ۱۹۶۷ رسماً از ایران بازدید بعمل آوردند. در مدت این سفر آقای گئورگی ترایکف صدر هیئت رئیسه شورایملی جمهوری خلق بلغارستان و همراهان بشیراز و تخت جمشید و اصفهان مسافرت کردند و با علاقمندی بسیار آثار برجسته فرهنگ ایران باستان را مورد توجه قرار دادند و بازندگی مردم و موفقیت‌های آنان در پی افکندن بنای اقتصادی و فرهنگی کشور آشنا شدند .

آقای گئورگی ترایکف صدر هیئت رئیسه شورایملی از مهمان نوازی و استقبال گرمی که در ایران از ایشان و همراهانشان بعمل آمده است صمیمانه تشکر کردند و آنرا نشانه احساسات دوستانه مردم ایران نسبت بملت بلغارستان دانستند .

بین اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران و آقای گئورگی ترایکف صدر هیئت رئیسه شورایملی ملاقاتها و مذاکرات رسمی صورت گرفت . صدر هیئت رئیسه شورایملی باجناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر ایران نیز مذاکراتی بعمل آوردند .

کسانی که در این مذاکرات شرکت داشتند عبارتند از (از بلغارستان) آقایان پنجوکوباد ینسکی قائم مقام رئیس هیئت دولت و ایوان باشف

وزیر امور خارجه و مینچومینچف دبیر هیئت رئیسه شورای ملی و وربان تسانف رئیس اداره پنجم وزارت امور خارجه وادواردسافیوف کاردار موقت سفارت خلق بلغار در ایران و (از ایران) جنابان آقایان امیر عباس هویدا نخست وزیر و اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه و محمد قوام سفیر ایران در بلغارستان و آقای محمد حسن پویانی رئیس اداره دوم سیاسی وزارت امور خارجه .

ضمن این مذاکرات که در محیط صمیمت و تفاهم متقابل صورت پذیرفت راجع به بسط مناسبات ایران و بلغارستان تبادل نظر شد .

سران دو کشور بارضامندی متذکر شدند که موافقتنامه های منعقد در اوایل سال ۱۹۶۷ بین دول ایران و بلغارستان از قبیل موافقتنامه همکاری اقتصادی و موافقتنامه پرداختها و موافقتنامه تاسیس هیئت مشترک ایران و بلغار زیر بنای محکمی را برای افزایش هر چه بیشتر همکاری اقتصادی بین دو کشور بر اساسی که برای طرفین سودمند باشد بوجود آورده اند.

در اولین جلسه هیئت مشترک ایران و بلغار که در ماه اوت در صوفیه منعقد گردید چند مسئله ویژه مربوط باجرای موافقتنامه های فوق الذکر مطرح و مورد اخذ تصمیم واقع شد و همین امر موجبات همکاری نزدیکتری را در زمینه صنعت و اقتصاد روستائی فراهم خواهد ساخت .

طرفین اظهار عقیده کردند که اتخاذ تصمیم درباره پیشنهاداتی که فعلا بمنظور انعقاد موافقتنامه های همکاریهای علمی و فنی و پیشبرد همکاری در زمینه جلب سیاحان مورد بحث است باعث خواهد شد که مناسبات اقتصادی و فرهنگی بین دو کشور ایران و بلغارستان توسعه بیشتری یابد.

در این مذاکرات بسیاری از مسائل مربوط باوضاع بین‌المللی نیز مطرح گردید .

طرفین آمادگی خود را برای بذل مساعی در راه تخفیف تشنجات بین‌المللی اعلام و اظهار داشتند که اعتقاد راسخ دارند که مناسبات بین کشورها بایستی بدون توجه باختلاف نظامهای اجتماعی و سیاسی و اقتصادی‌شان بر اساس اصول همزیستی مسالمت آمیز و همکاری مبتنی باشد و موکداً هرگونه مداخله‌ای را در امور داخلی سایر کشورها ناپسند و امیدوارند .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران و صدر هیئت رئیسه شورای ملی جمهوری خلق بلغارستان نگرانی خویش را از اوضاع خطر بار ویتنام ابراز داشتند و بر این عقیده اند که مسئله ویتنام بایستی بر اساس موافقتنامه‌های سال ۱۹۵۴ ژنو حل و بمردم ویتنام فرصت داده شود که بدون هیچگونه دخالت خارجی آینده خویش را تعیین کنند .

طرفین در باره اوضاع خاورمیانه که منشأ خطری جدی برای صلح جهان میباشد تبادل نظر و موکداً اظهار کردند که اعمال زور در حل و فصل اختلافات بین‌المللی غیر قابل قبول است . طرفین را عقیده بر این است که برای برگرداندن اوضاع خاورمیانه بحال عادی باید کشورهای ذینفع اصول منشور ملل متحد را مرعی و تصمیمات متحده سازمان را مجری دارند .

طرفین ضمن تاکید اهمیت وجود سازمان ملل متحد در حفظ صلح و امنیت جهان و ایجاد و گسترش مناسبات مودت آمیز در میان ملل لازم میدانند که مساعی پی‌گیری بمنظور افزایش اثر این سازمان با رعایت کامل منشور آن معمول گردد .

طرفین موکداً اجرای بی قید و شرط اعلامیه مربوط باعطای استقلال بکشورها و ملل مستعمره را که مجمع عمومی سازمان ملل در چهاردهم دسامبر ۱۹۶۰ تصویب نمود خواستارند .

طرفین پس از بحث در خصوص مسائل خلع سلاح خاطر نشان ساختند که انعقاد يك قرارداد خلع سلاح عمومی و کامل تحت نظارت شدید بین المللی موثرترین ضامن برقراری صلح و امنیت پایدار در جهان خواهد بود و معتقدند که همگام با مساعی مبذوله در راه تحقق خلع سلاح عمومی و کامل بایستی کلیه تدابیری را که در وصول باین هدف موثر است مورد حمایت قرارداد . در این خصوص اهمیت بخصوصی برای انعقاد سریع قرارداد منع تکثیر و انتشار سلاحهای هسته ای قائلند و بر آنند که این کار نخستین گام بسوی ایجاد شرایطی مساعدتر برای قطع مسابقه تسلیحاتی خواهد بود .

طرفین یکدیگر را با پیشرفتهای کشورهای خود آشنا ساختند . آقای گئورگی ترایکف صدر هیئت رئیسه شورای ملی جمهوری خلق بلغارستان موفقیت‌هایی را که در توسعه اقتصادی و فرهنگی بلغارستان نصیب ملت آن کشور شده است با اطلاع هیئت نمایندگان ایران رساندند .

جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر ایران نیز هیئت نمایندگان بلغار را از اصلاحات اقتصادی و اجتماعی ایران که تحت هدایت اعلیحضرت همایون شاهنشاه بعمل آمده است مطلع ساختند .

هیئت بلغار مراتب تحسین خود را از ابتکار اعلیحضرت همایون در مبارزه با بیسوادی در ایران و سراسر جهان ابراز داشتند .
طرفین از سودمندی تماسهای شخصی سران دو کشور ایران و جمهوری

خلق بلغارستان اظهار رضایت نمودند و تاکید کردند که سفر رسمی اعلیحضرت
همایون شاهنشاه ایران ببلغارستان و سفر آقای گئورگی ترایکف صدر
هیئت رئیسه شورایملی جمهوری بلغارستان و همچنین مذاکراتیکه بین
آنان صورت گرفته موجب تحکیم هر چه بیشتر مناسبات دوستانه و همکاری
بین ایران و جمهوری خلق بلغارستان گردیده است .

در طی این مسافرت يك موافقتنامه فرهنگی بین دو دولت بامضاء رسید.
آقای گئورگی ترایکف صدر هیئت رئیسه شورایملی جمهوری
خلق بلغارستان بنمایندگی از طرف آقای تودور زیوکف رئیس هیئت دولت
جمهوری خلق بلغارستان از جناب آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر
ایران دعوت و ایشان بامسرت قبول کردند در فرصتی مناسب ببلغارستان
سفر کنند .

اعلامیه مشترك ایران و کویت بمناسبت مسافرت وزیر امور خارجه کویت بایران ۱۰ آذر ۱۳۴۶

بمنظور تشدید روابط حسنه موجود بین دو کشور جناب آقای شیخ
صباح الاحمد الجابر وزیر امور خارجه کویت بنا بدعوت آقای اردشیر زاهدی
وزیر امور خارجه ایران از تاریخ هفتم تا دهم آذرماه ۱۳۴۶ دیدار رسمی از
ایران بعمل آوردند .

جناب آقای وزیر امور خارجه کویت افتخار شرفیابی به پیشگاه شاهنشاه
آریامهر حاصل نمودند. جناب آقای وزیر امور خارجه کویت در مدت توقف
در تهران با آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر ملاقات بعمل آوردند .
طرفین در محیط صمیمانه ای مذاکره نموده اوضاع بین المللی و
منطقه خاورمیانه و همچنین مسائل مورد علاقه دو کشور را مورد بررسی

قراردادند . وزرای خارجه دوکشور لزوم عقب نشینی نیروهای اسرائیلی از سرزمینهای اشغال شده و بازگشت بیت المقدس را بوضع پیشین آن بر طبق قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل متحد خواستار شدند .

طرفین مسائل مورد علاقه دوکشور را در محیط دوستانه ای مورد مطالعه قراردادند و بمظور گسترش این روابط و تحکیم پایه های همکاری بین دوکشور در زمینه های مختلف توافق نمودند که قراردادهای دوجانبه ای در زمینه های مورد علاقه دوکشور منعقد سازند و برای این منظور مقرر شد که در آینده نزدیک هیاتهایی از طرف هر یک از دوکشور بکشور دیگر مسافرت نموده و برای انعقاد این قراردادها از جمله قراردادهای مذاکرانی بعمل آورند .

جناب آقای وزیر امور خارجه کویت از مهمان نوازی و پذیرائی های گرمی که جناب آقای وزیر امور خارجه و ما موران عالیرتبه کشور شاهنشاهی نسبت بایشان و اعضای هیئت کویت معمول فرموده اند بزاز سپاسگذاری عمیق و تشکر فراوان نمودند . همچنین پیشرفتهای کشور شاهنشاهی را که بر هبری اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در کلیه شئون زندگی مشاهده میشود قویاً ستودند .

جناب آقای وزیر امور خارجه کویت از سیاست مدبرانه دولت شاهنشاهی ایران در پشتیبانی از حقوق حقه کشورهای عربی و همچنین کمکهای مادی و معنوی دولت شاهنشاهی در این زمینه مراتب حق شناسی خود را اعلام داشتند .

جناب آقای شیخ صباح الاحمد وزیر خارجه کویت از جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه شاهنشاهی دعوت نمودند که از کویت يك

دیدار رسمی بعمل آورند و ایشان این دعوت را با تشکر پذیرفتند که مقرر شد تاریخ آن بعداً تعیین گردد .

تهران بتاریخ دهم آذرماه ۱۳۴۶ مطابق با

۲۹ شعبان ۱۳۸۷ موافق اول دسامبر ۱۹۶۷

اعلامیه مشترک ایران و کویت مورخ ۲۳ دیماه ۱۳۴۶

بنا بدعوت اعلیحضرت همایون محمدرضا پهلوی شاهنشاه آریامهر از تاریخ ۲۰ تا ۲۳ دیماه ۱۳۴۶ برابر ۱۰ تا ۱۳ ژانویه ۱۹۶۸ والا حضرت شیخ صباح السالم الصباح امیر کویت باتفاق هیأتی از مسئولان امور آن کشور بطور رسمی از ایران بازدید نمودند .

طی این بازدید والا حضرت امیر کویت مورد استقبال گرم دولت و ملت ایران قرار گرفتند. احساسات بی شائبه ملت ایران نسبت به والا حضرت امیر کویت نموداری از احترام و علاقمندی ملت ایران نسبت به ملت کویت میباشد .

والا حضرت امیر کویت در این بازدید از قسمتی از مظاهر نهضتی که اخیراً در پرتو توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در زمینه های مختلف اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و صنعتی نصیب ایران گردیده است اطلاع حاصل نمودند .

والا حضرت امیر کویت صادقانه ترین احساسات و علاقمندی خود را نسبت به عظمت و ترقی و پیشرفتی که ایران خواهان آن است اظهار نموده و تحسین و اعجاب خود را نسبت به کوششهایی که برای رسیدن باین هدف مبذول میگردد ابراز داشتند .

در طی این بازدید مذاکرات رسمی بین طرفین بعمل آمد . در این مذاکرات روابط حسنه موجود بین دو کشور و همچنین اوضاع فعلی خاورمیانه و مسائل بین المللی بطور کلی مورد بررسی قرار گرفت .

در زمینه روابط بین دو کشور دوست ، طرفین علائقی را که بر پایه های استوار همکیشی و حسن جوار و تفاهم مشترك دو کشور دوست را بیکدیگر پیوند میدهد مورد مطالعه قرار دادند . طرفین نسبت به توسعه این روابط و تکامل آن بنفع دولت دوست و همچنین نسبت به همکاری ثمر بخشی که بدرجه قابل توجهی رسیده است ابراز خرسندی نموده و علاقه خود را برای گسترش این روابط نسبت به کلیه مسائلی که بنفع هر دو کشور است تأیید نمودند و بدین منظور طرفین نسبت به حل موضوع تعیین فلات قاره دو کشور بتوافق نهائی رسیدند و از پیشرفت نهائی که در مذاکرت دو جانبه بین وزرای خارجه دو کشور در تهران در تاریخ ۲۸ نوامبر ۱۹۶۷ صورت گرفت و منظور از آن انعقاد قراردادهای مربوط به همکاریهای اقتصادی و فرهنگی و فنی و هوائی بوده است تحسین نمودند .

همچنان موافقت نمودند که مذاکرات و تماسها بین دو کشور بمنظور همکاری در کلیه زمینه های مورد علاقه طرفین ادامه یابد .

طرفین اوضاع فعلی خاورمیانه و ادامه اشغال سرزمین های عرب بوسیله اسرائیل و آثار مترتبه بر آن را از قبیل نقص منشور ملل متحد و تهدید صلح جهانی مورد بررسی قرار داده و خواستار لزوم عقب نشینی نیروهای اسرائیل از سرزمینهای عربی اشغال شده و بازگشت بیت المقدس به وضع پیشین آن بر اساس قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل متحد که در این

خصوص صادر شده است گردیدند. همچنین حـق پناهندگان فلسطین را در بازگشت به وطن خود بر طبق مصوبات ملل متحد تأکید نمودند .
طرفین بمنظور افزایش حیثیت و اعتبار مسلمانان همکاری عمیق
دول اسلامی را با الهام گرفتن از روابط مذهبی که این کشورها را به یکدیگر
می پیوندند متذکر شدند .

طرفین اوضاع بین المللی را بطور کلی مورد مطالعه قرار داده و
ایمان خود را به ازوم کوشش جهت رسیدن بخلع سلاح کامل و استفاده از
کلیه امکانات و مساعی در راه خوشبختی و پیشرفت بشریت تأکید نموده
و علاقه صمیمانه و عمیق خود را بریسه کـن کردن استعمار و ازین بـردن
پرده هائی که بین ملل افکنده شده است و نیز حق ملل را در تعیین سرنوشت
خود بر طبق منشور ملل متحد و تحقق همکاری بین کلیه ملل جهان تأکید نمودند
تا عالم بشریت به هدفهای خود در تأمین رفاه و آسایش برسد .
والاحضرت امیر کویت تشکر و امتنان فراوان و قدردانی خود را از
اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و دولت ارجمند معظم له و ملت دوست
ایران نسبت به استقبال گرم و پذیرائی های شایان و همچنین نسبت به
احساسات صادقانه و مودت آمیزی که از روابط دو کشور الهام گرفته است
ابراز میدارند .

والاحضرت شیخ صباح السالم الصباح امیر کویت از اعلیحضرت
همایون شاهنشاه آریامهر دعوت بعمل آوردند که از کویت بازدید فرمایند
و معظم له این دعوت را با تشکر پذیرفتند و مقر گردید که تاریخ آن بعداً
تعیین شود .

تهران ۲۳ دیماه ۱۳۴۶ برابر با ۱۳ ژانویه ۱۹۶۸

متن اعلامیه مشترك ایران و مالزی مورخ ۲ بهمن ۱۳۴۶
در پایان سفر رسمی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر

وعلیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران به مالزی

بنا بدعوت اعلیحضرت یانگ دی پرتوان آگونگ پادشاه مالزی
اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی
ایران از تاریخ ۱۷ الی ۲۲ ژانویه ۱۹۶۸ از کشور مالزی رسماً بازدید فرمودند.
هیئتی از مقامات رسمی تحت ریاست جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور
خارجہ نیز در التزام رکاب اعلیحضرتین بودند .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران
از طرف اعلیحضرت یانگ دی پرتوان آگونگ پادشاه مالزی و علیاحضرت
ملکه راجا پرمایسوری آگونگ و همچنین جناب نخست وزیر و جناب معاون
نخست وزیر مالزی و شخصیت‌های دیگر آن کشور با گرمی و دوستی و میهمان
نوازی خاصی که سنت مردم مالزی است مورد استقبال قرار گرفتند .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت یانگ دی پرتوان
آگونگ و جناب نخست وزیر مالزی در محیطی کاملاً دوستانه و با حسن تفاهم
در باره مسائل مشترك مورد علاقه تبادل نظر فرمودند . اعلیحضرت همایون
شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران طی بازدید رسمی خود از
اماکن تاریخی و مراکز فرهنگی و تأسیسات فنی و صنعتی مالزی بازدید
فرمودند .

اعلیحضرتین پیشرفت‌ها و توفیقات ارزنده مالزی را مورد تحسین قرار
دادند . درجه دکترا ی افتخاری در ادبیات از طرف دانشگاه مالایا

به اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم شد . اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت یانگ دی پرتوان اگونگ اظهار اطمینان فرمودند که روابط دوستانه موجود بین دو کشورشان در نتیجه مسافرت شاهانه توسعه خواهد یافت . اعلیحضرتین آمادگی دولتهای خود را در توسعه همکاریهای بیشتری در زمینه های سیاسی ، اقتصادی و فرهنگی تأیید فرمودند و اعتقاد دولتهای خود را نسبت به همزیستی مسالمت آمیز و ایمان به سازمان ملل متحد بعنوان عامل حفظ صلح و امنیت جهانی تأکید فرمودند .

اعلیحضرتین آرزوی قلبی دولت های خود را ابراز فرمودند که کلیه ملل جهان باید سازمان ملل متحد را که عامل مؤثر تضمین همکاری و صلح جهانی است تحکیم و تقویت بنمایند .

اعلیحضرت یانگ دی پرتوان اگونگ سخنان حکیمانه و دوراندیشانه شاهنشاه آریامهر را که در دانشگاه مالایا و جلسه مشترک پارلمان آن کشور ایراد فرموده اند عمیقانه مورد تمجید قرار دادند و احساسات ملت مالزی را که مقتون شخصیت و عطوفت شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو شده اند بیان فرموده اظهار داشتند که روش انسانی و روشن بینانه شاهنشاه آریامهر در قبال حل مسائل داخلی و بین المللی مورد ستایش عمیق ملت مالزی قرار گرفته است .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر از اعلیحضرت یانگ دی پرتوان اگونگ و علیاحضرت راجا پرمیسوری اگونگ دعوت فرمودند که بطور رسمی از ایران بازدید فرمایند . این دعوت از طرف اعلیحضرت پادشاه و علیاحضرت ملکه مالزی بامسرت مورد قبول واقع گردید و تاریخ آن بعداً

اعلام خواهد شد . اعلی حضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیا حضرت فرح
پهلوی شهبانوی ایران از استقبال پر شور و میهمان نوازی گرم و دوستانه دولت
و ملت مالزی عمیقانه سپاسگذاری فرمودند .

کوالالامپور ۲۲ ژانویه ۱۹۶۸

ضمیمه شماره ۳

سازمان‌های بین‌المللی و غیردولتی که دولت شاهنشاهی
عضو آن میباشد

الف - سازمان‌های بین‌المللی

سازمان ملل متحد

مؤسسات تخصصی سازمان ملل متحد

۱ - سازمان بین‌المللی کار (I.L.O.)

۲ - سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (F.A.O.)

۳ - سازمان تربیتی و عملی و فرهنگی سازمان ملل متحد
(یونسکو UNESCO)

۴ - سازمان جهانی بهداشت (WHO)

۵ - بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (BANK)

۶ - مؤسسه بین‌المللی توسعه (I.D.A.)

۷ - شرکت مالی بین‌المللی (I.F.C.)

- ۸ - صندوق بین‌المللی پول (FUND)
- ۹ - سازمان جهانی هواپیمائی کشوری (I.C.A.O.)
- ۱۰ - اتحادیه پستی جهانی (U.P.U.)
- ۱۱ - اتحادیهٔ ارتباطات دور (I.T.U.)
- ۱۲ - سازمان جهانی هواشناسی (WMO)
- ۱۳ - سازمان مشورتی دریانوردی بین دول (IMCO)
- ۱۴ - کمیسیون موقتی سازمان بین‌المللی بازرگانی (ICITO)
- ۱۵ - مؤسسه بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA)
- ۱۶ - صندوق ملل متحد برای کودکان (UNICEF)
- ۱۷ - کمیساریای عالی سازمان ملل متحد برای پناهندگان (UNHCR)
- ۱۸ - کمیسیون اقتصادی برای آسیا و خاور دور (ECAFE اکافه)

سایر سازمانها بین‌المللی

- ۱ - اتحادیه بین‌المللی برای حمایت مالکیت صنعتی

International Union for the protection of
Industrial Property

- ۲ - مؤسسه بین‌المللی علوم اداری (I.I.A.S.)
- ۳ - سازمان امور اداری منطقه شرقی (EROPA)
- ۴ - سازمان بین‌المللی اندازه‌گیری قانونی (O.I.M.L.)
- ۵ - دیوان دائمی داوری

Permanent Court of Arbitration

۶ - سازمان پیمان مرکزی (سنتو CENTO)

۷ - شورای همکاری گمرکی (CCC)

۸ - دفتر بین‌المللی انتشار تعرفه‌های گمرکی

**International Union for the publication of
Customs Tariffs**

۹ - سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک OPEK)

۱۰ - مؤسسه بین‌المللی یکنواخت کردن حقوق خصوصی

(UNIDROIT)

۱۱ - کمیته بین‌المللی پزشکی و داروسازی نظامی (ICMMP)

ب - سازمانهای غیر دولتی

۱ - اتحادیه بین‌المللی ژئولوژی و ژئوفیزیک

**1- International Union of Geodesy and
Geophysics**

تورنتو (کانادا)

مقر

۱۹۱۹

تاریخ تاسیس

۱۹۶۰

شروع عضویت ایران

۲ - اتحادیه بین‌المللی جغرافیائی

2- International Geographical Union

مقر زوریخ (سویس)

تاریخ تاسیس ۱۹۲۲

شروع عضویت ایران ۱۹۶۱

۳ - اتحادیه بین‌المللی دانشگاهی

3- International Association of Universities

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۵۰

شروع عضویت ایران ۱۹۶۰

۴ - اتحادیه بین‌المللی بیوشیمی

4- International Union of Biochemistry

مقر لندن

تاریخ تاسیس ۱۹۵۵

شروع عضویت ایران ۱۹۶۰

۵ - اتحادیه بین‌المللی علوم

5- International Council of Scientific Unions

مقر رم

تاریخ تاسیس ۱۹۱۹

شروع عضویت ایران ۱۹۶۰
۶ - کمیته بین‌المللی فضائی

6- Committee on Space Research

مقر پاریس
تاریخ تاسیس ۱۹۵۸
شروع عضویت ایران ۱۹۶۰
۷ - موسسه بین‌المللی علوم اداری

7- International Institute of Administrative Sciences

مقر بروکسل
تاریخ تاسیس ۱۹۳۰
شروع عضویت ایران ۱۹۵۸
۸ - اتحادیه بین‌المللی سرطان

8- International Union Against Cancer

مقر ژنو
تاریخ تاسیس ۱۹۳۵
شروع عضویت ایران ۱۹۶۲
۹ - انجمن بین‌المللی جرم‌شناسی

9- International Society for Criminology

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۳۴

شروع عضویت ایران ۱۹۵۹

۱۰ - سازمان بین‌المللی زلزله شناسی

10- International Association of Sismology and Physics of the Earth's Interior

مقر استراسبورگ

تاریخ تاسیس ۱۹۰۱

شروع عضویت ایران ۱۹۶۲

۱۱ - اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی مسافرتی (جهانگردی)

11- International Union of Official Travel Organizations

مقر ژنو

تاریخ تاسیس ۱۹۲۵

شروع عضویت ایران ۱۹۶۲

۱۲ - انجمن پیش‌آهنگان دختر

12- World Association of Girl Guides and Girl Scouts

مقر لندن

تاریخ تاسیس ۱۹۲۸

شروع عضویت ایران

۱۳ - انستیتو ناتر بین‌المللی (وابسته به یونسکو)

13- International Theatre Institute

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۴۸

شروع عضویت ایران ۱۹۶۳

۱۴ - شورای بین‌المللی موسیقی (وابسته به یونسکو)

14- International Music Council

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۴۹

شروع عضویت ایران ۱۹۵۷

۱۵ - شورای بین‌المللی شکار

15- International Hunting Council

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۳۰

شروع عضویت ایران ۱۹۶۵

۱۶ - اتحادیه بین‌المللی راه آهن

16- International Union of Railways

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۲۲

شروع عضویت ایران ۱۹۴۷

۱۷ - گنگره بین‌المللی راه آهن

17- International Railways Congress Association

مقر بروکسل

تاریخ تأسیس ۱۸۸۴

شروع عضویت ایران ۱۹۴۷

۱۸- دفتر بین‌المللی تحقیقات و آزمایشها

18- Office for Research and Experiments

مقر اوترخت (هلند)

تاریخ تأسیس ۱۹۵۰

شروع عضویت ایران ۱۹۶۳

۱۹- سازمان منطقه شرقی اموراداری

19- Eastern Regional Organization for Public Administration

مقر توکیو

تاریخ تأسیس ۱۹۵۸

شروع عضویت ایران ۱۹۷۳

۲۰- موسسه بین‌المللی علوم اداری

20- International Institute of Administrative Sciences

مقر بروکسل

تاریخ تأسیس ۱۹۳۰

شروع عضویت ایران ۱۹۵۸

۲۱- انجمن ملی کنفرانس جهانی نیرودر انگلستان

21- World Power Conferenae

مقر لندن

تاریخ تاسیس ۱۹۲۴

شروع عضویت ایران ۱۹۵۷

۲۲- کمیسیون بین‌المللی آبیاری وزهکشی در دهلی نو

22- International Commission on Irrigation and Drainage

مقر دهلی نو

تاریخ تاسیس ۱۹۹۰

شروع عضویت ایران ۱۹۵۵

۲۳- مجمع دائمی کنگره بین‌المللی راه

23- Permanent International Association of Road Congress

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۰۹

شروع عضویت ایران ۱۹۶۲

۲۴- کمیسیون مبارزه با آفات ازراه زیست شناسی

44- International Committee for Biological Control

مقر ژنو

- تاریخ تاسیس ۱۹۵۵
 شروع عضویت ایران ۱۹۶۰
 ۲۵- اتحادیه بین‌المجالس

25- Inter-Parliamentary Union

- مقر ژنو
 تاریخ تاسیس ۱۸۸۹
 شروع عضویت ایران ۱۹۵۲
 ۲۶- انجمن بین‌المللی انتقال خون

29- International Society of Blood Transfusion

- مقر پاریس
 تاریخ تأسیس ۱۹۳۷
 شروع عضویت ایران ۱۹۵۸
 ۲۷- اتحادیه بین‌المللی انستیتوی بررسیهای جنگل

27- International Union of Forest Research Organizations

- مقر مونیخ
 تاریخ تاسیس ۱۸۹۰
 شروع عضویت ایران ۱۹۵۹
 ۱۸- اتحادیه بین‌المللی بنادر و لنکرگاهها

28- International Association of Ports and Harbours

- مقر توکیو

تاریخ تاسیس ۱۹۵۵

شروع عضویت ایران ۱۹۵۷

۲۹- شورای بین‌المللی ورزش و تربیت بدنی

29- International Council of Sport and
Physical Education

مقر مونیخ

تاریخ تاسیس ۱۹۵۶

شروع عضویت ایران سنوات مختلف

۳۰- انجمن پیشاهنگان پسر

30- Boy Scouts World Bureau

مقر اتاوا (کانادا)

تاریخ تاسیس ۱۹۲۰

شروع عضویت ایران ۱۹۴۹

۳۱- کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

31- International Committee of the Red Cross

مقر ژنو

تاریخ تاسیس ۱۸۶۳

شروع عضویت ایران ۱۹۴۶

۳۲- اتحادیه صلیب سرخ

32- League of Red Cross Societies

مقر ژنو

تاریخ تاسیس ۱۹۱۹
شروع عضویت ایران ۱۹۴۶
۳۳- سازمان منطقه شرقی آسیا

33- East Asia Regional Organization for Planning and Housing

مقر دهلی نو
تاریخ تاسیس ۱۹۵۴
شروع عضویت ایران ۱۹۶۲
۳۴- سازمان پلیس بین‌المللی (انترپول)

34- International Criminal Police Organization (Interpol)

مقر پاریس
تاریخ تاسیس ۱۹۲۳
شروع عضویت ایران ۱۹۴۶
۳۵- سازمان دفاع غیر نظامی

35- International Civil Defence Organization

مقر پاریس
تاریخ تاسیس ۱۹۳۱
شروع عضویت ایران ۱۹۶۳

۳۶- انجمنه بین‌المللی علوم زیست‌شناسی

36- International Union of Biological Sciences

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۱۹

شروع عضویت ایران

۳۷- آکادمی بین‌المللی پاتولوژی (انجمن بین‌المللی موزه علوم طبیعی)

37- International Academy of Pathology
(International Association of Medical
Museums)

مقر واشنگتن

تاریخ تاسیس ۱۹۰۶

شروع عضویت ایران ۱۹۶۲

۳۸- فدراسیون بین‌المللی ستاره‌شناسی و نجوم

38- Federation of Astronomical and
Geophysical Services

مقر تورنتو (کانادا)

تاریخ تاسیس ۱۹۵۶

شروع عضویت ایران ۱۹۶۰

۳۹- شورای بین‌المللی مدیریت علمی

39- International Council for Scientific
Management

مقر ژنو

تاریخ تاسیس ۱۹۲۶

شروع عضویت ایران ۱۹۶۴

۴۰- آکادمی بین‌المللی دیپلماتیک

40- Academie Diplomatique Internationale

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۲۶

شروع عضویت ایران ۱۹۶۲

۴۱- اتحادیه بین‌المللی بیماریهای پوست و آمیزشی

41- International Union against Venereal Diseases and the Treponematoses

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۲۳

شروع عضویت ایران ۱۹۶۲

۴۲- انجمن رفاه صنعتی

42- Industrial Welfare Society

مقر لندن

تاریخ تاسیس

شروع عضویت ایران ۱۱۶۳

۴۳- انجمن بین‌المللی چراغهای دریائی

43- International Association of Maritime Signalization

مقر ژنو

تاریخ تاسیس

شروع عضویت ایران ۱۹۵۷

۴۴- دفتر بین‌المللی بیماری‌های واگیردار

44- International Office of Epizootics

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۲۴

شروع عضویت ایران ۱۹۵۸

۴۵- اتحادیه بین‌المللی شهرداری‌ها

45- International Municipalities Union

مقر لاهه

تاریخ تاسیس

شروع عضویت ایران ۱۹۶۰

۴۶- انجمن بین‌المللی حقوق‌دانان

46- International Association of Lawyers

مقر پاریس

تاریخ تاسیس ۱۹۲۷

شروع عضویت ایران

